
HUNGAROCONTROL CSOPORT

KONSZOLIDÁLT PÉNZÜGYI KIMUTATÁSOK

a 2016. december 31-én végződő évre

a Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok (IFRS) szerint

Budapest, 2017. június 6.

_____
Vezérigazgató

HUNGAROCONTROL CSOPORT
KONSZOLIDÁLT PÉNZÜGYI KIMUTATÁSOK
2016. DECEMBER 31.

TARTALOM

	Oldal
Független könyvvizsgálói jelentés	4-6
Konszolidált mérleg	7
Konszolidált átfogó jövedelemkimutatás	8
Konszolidált kimutatás a saját tőke változásairól	9
Konszolidált cash-flow kimutatás	10
Kiegészítő megjegyzések a konszolidált pénzügyi kimutatásokhoz	11-69
1. Általános információ	11
1.1. A HungaroControl Csoport.....	11
1.2. Irányítás.....	11
2. Számviteli Politika.....	12
2.1. A beszámolóképzés alapja	12
2.2. A konszolidáció alapja	12
2.3. Devizaátváltások	13
2.4. Befektetések és egyéb pénzügyi eszközök.....	13
2.5. Pénzügyi instrumentumok minősítése és kivezetése	15
2.6. Fedezeti ügyletek.....	16
2.7. Pénzügyi eszközök értékvesztése	17
2.8. Pénzeszközök és pénzeszköz egyenértékesek	18
2.9. Vevő- és egyéb követelések.....	18
2.10. Készletek	18
2.11. Ingatlanok, gépek és berendezések	19
2.12. Immateriális javak	20
2.13. Eszközök értékvesztése	20
2.14. Lízingek.....	20
2.15. Szállítói és egyéb kötelezettségek.....	22
2.16. Céltartalékok.....	22
2.17. Hosszú távú munkavállalói kötelezettségek.....	22
2.18. Állami támogatások	23
2.19. Nyereségadók.....	23
2.20. Osztalékok	24
2.21. Bevételek elszámolása.....	24
2.22. Üzleti tevékenység eredménye	26
2.23. Mérlegen kívüli tételek.....	26
3. Jelentős számviteli becslések és feltételezések	27
3.1. Hosszú távú munkavállalói juttatások becsléséhez használt aktuáriusi feltételezések	27
3.2. Céltartalékok	27
3.3. Adózás.....	27
3.4. Tárgyi eszközök hasznos élettartama	27
4. Új és módosított standardok alkalmazása	28
5. Immateriális javak	29
6. Tárgyi eszközök	30
7. Befektetés közös vezetésű vállalatokban.....	31
8. Egyéb hosszú lejáratú eszközök	33
9. Halasztott adó követelések, kötelezettségek	34
10. Készletek	35
11. Vevőkövetelések	36
12. Egyéb forgóeszközök.....	38

HUNGAROCONTROL CSOPORT
KONSZOLIDÁLT PÉNZÜGYI KIMUTATÁSOK
2016. DECEMBER 31.

13.	Követelések és kötelezettségek jövedelemadókból.....	39
14.	Pénzeszközök és pénzeszköz egyenértékesek, egyéb pénzügyi eszközök és értékesíthető pénzügyi eszközök 39	
15.	Céltartalékok	40
16.	Munkavállalói juttatások	41
17.	Egyéb hosszú lejáratú kötelezettségek	43
18.	Szállítói kötelezettség.....	44
19.	Egyéb rövid lejáratú kötelezettség	45
20.	Árbevétel	45
21.	Személyi jellegű ráfordítások.....	47
22.	Anyagjellegű ráfordítások.....	48
23.	Egyéb bevételek (ráfordítások).....	49
24.	Pénzügyi bevételek (ráfordítások)	50
25.	Nyereségadók.....	50
26.	Cash flow fedezeti ügyletek	51
27.	Kapcsolt felekkel folytatott tranzakciók	52
28.	Kötelezettségvállalások, függő kötelezettségek és követelések.....	55
29.	Pénzügyi kockázatok.....	57
30.	Tőkekockázat kezelése	68
31.	Mérlegfordulónap utáni lényeges események	69

Független Könyvvizsgálói Jelentés

A HungaroControl Zrt. részvényese részére

Vélemény

Elvégeztük a HungaroControl Zrt. (a „Társaság”) mellékelt 2016. évi konszolidált pénzügyi kimutatásainak a könyvvizsgálatát, amely konszolidált pénzügyi kimutatások a 2016. december 31-i fordulónapra elkészített pénzügyi helyzetre vonatkozó kimutatásból - melyben az eszközök és források egyező végösszege 53.564.250 E Ft, a tárgyévi átfogó eredmény 5.713.865 E Ft nyereség -, az ezen időponttal végződő évre vonatkozó átfogó jövedelemre vonatkozó kimutatásból, saját tőke változásainak kimutatásából, cash flow-k kimutatásából, valamint a számviteli politika jelentős elemeinek összefoglalását is tartalmazó kiegészítő mellékletből áll.

Véleményünk szerint a konszolidált pénzügyi kimutatások megbízható és valós képet adnak a HungaroControl Zrt. 2016. december 31-én fennálló vagyoni helyzetéről valamint az ezen időponttal végződő pénzügyi évre vonatkozó jövedelmi helyzetéről és cash flow-iról a Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardokkal - ahogyan azokat az EU befogadta - („EU IFRS-ek”).

A vélemény alapja

Könyvvizsgálatunkat a Nemzetközi Könyvvizsgálati Standardokkal összhangban alapján hajtottuk végre. Ezen standardok értelmében fennálló felelősségünk bővebb leírását jelentésünk „A könyvvizsgálónak a konszolidált pénzügyi kimutatások könyvvizsgálataért való felelőssége” szakasza tartalmazza.

A konszolidált pénzügyi kimutatások általunk végzett könyvvizsgálatára vonatkozó, Magyarországon hatályos etikai követelményeknek megfelelően, függetlenek vagyunk a Társaságtól, és ugyanezen etikai követelményekkel összhangban eleget tettünk egyéb etikai felelősségeinknek is.

Meggyőződésünk, hogy az általunk megszerzett könyvvizsgálati bizonyíték elegendő és megfelelő alapot nyújt véleményünkhöz.

Egyéb ügyek

A Társaság a Magyar Számviteli törvénynek és a Magyarországon általánosan elfogadott számviteli elveknek megfelelő pénzügyi kimutatásokat is készített és mi könyvvizsgáló jelentést bocsátottunk ki azon éves beszámolóról.

A Társaság abból a célból készítette a konszolidált pénzügyi kimutatásait, hogy megfeleljen az Európai Parlament és a Tanács 2004/550. (2004. március 10.) számú rendeletének. A könyvvizsgálói véleményünk kizárólag ezzel a céllal készült, és más célokra nem használható fel.

A vezetés és az irányítással megbízott személyek felelőssége a konszolidált pénzügyi kimutatásokért

A vezetés felelős a konszolidált pénzügyi kimutatások elkészítéséért és a valós bemutatásáért az EU IFRS-ekben foglaltakkal összhangban, valamint az olyan belső kontrollokért, amelyeket a vezetés szükségesnek tart ahhoz, hogy lehetővé váljon az akár csalásból, akár hibából eredő, lényeges hibás állításoktól mentes konszolidált pénzügyi kimutatások elkészítése.

A konszolidált pénzügyi kimutatások elkészítése során a vezetés felelős azért, hogy felmérje a Társaságnak a vállalkozás folytatására való képességét és az adott helyzetnek megfelelően közzétegye a vállalkozás folytatásával kapcsolatos információkat, valamint a vezetés felel a vállalkozás folytatásának elvén alapuló számvitel konszolidált pénzügyi kimutatásokban való alkalmazásáért, azt az esetet kivéve, ha a vezetésnek szándékában áll megszüntetni a Társaságot vagy beszüntetni az üzletszerű tevékenységet, vagy amikor ezen kívül nem áll előtte más reális lehetőség.

Az irányítással megbízott személyek felelősek a Társaság pénzügyi beszámolási folyamatának felügyeletéért.

A könyvvizsgálónak a konszolidált pénzügyi kimutatások könyvvizsgálatáért való felelőssége

A könyvvizsgálat során célunk kellő bizonyosságot szereznünk arról, hogy a konszolidált pénzügyi kimutatások egésze nem tartalmaz akár csalásból, akár hibából eredő lényeges hibás állítást, valamint az, hogy ennek alapján a véleményünket tartalmazó független könyvvizsgálói jelentést bocsássunk ki. A kellő bizonyosság magas fokú bizonyosság, de nem garancia arra, hogy a Nemzetközi Könyvvizsgálati Standardokkal összhangban elvégzett könyvvizsgálat mindig feltárja az egyébként létező lényeges hibás állítást. A hibás állítások eredhetnek csalásból vagy hibából, és lényegesnek minősülnek, ha ésszerű lehet az a várakozás, hogy ezek önmagukban vagy együttesen befolyásolhatják a felhasználók adott, a konszolidált pénzügyi kimutatások alapján meghozott gazdasági döntéseit.

Egy, a Nemzetközi Könyvvizsgálati Standardokkal összhangban elvégzésre kerülő könyvvizsgálatnak a részeként szakmai megítélést alkalmazunk, és szakmai szkepticizmust tartunk fenn a könyvvizsgálat egésze során. Emellett:

- ▶ Azonosítjuk és felbecsüljük a konszolidált pénzügyi kimutatások akár csalásból, akár hibából eredő lényeges hibás állításainak kockázatait, az ezen kockázatok kezelésére alkalmas könyvvizsgálati eljárásokat alakítunk ki és hajtunk végre, valamint véleményünk megalapozásához elegendő és megfelelő könyvvizsgálati bizonyítékot szerzünk. A csalásból eredő lényeges hibás állítás fel nem tárásának kockázata nagyobb, mint a hibából eredőé, mivel a csalás magában foglalhat összejátszást, hamisítást, szándékos kihagyásokat, téves nyilatkozatokat, vagy a belső kontroll felülírását.
- ▶ Megismerjük a könyvvizsgálat szempontjából releváns belső kontrollt annak érdekében, hogy olyan könyvvizsgálati eljárásokat tervezzünk meg, amelyek

az adott körülmények között megfelelőek, de nem azért, hogy a Társaság belső kontrolljának hatékonyságára vonatkozóan véleményt nyilvánítsunk.

- ▶ Értékeljük a vezetés által alkalmazott számviteli politika megfelelőségét és a vezetés által készített számviteli becslések és kapcsolódó közzétételek ésszerűségét.
- ▶ Következtetést vonunk le arról, hogy helyénvaló-e a vezetés részéről a vállalkozás folytatásának elvén alapuló számvitel alkalmazása, valamint a megszerzett könyvvizsgálati bizonyíték alapján arról, hogy fennáll-e lényeges bizonytalanság olyan eseményekkel vagy feltételekkel kapcsolatban, amelyek jelentős kétséget vethetnek fel a Társaság vállalkozás folytatására való képességét illetően. Amennyiben azt a következtetést vonjuk le, hogy lényeges bizonytalanság áll fenn, független könyvvizsgálói jelentésünkben fel kell hívunk a figyelmet a konszolidált pénzügyi kimutatásokban lévő kapcsolódó közzétételekre, vagy ha a közzétételek e tekintetben nem megfelelőek, minősítenünk kell véleményünket. Következtetéseink a független könyvvizsgálói jelentésünk dátumáig megszerzett könyvvizsgálati bizonyítékon alapulnak.
Jövőbeli események vagy feltételek azonban okozhatják azt, hogy a Társaság nem tudja a vállalkozást folytatni.
- ▶ Értékeljük a konszolidált pénzügyi kimutatások átfogó prezentálását, felépítését és tartalmát, beleértve a kiegészítő mellékletben tett közzétételeket, valamint értékeljük azt is, hogy a konszolidált pénzügyi kimutatásokban teljesül-e az alapul szolgáló ügyletek és események valós bemutatása.

Kommunikáljuk az irányítással megbízott személyek felé - egyéb kérdések mellett - a könyvvizsgálat tervezett hatókörét és ütemezését, a könyvvizsgálat jelentős megállapításait, beleértve a Társaság által alkalmazott belső kontrollnak a könyvvizsgálatunk során általunk azonosított jelentős hiányosságait is.

Bartha Zsuzsanna
Budapest, 2017. június 6.
Ernst & Young Kft.

Jelen könyvvizsgálói jelentést megfelelően aláírva, papír alapon is kibocsátottuk.

HUNGAROCONTROL CSOPORT
KONSZOLIDÁLT MÉRLEG
2016. DECEMBER 31.

	Kiegészítő megjegyzések	2016. december 31. ezerHUF	2015. december 31. ezerHUF
Immateriális javak	5	7 629 825	8 790 347
Tárgyi eszközök	6	12 941 957	12 389 582
Befektetések közös vezetésű vállalkozásokban	7	91 193	72 552
Befektetett pénzügyi eszközök		8 895	0
Egyéb hosszú lejáratú eszközök	8	394 508	326 413
Halasztott adó követelések	9	0	0
Összes befektetett eszköz		21 066 378	21 578 894
Készletek	10	74 994	26 176
Vevőkövetelések	11	5 840 477	5 540 396
Egyéb forgóeszközök	12	2 061 399	2 149 067
Előre fizetett tárgyévi adók	13	226 444	45 666
Értékesíthető pénzügyi eszközök	14	21 297 669	14 799 975
Egyéb pénzügyi eszközök	14	0	16 658
Pénzeszközök és pénzeszköz egyenértékesek	14	2 996 889	6 114 126
Összes forgóeszköz		32 497 872	28 692 064
ÖSSZES ESZKÖZ		53 564 250	50 270 958
Jegyzett tőke	1	20 201 600	20 201 600
Tartalékok		23 932 323	19 218 458
Részvényesekre jutó saját tőke		44 133 923	39 420 058
Céltartalékok várható kötelezettségekre - hosszú távú	15	28 501	28 656
Hosszú távú munkavállalói juttatások	16	602 681	1 644 530
Egyéb hosszú lejáratú kötelezettségek	17	1 426 287	1 436 584
Halasztott adó kötelezettség	9	69 687	126 118
Összes hosszú lejáratú kötelezettség		2 127 156	3 235 888
Szállítói tartozások	18	1 702 714	2 145 776
Céltartalékok várható kötelezettségekre - rövid távú	15	147 181	87 526
Rövid távú munkavállalói juttatások	16	3 725 414	3 296 152
Fizetendő tárgyévi adók	13	4 106	129
Egyéb rövid lejáratú kötelezettségek	19	1 723 756	2 085 429
Összes rövid lejáratú kötelezettség		7 303 171	7 615 012
ÖSSZES KÖTELEZETTSÉG		9 430 327	10 850 900
ÖSSZES TŐKE ÉS KÖTELEZETTSÉG		53 564 250	50 270 958

A kiegészítő megjegyzések a konszolidált pénzügyi kimutatások szerves részét képezik.

HUNGAROCONTROL CSOPORT
KONSZOLIDÁLT ÁTFOGÓ JÖVEDELEMKIMUTATÁS
2016. DECEMBER 31.

	Kiegészítő megjegyzések	2016. december 31. ezerHUF	2015. december 31. ezerHUF
Légiforgalmi irányítás árbevétele	20	37 129 799	36 495 815
Egyéb tevékenység árbevétele	20	264 928	107 696
Összes árbevétel		37 394 727	36 603 511
Személyi jellegű ráfordítások	21	16 507 753	16 572 595
Anyagjellegű ráfordítások	22	9 763 020	9 138 150
Értéksökkenés, amortizáció és értékvesztés	5, 6	3 846 453	2 969 890
Egyéb bevételek/ráfordítások (-)	23	253 739	179 734
Működési költség		29 863 487	28 500 901
ÜZELTI TEVÉKENYSÉG EREDMÉNYE		7 531 240	8 102 610
Pénzügyi bevételek/ráfordítások (-)	24	228 662	344 703
Nyereség pénzügyi tevékenységből		228 662	344 703
Részesedés közös vezetésű vállalkozások nyereségéből/veszteségéből	7	18 654	23 304
ADÓZÁS ELŐTTI EREDMÉNY		7 778 556	8 470 617
Eredményt terhelő adók	25	2 070 621	2 361 660
IDŐSZAK EREDMÉNYE		5 707 935	6 108 957
Részvényesek részesedése az eredményből		5 707 935	6 108 957
EGYÉB ÁTFOGÓ JÖVEDELEM			
Eredménykimutatásba jövőben visszaforduló tételek			
Nyereség/veszteség (-) cash flow fedezeti ügyleteken	26, 29	-27 809	130 739
Adóhatás	9	0	0
Nyereség/veszteség (-) értékesíthető pénzügyi eszközök valós értékelésén		49 525	27 900
Adóhatás	9	-7 098	-4 557
Eredménykimutatásba nem visszaforduló tételek			
Aktuáriusi nyereség/veszteség (-)	16	0	-4 929
Adóhatás	9	-8 688	-894
Egyéb átfogó jövedelem, adóhatással		5 930	148 259
ÁTFOGÓ JÖVEDELEM ÖSSZESEN		5 713 865	6 257 216
Részvényesek részesedése az átfogó eredményből		5 713 865	6 257 216

A kiegészítő megjegyzések a konszolidált pénzügyi kimutatások szerves részét képezik.

HUNGAROCONTROL CSOPORT
KONSZOLIDÁLT KIMUTATÁS A SAJÁT TŐKE VÁLTOZÁSÁIRÓL
2016. DECEMBER 31.

	Kiegészítő megjegyzések	Jegyzett tőke	Eredmény- tartalék	Értékelési tartalék	Tartalékok összesen	Tulajdonosok részesevé az eredményből	Részvényesekre jutó tőke	Nem ellenőrző tulajdonosok részesevé	Összesen
		ezer HUF	ezer HUF	ezer HUF	ezer HUF	ezer HUF	ezer HUF	ezer HUF	ezer HUF
Nyitó egyenleg 2015. január 1-én		20 201 600	14 563 913	-599 562	13 964 351	100%	34 165 951	0	34 165 951
Átváltási tartalék		0	0	0	0	100%	0	0	0
Egyéb átfogó eredményben elszámolt tranzakciók	9, 16	0	-200 885	349 144	148 259	100%	148 259	0	148 259
Közös vezetésű vállalatnak kifizetett pótbefizetés		0	-3 109	0	-3 109	100%	-3 109	0	-3 109
2015-ös év eredménye		0	6 108 957	0	6 108 957	100%	6 108 957	0	6 108 957
Átfogó jövedelem összesen		0	5 904 963	349 144	6 254 107	100%	6 254 107	0	6 254 107
Osztalékok		0	-1 000 000	0	-1 000 000	100%	-1 000 000	0	-1 000 000
Záró egyenleg 2015. december 31-én		20 201 600	19 468 876	-250 418	19 218 458	100%	39 420 058	0	39 420 058
Átváltási tartalék		0	0	0	0	100%	0	0	0
Egyéb átfogó eredményben elszámolt tranzakciók	9, 16	0	-114 014	119 944	5 930	100%	5 930	0	5 930
2016-os év eredménye		0	5 707 935	0	5 707 935	100%	5 707 935	0	5 707 935
Átfogó jövedelem összesen		0	5 593 921	119 944	5 713 865	100%	5 713 865	0	5 713 865
Osztalékok		0	-1 000 000	0	-1 000 000	100%	-1 000 000	0	-1 000 000
Záró egyenleg 2016. december 31-én		20 201 600	24 062 797	-130 474	23 932 323	100%	44 133 923	0	44 133 923

A kiegészítő megjegyzések a konszolidált pénzügyi kimutatások szerves részét képezik.

HUNGAROCONTROL CSOPORT
KONSZOLIDÁLT CASH-FLOW KIMUTATÁS
2016. DECEMBER 31.

	2016. december 31. ezerHUF	2015. december 31. ezerHUF
Üzleti tevékenység		
Adózás előtti eredmény	7 778 556	8 470 617
Értékcsökkenés és amortizáció	3 820 450	2 967 650
Tárgyi eszközök, immateriális javak eladásának eredménye (nyereség)/veszteség	-1 328	-38
Tárgyi eszközök selejtezése, értékvesztése	26 003	2 240
Készletek selejtezése, értékvesztése	136	837
Céltartalékok (csökkenése)/növekedése	59 500	51 123
Kamatbevételek	-571 768	-451 067
Követelésekre elszámolt értékvesztés növekedése	48 341	10 090
Közös vezetésű vállalatok eredményéből való részesedés (nyereség)/veszteség	-18 654	-23 304
Nem realizált árfolyamkülönbözetek (nyereség)/veszteség	3 830	-9 717
(Nyereség)/veszteség egyéb nem pénzmozgással járó tranzakciókból	347 816	18 294
Összesen	3 714 326	2 566 107
Működő tőke változásai		
Vevők és egyéb követelések csökkenése/(növekedése)	-508 057	2 053 525
Készletek csökkenése/(növekedése)	-48 954	441
Szállítók, hosszú lejáratú kötelezettségek és egyéb kötelezettségek növekedése/(csökkenése)	-1 129 294	-1 382 625
Fizetett nyereségadó	-2 135 947	-2 078 400
Összesen	-3 822 252	-1 407 058
Üzleti tevékenységből származó nettó cash-flow	7 670 630	9 629 666
Befektetési tevékenység		
Tárgyi eszközök, immateriális javak beszerzése	-3 609 444	-6 885 980
Tárgyi eszközök, immateriális javak eladásából származó bevétel	592	64
Befektetett pénzügyi eszközök megszerzésére fordított (-)/eladásából származó pénzeszköz (+)	-6 846 543	674 245
Pótbefizetés közös vezetésű vállalatnak	0	-3 109
Befektetések megszerzésére fordított pénzeszköz	0	0
Fizetett kamatok	0	0
Kapott kamatok és kamatjellegű bevételek	669 793	401 821
Befektetési tevékenységre felhasznált nettó cash-flow	-9 785 602	-5 812 960
Pénzügyi tevékenység		
Fizetett osztalék	-1 000 000	-1 000 000
Pénzügyi tevékenységre felhasznált nettó cash-flow	-1 000 000	-1 000 000
Pénz és pénzeszköz egyenértékesek növekedése/(csökkenése)	-3 114 972	2 816 706
Pénz és pénzeszköz egyenértékesek év elején	6 114 126	3 298 691
Árfolyamváltozás hatása a külföldi pénznemben tartott egyenlegekre	-2 265	-1 271
Pénz és pénzeszköz egyenértékesek év végén	2 996 889	6 114 126

A kiegészítő megjegyzések a konszolidált pénzügyi kimutatások szerves részét képezik.

1. Általános információ

1.1. A HungaroControl Csoport

A HungaroControl Magyar Légiforgalmi Szolgálat Zrt. (a "Társaság" vagy "HungaroControl") közös vezetőségű vállalataival, az Entry Point Central Kft-vel („EPC Kft.”), és a FAB CE Aviation Services Ltd-vel („FAB CE Ltd.”) együtt alkotja a HungaroControl csoportot ("a Csoport").

A HungaroControl és közös vezetőségű vállalata, az Entry Point Central Kft. a magyar jog szerint bejegyzett gazdasági társaságok. A HungaroControl Csoport FAB CE Aviation Services Ltd. megnevezésű közös vezetőségű vállalata a Szlovén Köztársaságban, szlovén jog szerint bejegyzett Társaság. A HungaroControl cégjegyzék száma: Cg. 01-10-045570. A Társaság székhelye: H-1185 Budapest, Igló u. 33-35., Magyarország. Honlapja: www.hungarocontrol.hu.

A HungaroControl alapítása 2006. november 22-én történt. A Társaság jegyzett tőkéje (jóváhagyott és teljesen befizetett) 20.201.600 ezer HUF, amely 20.200 darab "A" jelű, 1.000.000 HUF névértékű és 16 darab "B" jelű, 100.000 HUF névértékű részvényből áll.

A HungaroControl Magyar Légiforgalmi Szolgálat Zrt. a magyar légtérben légiforgalmi szolgáltatások nyújtására és a légiforgalmi szakszemélyzet képzésére jogszabályban kijelölt szervezet. Az Észak-Atlanti Tanács felkérésére, a Magyar Állam megbízásában a HungaroControl Zrt. Koszovó magas légtérben is ellát meghatározott légiforgalmi irányítási feladatokat. Mint integrált légiforgalmi szolgáltató, küldetése a biztonságos és megbízható léginavigációs szolgáltatás hatékony, környezettudatos, ügyfélközpontú és részrehajlásmentes biztosítása a kijelölt légterekben: Magyarország légtérben, illetve a Koszovó feletti magas légtérben az átrepülő forgalom tekintetében, valamint a Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtéren terminálirányítás esetében. A Társaság kötelezően ellátandó tevékenységeit a légi közlekedésről szóló 1995. évi XCVII. törvény tartalmazza.

A Csoport átlagos alkalmazotti létszáma 2016-ban 740,7 fő volt (2015-ben: 743,7 fő).

1.2. Irányítás

A HungaroControl 100%-ban a Magyar Állam tulajdonában van. Az alapítói és tulajdonosi jogok gyakorlója a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium. A Társaságot az Igazgatóság irányítja.

A Társaság tevékenységét hat tagú Felügyelőbizottság felügyeli, a Testület tagjai közül négyen tulajdonosi, ketten pedig munkavállalói képviselők.

2. Számviteli Politika

2.1. A beszámoló készítés alapja

A Csoport konszolidált éves beszámolója az Európai Unió (EU) által befogadott Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardokkal (továbbiakban „IFRS”) és a Standard Értelmezési Bizottság értelmezéseivel (továbbiakban “IFRIC”) összhangban készült. Így jelen éves beszámoló összhangban van az Európai Bizottság Nemzetközi Számviteli Standardok Rendeletének 4-es cikkével és az Európai Parlament és Tanács 550/2004/EK rendeletének 12-es cikkével.

A konszolidált éves beszámoló a bekerülési érték és a vállalkozás folytatásának elve alapján készült. A konszolidált éves beszámoló ezer forintban (HUF) kerül bemutatásra, mivel a forint a Csoport elsődleges működési környezetének pénzneme. Minden értéket a legközelebbi ezer forintra kerekítünk, kivéve, ha azt másképp jelezzük.

Az IFRS szerinti beszámoló elkészítése kritikus számviteli becslések megtételét, valamint vezetői döntések meghozatalát követeli meg a Csoport számviteli politikájának alkalmazása során.

A magas szintű döntéseket igénylő, illetve kiemelten összetett területeket, továbbá a konszolidált éves beszámoló szempontjából jelentősnek minősülő feltételezéseket és becsléseket a 3. megjegyzés mutatja be.

2.2. A konszolidáció alapja

A konszolidált éves beszámoló a HungaroControl és közös vezetésű vállalatainak, az Entry Point Central Kft-nek (EPC Kft.) és a FAB CE Aviation Services Ltd-nek (FAB CE Ltd.) összevont adatait tartalmazza. A konszolidált éves beszámoló az IFRS-ben alkalmazott értékelési és jelentési elveknek megfelelően készült. A konszolidált éves beszámolóban a hasonló körülmények közötti, hasonló ügyletekre és eseményekre egységes számviteli politika került alkalmazásra. A közös vezetésű vállalat által alkalmazott számviteli politikák Csoport által alkalmazott alapelvekkel való összhangja biztosított.

Az EPC Kft. légitforgalmi irányítói képzési feladatok ellátására jött létre. EPC Kft. Magyarországon bejegyzett társaság, könyveit Magyar Forintban vezeti. Az EPC Kft-t a svéd Entry Point North AB és a HungaroControl Zrt. közösen irányítják, a jegyzett tőkének pedig 51%, illetve 49%-val rendelkeznek. A tagokat megillető szavazati jog mértéke megegyezik a tulajdonosi részarány mértékével. A tagoknak joguk van az EPC Kft. nettó eszközeihez. A főbb, irányítást befolyásoló politikák meghozatalához a tagok egyhangú döntése szükséges. Kivételt képez az ügyvezető igazgató megválasztása, ahol a HungaroControlnak elsőbbségi joga van. Mindezek alapján az EPC Kft. közös vezetésű vállalként került besorolásra és éves beszámolója tőke módszerrel kerül konszolidálásra. Az alábbi tábla az EPC Kft. adatait mutatja be:

Közös vezetésű vállalat	Alapítás dátuma	Jegyzett tőke (ezer HUF)	Tulajdonosi struktúra
Entry Point Central Kft.	2011. május 26.	3 000	HungaroControl 49% - Entry Point North 51%

HUNGAROCONTROL CSOPORT
KIEGÉSZÍTŐ MEGJEGYZÉSEK A KONSZOLIDÁLT PÉNZÜGYI KIMUTATÁSOKHOZ
2016. DECEMBER 31.

A FAB CE Aviation Ltd-t a Közép-európai Funkcionális Légtérblokk (FAB CE) tagjai, az osztrák, cseh, horvát, magyar, szlovák és szlovén ANSP-k közös részvétellel alapították 2014. október 17-én, a következő jellemzőkkel:

Közös vezetésű vállalat	Alapítás dátuma	Jegyzett tőke (EUR-ban)	Tulajdonosi struktúra
FAB CE Aviation Services Ltd.	2014. október 17.	36 000	HungaroControl 16,67% - a fennmaradó hányad a maradék 5 tag között egyenlően oszlik meg (16,67%)

A Társaság a FAB CE Program végrehajtásának támogatásáért és a régió közös légiközlekedési projektjeinek menedzselésért felelős. Támogatja továbbá a FAB CE Programot és elősegíti a FAB CE-n belüli projektek megvalósítását, beleértve a magas szintű szakmai-, és projektmenedzsmentet és az adminisztratív szolgáltatások közös beszerzését.

A Társaságot a tagok közösen irányítják. Minden tag 16,67%-os részesedéssel rendelkezik. A főbb, irányítást befolyásoló politikák meghozatalához a tagok egyhangú döntése szükséges. Az alapító tőkéhez minden tag 6.000 EUR-val járult hozzá. 2015.12.01-ével a tagok pótbefizetést hajtottak végre – minden tag további 10.000 EUR, azaz 3.109 ezer HUF befizetéssel járult hozzá a tőkéhez. A pótbefizetés nem változtatott a részesedés mértékén, illetve a szavazati jogok arányán. A FAB CE Aviation Services Ltd. Szlovéniában bejegyzett társaság, és könyveit EUR-ban vezeti az IFRS-ek szerint.

2.3. Devizaátváltások

Funkcionális pénznem és a beszámolási pénzneme:

A Csoport tagjainak pénzügyi beszámolóiban az adatok az adott társaság elsődleges működési környezetének pénznemében („funkcionális pénznem”) szerepelnek, ami a Magyar Forint (HUF), illetve FAB CE Aviation Ltd. közös vezetésű vállalat esetében az Euró (EUR). A konszolidált éves beszámolóban az adatok ezer HUF-ban szerepelnek.

Tranzakciók és egyenlegek:

A külföldi devizában történt ügyletek a tranzakció vagy az értékelés napján érvényes árfolyamon kerülnek átszámításra a funkcionális pénznemre. Az ilyen tranzakciók elszámolásakor keletkező, illetve a devizában nyilvántartott pénzügyi eszközök és kötelezettségek év végén esedékes átértékeléséből származó árfolyamveszteség és árfolyamnyereség az eredménykimutatásban kerül elszámolásra.

2.4. Befektetések és egyéb pénzügyi eszközök

Az IAS 39 hatálya alá tartozó pénzügyi eszközök az alábbi kategóriákba kerülhetnek besorolásra: „eredménnyel szemben valós értéken elszámolt” pénzügyi eszközök, „lejáratig tartandó befektetések”, „értékesíthető pénzügyi eszközök”, valamint „kölcsonok és követelések”.

A pénzügyi eszközök kezdeti elszámolásakor azok valós értékükön kerülnek értékelésre, illetve nem az eredménykimutatással szemben elszámolt valós értéken értékelt pénzügyi eszközök esetében a

közvetlenül azok beszerzéséhez kapcsolódó tranzakciós költségek is részei a bekerülési értéknek. A Csoport azt, hogy egy megállapodás tartalmaz-e beágyazott derivatívát, akkor vizsgálja, amikor először a megállapodás részese lesz. A befektetések és egyéb pénzügyi eszközök megszerzése és értékesítése a teljesítés napján kerül elszámolásra, amely dátum megegyezik az eszköz partner részére történő átadásának dátumával. A besorolás a pénzügyi eszközök jellegétől és céljától függ, és azt az első elszámoláskor kell végrehajtani. A pénzügyi eszközök tartalmazzák a pénzeszközöket és rövid lejáratú bankbetéteket, vevői követeléseket és egyéb követeléseket, valamint a derivatív pénzügyi instrumentumokat.

Eredménykimutatással szemben valós értéken értékelt pénzügyi eszközök

Eredménykimutatással szemben valós értéken értékelt pénzügyi eszközök közé a kereskedési céllal tartott és a bekerüléskor idesorolt pénzügyi eszközök tartoznak.

Egy pénzügyi eszköz akkor minősíthető kereskedési céllal tartottnak, amennyiben azt rövid távú értékesítési céllal szereztek be. A származékos termékeket is kereskedési célúnak kell tekinteni, kivéve, ha azok hatékony fedezeti instrumentumnak vagy pénzügyi garancia szerződésnek minősülnek. Az egyéb befektetések kereskedési céllal megszerzett befektetések, így azok nem minősíthetők kapcsolt vállalkozásnak. A kereskedési célú befektetésekhez kapcsolódó bevételek és ráfordítások elszámolása az eredménykimutatásban a pénzügyi bevételekkel vagy ráfordításokkal szemben történik.

Egy pénzügyi eszköz bekerüléskor, az eredménykimutatáson keresztül valósan értékelt eszközök közé a következő feltételek fennállása esetén sorolható: (i) ha az eszköz ilyen besorolása megszünteti vagy lényegesen csökkenti annak valószínűségét, hogy az adott pénzügyi eszköz értékelése, illetve a kapcsolódó bevételek és ráfordítások eltérő módon történő kezelése nem megfelelő bemutatást eredményezne, vagy (ii) az eszköz egy olyan eszközcsoport részét képezi, melynek kezelése és teljesítményértékelése egy dokumentált kockázatkezelési stratégiával összhangban valós érték alapon történik, vagy (iii) a pénzügyi eszköz olyan beágyazott származékos terméket tartalmaz, melyet elkülönítetten kell kimutatni.

Ezen pénzügyi eszközök rövid lejáratúként kerülnek kezelésre, kivéve, amelyek a mérlegfordulónapot követő 12 hónapon túl rendeződnek és elsődlegesen nem kereskedési célt szolgálnak.

Az ilyen instrumentumokra vonatkozó beszerzések a hosszú lejáratú eszközök közé kerülnek besorolásra. Kereskedési céllal tartott pénzügyi eszközök nem sorolhatóak át utólagosan más kategóriába. 2016. és 2015. december 31-én a Csoportnak nem voltak eredménykimutatáson keresztül valósan értékelt pénzügyi eszköznek minősített eszközei.

Lejáratig tartott befektetések

A lejáratig tartott befektetések olyan fix vagy meghatározott kifizetésekkel és fix lejáratúak, nem származékos pénzügyi eszközök, melyeket a Csoport szándékozik és képes a lejáratig megtartani. A bekerülést követően a lejáratig tartott befektetések amortizált bekerülési értéken kerülnek kimutatásra. Az amortizált bekerülési érték az eszköz bekerüléskor meghatározott értéke csökkentve a tőketörlesztésekkel, növelve vagy csökkentve az eredeti érték és a lejáratkori érték közötti különbséget effektív kamatláb módszer szerint megállapított halmozott amortizációjával és csökkentve az esetleges értékvesztéssel. A számítás minden olyan díjat és tételt tartalmaz, melyet a szerződő felek egymástól kapnak vagy egymásnak fizetnek és az effektív kamatláb részét képezik, továbbá a tranzakciós költségeket és minden egyéb prémiumot és diszkontot. Az amortizált bekerülési értéken nyilvántartott befektetésekkel

kapcsolatos bevételek és ráfordítások a konszolidált eredménykimutatásban jelennek meg a befektetések kivezetésekor vagy értékvesztésekor, valamint az amortizációs folyamat során.

Ezen a soron a Társaság döntésének értelmében csak azokat az értékpapírokat mutatja ki, amelyek a megvásárlás dátumától számított, legalább három hónapon túli lejáratall rendelkeznek, illetve a Csoport szándékozik és képes azokat a lejáratig megtartani.

Adott kölcsönök és követelések

Az adott kölcsönök és követelések olyan fix vagy meghatározott kifizetésekkel bíró nem származékos pénzügyi eszközök, melyeket aktív piacon nem jegyeznek. Megszerzést követően az adott kölcsönök és követelések az effektív kamatláb módszer alapján meghatározott, esetleges értékvesztéssel csökkentett amortizált bekerülési értéken kerülnek nyilvántartásra. Az amortizált bekerülési érték meghatározása megszerzést követő diszkontok, illetve prémiumok, az effektív kamatláb részét képező díjak és a tranzakciós költségek figyelembe vételével történik. Az adott kölcsönökhöz és követelésekhez kapcsolódó bevételek és ráfordítások az adott kölcsön és követelés kivezetésekor vagy értékvesztésekor, valamint az amortizációs folyamat során kerülnek elszámolásra az eredménykimutatásban. A következő mérleg tételek minősülnek adott kölcsönöknek és követeléseknek: tartós hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok, adott kölcsönök, követelések, vevők, egyéb rövid lejáratú követelések, hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok, készpénz és pénzeszköz egyenértékesek.

Értékesíthető pénzügyi instrumentumok

Az értékesíthető pénzügyi eszközök azok a nem származékos pénzügyi eszközök, melyet értékesíthetőnek minősítettek és nem tartoznak a fenti három pénzügyi eszköz kategória egyikébe sem. Megszerzést követően az értékesíthető pénzügyi eszközök valós értéken kerülnek értékelésre, a nem realizált nyereség és veszteség közvetlenül az egyéb átfogó jövedelem valós érték értékelési tartalék kategóriájában történő elszámolásával. A befektetés kivezetésekor vagy értékvesztésekor az addig elszámolt, egyéb átfogó jövedelemkimutatásban kimutatott halmozott nyereség és veszteség az eredménykimutatásba kerül átvezetésre.

A bekerülést követően az értékesíthető pénzügyi eszközök az aktuális piaci körülmények és az alapján kerülnek értékelésre, hogy a menedzsment az adott eszközt tartási vagy nyereségszerzés céljából szerezte be. Kivételes esetekben, amikor az eredeti feltételek nem állnak fenn, a Csoport élhet az adott eszköznek a Társaság által keletkeztetett kölcsönök és követelések, vagy a lejáratig tartandó befektetések közé való átsorolásáról, amennyiben a vonatkozó IFRS erre lehetőséget ad.

Valós érték

Azon befektetések valós értékének meghatározása, amelyekkel szervezett pénzügyi piacokon aktív kereskedés folyik, a mérleg fordulónapján érvényes, tranzakciós költségek levonása nélküli, záró piaci jegyzésár alapul vételével történik. A piacon jegyzett árral nem rendelkező befektetések valós értékének meghatározása más, lényegében azonos jellemzőkkel rendelkező instrumentumok érvényes piaci értéke, vagy a befektetések alapját képező nettó eszközöktől elvárt pénzáramok meghatározása alapján történik.

2.5. Pénzügyi instrumentumok minősítése és kivezetése

Pénzügyi instrumentumnak minősülnek a konszolidált mérlegben a pénzeszközök, értékpapírok, vevő és egyéb követelések, szállító és egyéb kötelezettségek, hosszú lejáratú követelések. Ezen tételek értékelése

során alkalmazott elveket jelen számviteli politika vonatkozó jegyzetei tartalmazzák. A pénzügyi instrumentumok (beleértve az összetett pénzügyi instrumentumokat) az alapul szolgáló szerződéses kötelezettségek valós tartalma alapján válnak eszköz-, forrás- vagy tőkeelemmé. A kötelezettségek közé sorolt pénzügyi instrumentumokhoz kapcsolódó kamatok, osztalékok, nyereségek és veszteségek felmerüléskor az eredménykimutatásban kerülnek elszámolásra.

A saját tőke elemeit képező pénzügyi instrumentumok tulajdonosainak nyújtott juttatások a saját tőkével szemben kerülnek elszámolásra. A pénzügyi instrumentumok csak abban az esetben kerülnek elszámolásra egymással szemben (nettósítás), ha a Társaságnak ahhoz törvényes joga van, továbbá, ha feltett szándéka, hogy az érintett eszközt és forrást nettó módon vagy egyidejűleg rendezi.

A pénzügyi instrumentumok kivételezése akkor történik meg, amikor a Csoport már nem rendelkezik a pénzügyi instrumentumban foglalt jogokkal, amely rendszerint az instrumentum eladásának, vagy az instrumentumból származó valamennyi pénzáramlás független, harmadik fél részére történő átadásának időpontja.

Amikor a Csoport nem adja át, és nem is tartja meg a pénzügyi eszközhöz kapcsolódó összes kockázatot és hozamot, de megtartja az eszköz feletti ellenőrzést, abban az esetben a keletkezett hozamot eszközként, a kockázatból eredő lehetséges pénzáramlásokat pedig kötelezettségként kell állományba venni.

A Csoport nem sorolta át a fenti kategóriák között egyik pénzügyi eszközt vagy kötelezettségét sem.

2.6. Fedezeti ügyletek

A fedezeti elszámolás szempontjából az ügyletek a következő kategóriákba sorolhatók: valós érték fedezeti ügyletek, cash flow fedezeti ügyletek, nettó külföldi befektetésre vonatkozó fedezeti ügyletek.

A Csoport devizás pénzáramaiból származó árfolyamkockázatának fedezésére cash flow fedezeti ügyleteket köt. A biztos kötelezettségvállalások devizakockázatának fedezete cash flow fedezeti ügyletként kerül elszámolásra. A fedezeti ügylet megkötésekor a Csoport formálisan megjelöli és dokumentálja a fedezeti kapcsolatot, amelyre a Csoport a fedezeti elszámolást alkalmazni kívánja, valamint az ügylet megkötésének kockázatkezelési céljait és stratégiáját. A dokumentáció tartalmazza a fedezeti ügylet azonosítását, a kapcsolódó fedezett tételt vagy ügyletet, a fedezni kívánt kockázat jellegét és azt, hogy a gazdálkodó hogyan fogja mérni a fedezeti ügylet hatékonyságát a fedezett tétel valós értékében vagy pénzáramaiban létrejövő, a fedezett kockázatnak tulajdonítható változásoknak való kitettség ellentételezésében. Ezen fedezeti ügyletek várhatóan hatékonyak lesznek a pénzáram-változások ellentételezésének elérésében, és folyamatosan értékelésre kerülnek annak megállapítása érdekében, hogy a beszámolási időszak egész ideje alatt ténylegesen nagyon hatékonyak voltak-e.

A fedezeti elszámolás szigorú követelményeinek megfelelő fedezeti ügyletek elszámolása az alábbiak szerint történik: a cash flow fedezeti ügylet a pénzáramok változékonyságából eredő olyan kitettségeknek a fedezése, amely egy mérlegben szereplő eszközzel vagy kötelezettséggel, vagy egy nagy valószínűséggel előre jelzett ügylettel kapcsolatos bizonyos kockázatnak tulajdonítható, és amely érintheti az eredményt. A fedezeti ügylet nyereségének vagy veszteségének hatékony része közvetlenül az egyéb átfogó jövedelemben, míg a nem hatékony része az eredménnyel szemben kerül elszámolásra, mint pénzügyi bevétel vagy ráfordítás.

Az egyéb átfogó jövedelemben elszámolt összegeket akkor kell az eredménykimutatásban figyelembe venni, amikor a fedezett tranzakció az eredményre hatást gyakorol, például, amikor a fedezett pénzügyi

bevétel vagy ráfordítás elszámolásra kerül, vagy az előre jelzett eladás vagy vásárlás megtörténik. Ha a fedezett ügylet egy nem pénzügyi eszköz vagy kötelezettség, a saját tőkében elszámolt összeget a nem pénzügyi eszköz vagy kötelezettség bekerülési értékében kell figyelembe venni.

Ha az előre jelzett ügylet várhatóan már nem fog bekövetkezni, a korábban az egyéb átfogó jövedelemben elszámolt összegeket át kell sorolni az eredménybe. Ha a fedezeti ügylet lejár, eladásra kerül, megszűnik, lecserélés vagy átforgatás nélkül lehívásra kerül, vagy a fedezeti megjelölés visszavonásra kerül, a korábban az egyéb átfogó jövedelemben elszámolt összegek az egyéb átfogó jövedelemben maradnak, amíg az előre jelzett ügylet bekövetkezik. Ha az előre jelzett ügylet várhatóan már nem fog bekövetkezni, ezeket az összegeket át kell sorolni az eredménybe.

2.7. Pénzügyi eszközök értékvesztése

A Csoport minden mérlegfordulónapon értékvesztés-vizsgálatot végez a pénzügyi eszközökre, illetve azok csoportjaira vonatkozóan. A pénzügyi eszközök illetve a pénzügyi eszközök csoportjára vonatkozóan értékvesztés kerül elszámolásra, ha az értékvesztés fennállására egyértelmű bizonyíték létezik, amely lényegesen befolyásolja a pénzügyi eszköz vagy az eszközök csoportjának várható jövőbeli pénzáramait.

Amortizált bekerülési értéken nyilvántartott eszközök

Amennyiben egy amortizált bekerülési értéken nyilvántartott hitel vagy követelés esetében objektíven bizonyítottá válik az értékvesztés elszámolásának szükségessége, az értékvesztés összege megegyezik az eszköz könyv szerinti értékének és a becsült jövőbeli pénzáramok (kivéve a jövőben várhatóan meg nem térülő hitelezési veszteségeket) eszköz bekerülésekor kalkulált effektív kamatlábbal diszkontált nettó jelenértékének különbözetével. Az értékvesztés összege az eredménykimutatásban kerül elszámolásra.

A Csoport először az értékvesztés elszámolásának szükségességét vizsgálja, melynek megállapítása az egyedileg jelentős értékű eszközök esetében tételesen, az egyedileg nem jelentős értékű eszközök esetében pedig egyedileg vagy csoportosan történik.

Amennyiben az egyedi értékelés során megállapításra kerül, hogy nincs objektív bizonyíték az értékvesztés elszámolására, függetlenül attól, hogy az eszköz jelentős értékű vagy sem, és az adott eszköz egy azonos hitelezési kockázattal rendelkező eszközcsoport részét képezi, az értékvesztés az eszközcsoport vonatkozásában is vizsgálatra kerül. Az egyedileg értékelt eszközök, amelyek vonatkozásában értékvesztés vagy annak további elszámolása megállapításra került, nem tartoznak a csoportosan értékelt eszközök körébe.

Amennyiben egy későbbi időszakban az értékvesztés összege csökken, és a csökkenés az értékvesztés elszámolását követő időszakban bekövetkezett eseményből származik, a korábban elszámolt értékvesztés visszairándó. Az eredménykimutatásban elszámolt értékvesztés visszairását olyan mértékig lehet elszámolni, hogy az eszköz könyv szerinti értéke ne haladja meg az eszköz visszairás időpontjára vonatkozó amortizált bekerülési értékét.

Értékesíthető pénzügyi instrumentumok

Ha egy értékesíthető eszköz esetében értékvesztés elszámolására kerül sor, az eszköz (a tőketörlesztéseket és a halmozott amortizáció hatását is tartalmazó) könyv szerinti értéke és aktuális valós értéke közötti különbözetnek a korábban az eredményben elszámolt értékvesztéssel csökkentett összege, az egyéb

átfogó jövedelemből az eredménykimutatásba kerül átvezetésre. Értékesíthető pénzügyi eszköznek minősített tőkeinstrumentumok esetében, az értékvesztés visszairása nem az eredménykimutatásban kerül elszámolásra, hanem az egyéb átfogó jövedelemben. A kölcsönkövetelésre vonatkozó értékvesztés visszairása abban az esetben kerül az eredménykimutatásban elszámolásra, ha az instrumentum valós értékének növekedése egyértelműen az értékvesztés eredményben történő elszámolását követő időszak eseményéből fakad.

2.8. Pénzeszközök és pénzeszköz egyenértékesek

A pénzeszközök a készpénzt és a rövid lejáratú bankbetéteket foglalják magukban. A pénzeszköz egyenértékesek olyan rövid távú, a beszerzéstől számított három hónapnál nem hosszabb lejáratú, magas likviditású befektetési formák, amelyek minimális értékváltozási kockázatot hordoznak, és azonnal pénzeszközökre konvertálhatók.

2.9. Vevő- és egyéb követelések

A vevőkövetelések és egyéb követelések bekerüléskor valós értéken kerülnek elszámolásra, mely értéket utóbb amortizált bekerülési értékre korrigálunk, a tényleges kamat módszer felhasználásával, csökkentve az értékvesztésként megképzett összeggel. Az értékvesztés megállapítására olyan objektív bizonyíték alapján kerül sor (például fizetéképtelenség valószínűsége vagy az adós jelentős pénzügyi nehézségei, pénzbehajtás historikus adatai a késedelmes fizetésre), amely arra enged következtetni, hogy a Csoport nem lesz képes a teljes, a számla eredeti feltételeinek megfelelő összeget behajtani.

A légitársaságoktól származó vevőköveteléseket az EUROCONTROL Központi Útvonaldíj Irodája (CRCO) kezeli és hajtja be. A légtérhasználók aktív és nem aktív kategóriákba kerülnek besorolásra. A légtérhasználókról szerzett információk alapján a Csoport 50%-os értékvesztést számol el az aktív vevőkkel szemben fennálló kétes követelésekre, az inaktív vevőkkel szemben fennállóakra pedig 75%-ot. 100%-ban értékvesztést képez, amennyiben biztos információ áll rendelkezésre, miszerint az adós tartozását a jövőben nem akarja rendezni, vagy arra nem képes.

2.10. Készletek

A készletek a bekerülési és a realizálható érték közül az alacsonyabbikon kerülnek kimutatásra, figyelembe véve a lassan mozgó és felesleges tételek leírását. A realizálható érték megegyezik az értékesítés következtében várhatóan felmerülő költségekkel csökkentett piaci értékkel. A vásárolt áruk értéke elsősorban súlyozott átlagár alapján kerül meghatározásra. A lassan mozgó, fel nem használható készletek teljesen leírásra kerülnek. A tartalék alkatrészek, készletléti és szerviz tevékenységhez használt berendezések készletként kerülnek kimutatásra és felhasználáskor az eredménykimutatáson keresztül számolandóak el. A tárgyi eszközök definíciójának megfelelően a jelentős tartalék alkatrészeket, készletléti és szerviz tevékenységhez használt berendezéseket viszont a Csoport tárgyi eszközként mutatja ki, amennyiben azokat várhatóan több mint egy pénzügyi év során fogja használni.

A Csoport műszaki osztályok bevonásával állapítja meg, hogy valamely tartalékalkatrész készletek vagy tárgyi eszközök közé sorolandó. Tipikusan a radar eszközökhöz kapcsolódó tartalékalkatrészeket minősíti a Csoport tárgyi eszköznek és mutatja be ezeket a tárgyi eszközök között.

2.11. Ingatlanok, gépek és berendezések

Az ingatlanok, gépek és berendezések a halmozott értékcsökkenéssel és értékvesztéssel csökkentett bekerülési értéken kerülnek kimutatásra. Értékesítéskor és felszámolásakor az eszközök bruttó értéke és halmozott értékcsökkenése kivezetésre kerül a könyvekből, a felmerülő nyereség vagy veszteség a konszolidált eredménykimutatásban kerül elszámolásra.

A bekerülési érték az eszköz árán túlmenően az import vámokat, vissza nem igényelhető adókat és az eszköz üzembe helyezéséhez közvetlenül kapcsolódó költségeket, például hitelfelvételi költségeket tartalmazza. A költségekre vonatkozó becslések változása módosítja a tárgyi eszközök könyv szerinti értékét. Az üzembe helyezést követően felmerülő költségek, mint a karbantartás vagy javítás, általában az eredmény terhére kerülnek elszámolásra felmerülésükkel egy időben.

A beruházások között a folyamatban lévő beszerzések és előállítások szerepelnek bekerülési értéken, ami a beszerzési költségeket és a közvetlen önköltségeket foglalja magában. A beruházásokra értékcsökkenés csak az eszköz üzembe helyezését követően kerül elszámolásra.

Az értékcsökkenés elszámolása lineáris módon történik az eszköz becsült hasznos élettartama során. A leírási időszak és a leírási módszer felülvizsgálatára évente, a pénzügyi év végén kerül sor.

Az értékcsökkenés jellemző szabályai a következők:

Eszköz típusa	Értékcsökkenés
Befejezetlen beruházások	nem értékcsökkentett
Telkek	nem értékcsökkentett
Épületek	2.5 %
Egyéb felépítmények	2.5 %
Idegen tulajdonú ingatlanon végzett beruházások	6.0 %
Műszaki gépek és berendezések	14.5 %
Számítástechnikai berendezés	33.0 %
Telekommunikációs eszközök	14.5 %
Bútorok	10%

A hasznos élettartam és az értékcsökkenési módszer rendszeresen felülvizsgálatra kerül annak biztosítása érdekében, hogy az értékcsökkenés módszere és az elszámolás időszaka a tárgyi eszközökből várható gazdasági haszon feltételezett alakulásával összhangban legyen.

A Csoport maradványértéket állapít meg, ha az eszköz várható hasznos élettartama rövidebb, mint az műszaki szempontból lehetséges lenne, és amennyiben az eszköz értékesítéséből bevétel várható az eszköz hasznos élettartamának végén. A maradványérték nem kerül értékcsökkenésre.

2.12. Immateriális javak

A Csoport az immateriális javakat megszerzéskor bekerülési értéken mutatja be. Az immateriális javak akkor kerülnek bemutatásra, ha valószínű, hogy az eszközhöz kapcsolódó jövőbeli gazdasági hasznok befolyanak, és az eszköz költsége megbízhatóan megállapítható. Az immateriális javakat bekerülési értéken, a halmozott értékcsökkenés és az esetleges halmozott értékvesztés levonásával tartjuk nyilván. Az immateriális javak értékcsökkenése lineáris módszerrel, a hasznos élettartamra vonatkozó legjobb becslés alapján kerül megállapításra. A leírási időszak és a leírási módszer felülvizsgálatára évente, a pénzügyi év végén kerül sor.

Az értékcsökkenés jellemző szabályai a következők:

Eszköz típusa	Amortizáció
Főtevékenységhez kapcsolódó licenzek	16.67% - 20%
Egyéb tevékenységhez kapcsolódó licenzek	33%
Főtevékenységhez kapcsolódó szoftverek	20%
Egyéb tevékenységhez kapcsolódó szoftverek	33%

2.13. Eszközök értékvesztése

Amennyiben arra utaló jelek merülnek fel, hogy a realizálható érték a könyv szerinti érték alá kerülhet, a tárgyi eszközök és az immateriális javak értékvesztése felülvizsgálatra kerül. Amennyiben a realizálható érték a könyv szerinti érték alá kerül, a különbözetet értékvesztésként kell az eredmény terhére elszámolni. A realizálható érték az eszköz használati értéke és az eladási költségekkel csökkentett piaci értéke közül a magasabb. Az értékvesztés elszámolásának szükségessége az eszközök legkisebb olyan csoportjára kerül megállapításra, amelyekből elkülöníthetően azonosítható cash flow várhatóak (pénztermelő egységek). Amennyiben egy elszámolt értékvesztés visszairására kerül, az eszköz könyv szerinti értéke (pénztermelő egységek) kerül növelésre, de csak olyan mértékig, hogy az eszköz könyv szerinti értéke nem haladja meg az eszköz értékcsökkenéssel csökkentett azon könyv szerinti értékét, ami akkor lett volna, ha az értékvesztés elszámolására nem kerül sor.

2.14. Lízingek

Annak megállapítása, hogy egy szerződés - annak kezdetén - lízing, illetve lízing elemet tartalmaz, attól függ, hogy a megállapodás teljesítése egy meghatározott eszköz használatához kötött-e, illetve sor kerül-e az eszköz használati jogának átengedésére.

A kezdeti minősítés megváltoztatására csak a következő esetekben kerülhet sor:

- változás történik a szerződéses feltételekben, kivéve a megállapodás megújítását vagy meghosszabbítását;
- a megállapodás megújításra vagy meghosszabbításra kerül, kivéve, ha a megújítás vagy meghosszabbítás az eredeti megállapodásban is benne foglaltott;
- változás történik annak meghatározásában, hogy a megállapodás teljesítése egy meghatározott eszköztől függ;
- az eszközben jelentős változás történik.

HUNGAROCONTROL CSOPORT
KIEGÉSZÍTŐ MEGJEGYZÉSEK A KONSZOLIDÁLT PÉNZÜGYI KIMUTATÁSOKHOZ
2016. DECEMBER 31.

Amennyiben a szerződés tartalma újraértékelésre kerül, a lízing elszámolás abban az időpontban kezdődik el, vagy szűnik meg, amikor az újraértékelés történik az (a), (c) vagy (d) esetben, illetve a (b) esetben a megújítás vagy meghosszabbítás időpontjában.

A Csoport mint lízingbe vevő:

A pénzügyi lízingeket, ahol a Csoport a tulajdonjoggal járó összes előnyt és kockázatot viseli, az eszköz piaci értékén, vagy ha az alacsonyabb, a jövőbeni minimum lízingkifizetések becsült jelenértékén aktiváljuk. A lízingdíjfizetések megbontásra kerülnek a kötelezettségek csökkenése és a pénzügyi ráfordítások között úgy, hogy állandó nagyságú kamatláb jusson a pénzügyi lízingkötelezettségre. A pénzügyi ráfordítást az eredménykimutatásban számoljuk el.

2016 és 2015 során a Csoport nem rendelkezett pénzügyi lízing megállapodásokkal.

Az operatív lízingekkel kapcsolatos költségeket a lízingidőszak alatt lineárisan, költségként számoljuk el az eredménykimutatásban.

A Magyar Állam a HungaroControlt annak alapításakor léginavigációs szolgáltatások nyújtására jelölte ki. Ehhez a tevékenységhez az állam földterületeket és épületeket adott át a Társaságnak vagyonkezelési megállapodás keretében. Ez a megállapodás a lízing standard hatálya alá esik. Mivel a tulajdonjog nem száll át a Csoportra, a szerződés határozatlan időtartamra jött létre, illetve a Csoportot nem illetik meg a tulajdonjoggal teljes körűen járó jogok, a megállapodás operatív lízing szerződésként került minősítésre. Ezért a vagyonkezelési megállapodás keretében átvett eszközöket a Csoport nem szerepelteti az eszközei között. A Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt-nek fizetendő vagyonkezelési díjat az igénybe vett szolgáltatások között mutatja ki a Csoport.

A vagyonkezelési szerződésben foglalt követelmény szerint a Csoport köteles a vagyonkezelésbe átvett eszközöket megőrizni, gyarapítani, azok állagát fenntartani. A Csoport ezen kötelezettsége „Visszapótlási kötelezettség” néven a hosszú lejáratú kötelezettségek között kerül bemutatásra.

A Csoport mint lízingbe adó:

Pénzügyi lízing esetében a Csoport átad az eszköz tulajdonjogával kapcsolatos minden előnyt és kockázatot. A pénzügyi lízingbe adott eszközök a mérlegben követelésként szerepelnek, amely a mindenkori pénzügyi lízing követelés kamatkövetelések nélküli összegével egyezik meg. A pénzügyi bevételt az eredménykimutatásban számoljuk el.

2016 és 2015 során a Csoport nem rendelkezett pénzügyi lízing megállapodásokkal.

Operatív lízing esetében a Csoport nem ad át az eszközzel kapcsolatos minden tulajdonjoggal járó előnyt és kockázatot. Azon kezdeti közvetett költségek, amelyek az operatív lízing megállapodás megkötése során merülnek fel, az operatív lízingbe adott eszköz könyv szerinti értékét növelik és a lízing futamideje alatt kerülnek elszámolásra ugyanolyan módon, mint a bérleti díj bevételek.

2.15. Szállítói és egyéb kötelezettségek

A Csoport a szállítókat és egyéb kötelezettségeket (beleértve az elhatárolásokat) bekerüléskor valós értéken veszi fel könyveibe, a későbbi időszakokban az effektív kamatláb módszerével meghatározott amortizált bekerülési értéken mutatja be.

A szállítói és egyéb kötelezettségek könyv szerinti értéke azok rövid lejáratára miatt megközelíti, és így jól reprezentálja a valós értéküket.

2.16. Céltartalékok

A Csoport céltartalékot akkor számol el, ha tényleges vagy vélelmezett kötelezettsége van valamely múltbeli eseményből kifolyólag, és valószínűsíthető, hogy a kötelezettség rendezése gazdasági értéket képviselő források kiáramlását eredményezi, valamint megbízhatóan meg lehet becsülni a kötelezettség összegét. A céltartalékok a fennálló kötelezettség mérlegfordulónapon történő kiegyenlítéséhez szükséges, a rendelkezésre álló legjobb ismeretek szerint megbecsült értéken kerülnek a könyvekbe.

2.17. Hosszú távú munkavállalói kötelezettségek

Meghatározott juttatási programok:

2013 végéig a Csoport „meghatározott juttatási programot” működtetett. A meghatározott juttatási programok esetében a hozzájárulás költségei a Kivetített Jövőirásai Egység Módszerével (Projected Unit Credit Method) kerülnek kiszámításra, és minden beszámolási időszak végén sor került aktuáriusi értékelésre. A Társaság minden év végén aktuárius segítségével a Kivetített Jövőirásai Egység Módszerével meghatározta a programból fakadó kötelezettségének a jelenértékét. A kötelezettség jelenértékének változása az alábbi tényezőkre vezethető vissza: tárgyidőszaki szolgálat költsége, múltbeli szolgálat költsége, nyugdíjkötelezettség rendezésének eredményhatása, nyugdíjkötelezettség időértékének változása, aktuáriusi nyereség/veszteség. 2013. december 31-vel a Csoport döntött arról, hogy meghatározott juttatási rendszerét átalakítja. Ezt a 2013. december 31-ével hatályba lépett Kollektív Szerződés szabályozza a „HungaroControl Életpálya Program” keretében, valamint az „Irányítói Életpálya Megállapodás”. Az előző programban összesen három munkavállaló maradt, 2016 során történő nyugdíjba vonulásukkal azonban ez a program 2016 végére megszűnt.

A meghatározott juttatási programról Életpálya programra való áttérés folyamata 2015 és 2016 során folytatódott. Az instrumentumokról szóló megállapodás – amelyekbe az előző program záró egyenlege befizetésre fog kerülni – a légitforgalmi irányítói munkakörben dolgozókkal megszületett, azonban az instrumentumok beszerzése 2016-ban még nem történt meg. A programok közti áttérés a nem légitforgalmi irányító munkavállalók vonatkozásában lezajlott, az előző rendszer záró egyenlegének kifizetései a tervezettnél megfelelően történtek.

Életpálya programok:

A 2013. december 31-ével hatályba lépett Kollektív Szerződés által szabályozott „HungaroControl Életpálya Program” keretében, valamint az ugyanezen időponttal aláírt „Irányítói Életpálya Megállapodás” keretében létrejött programok esetében a kötelezettséget és a ráfordítást abban a periódusban szükséges megjeleníteni, amikor a munkavállaló megszolgált az időt, ami feljogosítja az állami, magán vagy önkéntes nyugdíjpénztári rendszerek juttatásaihoz. Ezek esetében a munkáltató arra vállal kötelezettséget, hogy megadott összeggel hozzájárul az adott munkavállaló későbbi nyugdíjához,

azonban nem vállal kötelezettséget a befizetések jövőbeli hozamával kapcsolatosan. Az Életpálya programokhoz kapcsolódó kötelezettségek egyéb hosszú lejáratú munkavállalói juttatások között kerülnek kimutatásra.

Egyéb hosszú lejáratú munkavállalói juttatások:

Az egyéb hosszú lejáratú munkavállalói juttatások kezdeti és későbbi értékelése megegyezik a munkaviszony megszűnése utáni juttatási programok kezdeti és későbbi értékelésének módszerével kivéve az aktuáriusi nyereség, illetve veszteség elszámolását, amit azonnal az eredménykimutatásban kell elszámolni.

A Csoport nem teljesít befizetéseket elkülönített pénzalapba. A jövőbeni kötelezettségeket az infláció és a béremelkedés mellett egyéb demográfiai hatások (mint halandóság) figyelembevételével kell meghatározni, és az így becsült pénzáramlást diszkontálva kapható meg a juttatások jelenértéke. A Társaság minden év végén az így kalkulált juttatások jelenértékével megegyező összegben mutat be kötelezettséget a beszámolójában. A jogosultságszerzés kezdetétől a kifizetésig tartó teljes időszak alatt halmozza fel a jogosultságot a dolgozó, így ennek csak az abból már eltelt időszakra arányosított részét kell értékelniük a tagvállalatoknak fennálló kötelezettségként.

A Társasághoz vezényelt katonák részére a Honvédek jogállásáról szóló 2012. évi CCV. törvény 2013. évi változása szerint a törvény 132. § alapján járó jubileumi juttatások a Csoportot terhelik, így ezekre a kötelezettségekre múltbéli szolgálat költsége jogcímen egyéb hosszú lejáratú munkavállalói juttatás kerül bemutatásra.

2.18. Állami támogatások

Az állami támogatások valós értéken kerülnek elszámolásra, ha megfelelően bizonyított, hogy a Társaság megkapja a támogatást, és valamennyi kapcsolódó követelménynek megfelel. A **működési célú**, költségek ellentételezésére kapott állami támogatást azon időszakokra kell szisztematikusan elszámolni, amelyekben azok a költségek merültek fel, amelyeket kompenzálni hivatott. A **fejlesztési célú**, eszközhöz kapcsolódó állami támogatást a Csoport a bruttó elszámolás módszerét alkalmazva halasztott bevételeként mutatja ki, és az eszköz élettartama alatt az értékcsökkenési leírással arányos részletekben oldja fel és számolja el bevételként.

2.19. Nyereségadók

Tárgyévi adó:

A Csoport a következő adókat sorolja a társasági jövedelemadó kategóriába: társasági adó, helyi iparüzési adó és innovációs járulék.

A társasági adó és innovációs járulék a magyar központi adóhivatalnak fizetendő; a helyi iparüzési adót a helyi önkormányzatoknak kell megfizetni. A társasági adó alapja az adózó társaság számviteli nyereségének adóalap-csökkentő és adóalap-növelő tételeivel korrigált adózás előtti eredménye. A helyi iparüzési adó és innovációs járulék alapja az adózó társaság nettó árbevétele, csökkentve az anyagköltséggel, eladott áruk beszerzési értékével és közvetített szolgáltatások költségével.

Halasztott adó:

A Csoport a halasztott adót a „kötelezettség módszer” alkalmazva az eszközök és kötelezettségek konszolidált éves beszámolóban szereplő könyv szerinti értéke és a társasági adózás céljából megállapított értéke között fennálló átmeneti különbségekre képezi. Halasztott adót nem számol el abban az esetben, ha egy eszközt vagy kötelezettséget először ismer el a könyvekben egy olyan - nem akvizíciós - tranzakció keretében, amely nincs hatással sem a számviteli, sem az adózandó eredményre.

A Csoport a halasztott adó összegét olyan, a mérlegfordulónapon hatályos adókulcsok alkalmazásával számítja, amelyek várhatóan érvényesek lesznek a halasztott adókövetelés érvényesítése, illetve a halasztott adókötelezettség rendezése időpontjában.

A Csoport a halasztott és effektív adót az eredménykimutatással szemben számolja el, kivéve, ha közvetlenül a tőkében elszámolandó tételekhez kapcsolódnak; ebben az esetben az adótétel is ott kerül elszámolásra.

Halasztott adókövetelés elszámolására olyan mértékben kerül sor, amilyen mértékben valószínűsíthető, hogy a jövőben lesz olyan adóköteles nyereség (vagy visszaforduló halasztott adókötelezettség), amellyel szemben a halasztott adókövetelés érvényesíthető. A halasztott adókövetelés értéke minden év végén felülvizsgálatra kerül, és azon mértékig kerül csökkentésre, melyen az eszköz megtérülése várható.

A Csoport halasztott adót számol el a közös vezetésű vállalatban levő részesedés „átmeneti különbségeire” is. Kivételt képeznek azok az esetek, amikor a Csoport kontrollálja az átmeneti különbségek visszafordulásának idejét, és nem várható az átmeneti különbség visszafordulása belátható időn belül.

A halasztott adó eszközök és kötelezettségek nettósítására akkor kerül sor, ha jogilag megengedett az adókövetelések adókötelezettségekkel szembeni ellentételezése, valamint a követelések és kötelezettségek ugyanazon adóhatóság által meghatározott jövedelemadóhoz kapcsolódnak, és a Csoport nettó értéken kívánja rendezni adókövetelését és adókötelezettségét.

2.20. Osztalékok

A Társaság részvényesének fizetendő osztalékot a tőkével szemben elszámolt kötelezettségként mutatjuk ki abban az időszakban, amelyben a tulajdonos az osztalékot jóváhagyta.

2.21. Bevételek elszámolása

A bevételek olyan mértékig kerülnek elszámolásra, ameddig valószínű, hogy a gazdasági hasznok a Csoporthoz befolyanak, és a bevétel nagysága megbízhatóan meghatározható. A bevételek értékelése a kapott ellenérték valós értékén történik, árengedményekkel, rabattokkal és az értékesítést terhelő adókkal és illetékekkel csökkentett módon. A következő konkrét elszámolási kritériumoknak is teljesülnie kell a bevételek elszámolása során:

Léginavigációs szolgáltatásból származó bevételek:

Az árbevételt a kapott vagy várt ellenérték valós értékén mutatjuk ki, ami a nyújtott szolgáltatásokért szokásos üzleti viszonyok között járó összeget képviseli, általános forgalmi adóval és más értékesítéshez kapcsolódó adókkal csökkentett mértékben.

Az árbevételt a következő módon számoljuk el:

A számlázott, illetve a megszolgált léginavigációs szolgáltatás árbevételét a Társaság a költségtervekben szereplő költségek és a tervezett éves forgalom alapján forintban meghatározott, az EUROCONTROL által havonta, az előző hónap Reuters bid záró átlagárfolyama alapján kiigazított eurós egységdíjakon számolja el, a tényleges fizető szolgáltatási egységeket figyelembe véve.

A Társaság léginavigációs szolgáltatásainak három fő üzletága az átrepülő gépeknek nyújtott („en-route”) navigációs szolgáltatás a magyar magas légtérben, terminál navigációs szolgáltatások a Liszt Ferenc nemzetközi repülőtér közelkörzetében, illetve az átrepülő gépeknek nyújtott („en-route”) navigációs szolgáltatás a koszovói magas légtérben. 2015 és 2016 években mind a magyar légtér átrepülő forgalmának irányítása, mind a terminál irányítás a teljesítmény-tervezés keretein belül működött. 2015. üzleti évtől már csak a Koszovó feletti irányítás költségeinek elszámolása történt a teljes költségmegtérítéses rendszeren belül.

Az en-route (magyar magas légtér) és terminál üzletágakban a teljesítmény tervezési rendszer keretein belül az egységdíjak meghatározására úgynevezett referencia periódusokat állapítottak meg (5 éves időtávval), amelyekre az adott referencia periódusban várható költségeken és forgalmon alapuló teljesítménytervet kell benyújtani. Az így készített terveket alkalmazza a Társaság az éves egységdíjak számításának alapjául, amelyen az árbevétel realizálásra kerül. A teljesítményrendszer a költség- és forgalmi kockázat egy részét a léginavigációs szolgáltatókra terheli.

A forgalmi kockázatból, inflációs korrekcióból, nem kontrollálható költségekből adódó módosítások nincsenek azonnali hatással a Csoport árbevételére, mivel ezek a differenciák a légtérfelhasználók felé a későbbi repülési években kiterhelt egységdíjakban érvényesítendőek.

A terminálirányítási szolgáltatás tekintetében a vonatkozó uniós jogszabályok alapján 2015-től a Terminálirányítási üzletág is a teljesítményrendszer hatálya alá került. A 391/2013 EU Rendelet alapján, tagállami bejelentés esetén, a 225.000 mozgásszám alatti repülőterek esetében (ilyen a Liszt Ferenc repülőtér is) nem kötelező a forgalmi kockázat viselése, az továbbra is a légtérhasználóknál maradhat. Magyarország az erre vonatkozó bejelentést az Európai Bizottság felé 2013 júniusában megtette, így a 2015-ben kezdődő 5 éves referencia periódusban a terminál irányítás kapcsán a forgalmi kockázatot a Társaságnak nem kell viselnie.

A Koszovó üzletágban, teljes költségmegtérítési rendszerben a megállapított egységdíjak a tervezett forgalmon és szolgáltatás ellátásához szükséges tervezett költségeken alapulnak. A forgalom tényleges alakulása, illetve a tényleges költségek nagysága a tervezettől eltérhetnek; az így keletkező különbözetelek egy kiigazító mechanizmuson keresztül kiegyenlítésre kerülnek. Fő szabály szerint az n. év alul- vagy felülfinanszírozása az n+2. év díjkalkulációja során kerül elszámolásra.

További információt az elszámolásról, az adott üzletágakat bemutató, a 20-as kiegészítő megjegyzés tartalmaz.

Áruk értékesítése:

Az áruk értékesítéséből származó bevétel elszámolására akkor kerül sor, amikor az áruk tulajdonlásával kapcsolatos lényeges kockázatok és hasznok a vevőre átszállnak, vagyis rendszerint az áruk átadásakor.

Kamatbevétel:

A bevétel elszámolására a kamat keletkezésekor kerül sor (az effektív kamatláb módszerével). A kamatbevétel az eredménykimutatásban a pénzügyi eredményben szerepel.

Osztalékbevétel:

Bevétel elszámolására akkor kerül sor, amikor a Csoport jogosulttá vált az összegre.

Egyéb bevétel (ráfordítás):

Az olyan megbízási szerződésekből származó bevételek (kutatás-mentési tevékenység), ahol a Csoport közvetítőként jár el, az egyéb bevétel (ráfordítás) soron, a közvetlenül kapcsolódó ráfordításokkal együtt (nettó módon) kerülnek bemutatásra az eredménykimutatásban. A léginavigációs díjfizetés alól felmentett repülésekből származó tételek, állami szervek által megtérítendő díjak, így az egyéb bevételek soron kerülnek bemutatásra.

2.22. Üzleti tevékenység eredménye

Az üzleti tevékenység eredménye a működési költségekkel csökkentett árbevételt és az egyéb bevételt (ráfordítást) tartalmazza.

2.23. Mérlegen kívüli tételek

A mérlegen kívüli kötelezettségek nem szerepelnek a konszolidált éves beszámoló részét képező mérlegben és eredménykimutatásban, hacsak megszerzésükre nem üzleti kombinációk létrejötte folytán került sor. A kiegészítő megjegyzések részénél kerülnek bemutatásra, kivéve, ha a gazdasági hasznot megtestesítő források kiáramlásának esélye távoli, minimális. A mérlegen kívüli követelések nem szerepelnek a konszolidált éves beszámoló részét képező mérlegben és eredménykimutatásban, azonban a megjegyzések között kimutatásra kerülnek, amennyiben gazdasági hasznok beáramlása valószínűsíthető.

3. Jelentős számviteli becslések és feltételezések

A becsléseket és feltételezéseket múltbeli tapasztalatok és egyéb tényezők, így az adott körülmények között ésszerűnek gondolt jövőbeli eseményekkel kapcsolatos várakozások alapján folyamatosan értékeljük. Az IFRS-ekkel összhangban lévő éves beszámoló készítése szükségessé teszi, hogy a menedzsment olyan becsléseket végezzen és jövőre vonatkozó feltételezésekkel éljen, amelyek hatással vannak a számviteli politikára és az eszközök, kötelezettségek, bevételek és költségek bemutatott értékére. A tényleges eredmények ezektől a becslésektől eltérhetnek. A becslések és feltételezések, melyek materiális módosításokat eredményezhetnek az eszközök és kötelezettségek könyvszerinti értékében, az alábbiakban kerülnek bemutatásra. A becsléseket és a mögöttes feltételezéseket folyamatosan ellenőrizzük. A számviteli becslések felülvizsgálatának hatása abban a periódusban kerül elszámolásra, amelyben a felülvizsgálat történt, illetve minden érintett jövőbeni periódusban.

3.1. Hosszú távú munkavállalói juttatások becsléséhez használt aktuáriusi feltételezések

A hosszú lejáratú munkavállalói juttatások költségének meghatározása aktuáriusi értékelések alkalmazásával történik. Az aktuáriusi értékelés során becslések történnek a diszkontráták, jövőbeli béremelések, a halálozási és a kilépési ráták vonatkozásában. Ezen programok hosszú lejáratú jellege miatt a becslések jelentős bizonytalanságot hordoznak.

A konszolidált beszámoló 16-os kiegészítő megjegyzése tartalmazza a főbb feltételezések összefoglalóját. A tényleges kimenetek ezektől a feltételezésektől lényegesen eltérhetnek, így a nyugdíjprogramhoz kapcsolódó kötelezettség, illetve az egyéb hosszú lejáratú munkavállalói juttatásokra vonatkozó kötelezettségek egyenlegeiben volatilitást eredményezhetnek.

3.2. Céltartalékok

Céltartalék képzése, különösen peres ügyek esetében, jelentős részben becslésen alapul. A Csoport meghatározza egy múltbeli esemény következtében kialakuló kedvezőtlen helyzet bekövetkezésének valószínűségét, és ha a valószínűség meghaladja az ötven százalékot, a Csoport a kötelezettség becsült összegére céltartalékot képez.

3.3. Adózás

Komplex adószabályozások, adójogszabály változások értelmezésével, illetve jövőbeni adóköteles nyereségek időzítésével és összegével kapcsolatban létezhetnek bizonytalanságok. A tényleges eredmények és feltételezések között keletkezhetnek különbségek, illetve az ilyen feltételezésekkel kapcsolatos jövőbeni változások a már elszámolt adózásból származó bevételek és ráfordítások jövőbeni módosítását tehetik szükségessé.

3.4. Tárgyi eszközök hasznos élettartama

Az eszközök hasznos élettartamának meghatározása a hasonló eszközökkel kapcsolatos tapasztalat és az elvárt technológiai fejlődésen alapszik. Amennyiben az alkalmazási feltételezésekben jelentős változásokra utaló körülmény merül fel, a becsült hasznos élettartam megfelelőségét a Csoport felülbírálja.

4. Új és módosított standardok alkalmazása

Az éves beszámoló jóváhagyásának időpontjában a következő, az Európai Unióban még nem hatályos standardok és értelmezések, illetve azok módosításai kerültek kibocsátásra. A Csoport ezeket a standardokat és értelmezéseket, illetve ezek módosításait akkor tervezi alkalmazni, amikortól azok hatályossá válnak.

- IFRS 16, Lízingek – hatályba lépés: 2019. január 1., EU által még nem befogadott;
IFRS 16 Lízingek standard alapján a lízingbe vevőnek fel kell vennie a könyveibe a lízing tárgyát, illetve az ehhez kapcsolódó kötelezettséget. A standard korai alkalmazása megengedett, ha a gazdálkodó alkalmazza az IFRS 15 Vevőkkel kötött szerződésekből származó bevételek standardot is.
- IAS 12 Nyereségadó - Nem realizált veszteségekhez kapcsolódó halasztott adó eszközök megjelenítése – hatályba lépés: 2017. január 1., EU által még nem befogadott;
A módosítás tisztázza, hogy a társaságoknak meg kell vizsgálniuk, hogy az adó törvények korlátozzák-e az adóköteles nyereség forrását, amellyel szemben a levonható átmeneti különbözetelek visszafordulása érvényesíthető. Továbbá, a standard módosítása iránymutatást ad arra vonatkozóan, hogy egy társaság hogyan tudja meghatározni a jövőbeni adóköteles nyereségét, és ismerteti azokat a körülményeket, amelyek esetén az adóköteles nyereség magában foglalja egyes eszközök megtérülését, az eszközök könyv szerinti értékénél magasabb értéken.
- IAS 7 Cash flow kimutatás – Közzétételek – hatályba lépés: 2017. január 1., EU által még nem befogadott;
Az IAS 7 módosítása előírja a társaságoknak, hogy a közzétételeket úgy állítsák össze, hogy a beszámolót felhasználók értékelhessék a finanszírozási tevékenységből származó kötelezettségek változását, beleértve a cashflowból, és a nem pénzjellegű tételekből eredő változásokat.
- IFRS 17 Biztosítási szerződések – hatályba lépés: 2021. január 1., EU által még nem befogadott
Ez a standard az IFRS 4 standardot fogja váltani. Az új standard segíteni fogja a befektetőket abban, hogy jobban megértsék a biztosítók kockázati kitettségét, profitabilitásait és pénzügyi helyzetét. A standardnak nem lesz hatása a Csoport elszámolásaira.

Az alábbi standardok, módosítások és értelmezések kerültek befogadásra az Európai Unióban, melyek pénzügyi kimutatásokra tett hatását a Csoport még vizsgálja:

- IFRS 9 Pénzügyi instrumentumok – hatályba lépés: 2018. január 1.;
2014 júliusában az IASB kiadta a végleges IFRS 9 standardot, amely kiváltja az IAS 39-t, illetve az IFRS 9 korábbi változatait. A standard új követelményeket állít a pénzügyi instrumentumok besorolásával, és értékelésével kapcsolatban, valamint módosítja az értékvesztés elszámolását, és a fedezeti elszámolást is.
- IFRS 15 Ügyfélszerződésekből származó bevételek – hatályba lépés: 2018. január 1.;
2014 májusban a IASB kiadta az IFRS 15 standardot, amely bevezet egy öt lépcsős modellt az árbevétel meghatározására. Az új árbevétel standard egy áttekinthetőbb módszert ad az árbevétel mérésére és elszámolására.
A standardhoz kapcsolódó pontosításokat az EU még nem fogadta be.

HUNGAROCONTROL CSOPORT
KIEGÉSZÍTŐ MEGJEGYZÉSEK A KONSZOLIDÁLT PÉNZÜGYI KIMUTATÁSOKHOZ
 2016. DECEMBER 31.

5. Immateriális javak

A következő táblázat az immateriális javak egyenlegében bekövetkezett változásokat mutatja:

adatok ezer HUF-ban

	Vagyoni értékű jogok	Szellemi termékek	Befejezetlen beruházások	Immateriális javak összesen
Nettó érték 2015. január 1.	4 339 130	56 660	2 491 941	6 887 731
Bruttó érték:				
2015. január 1.	17 555 130	334 688	2 491 941	20 381 759
Tárgyévi beruházási növekmények	0	0	3 347 887	3 347 887
Beruházások aktiválása	3 994 942	29 110	-4 024 052	0
Kivezetések	-6	-750	0	-756
Bruttó érték 2015. december 31.	21 550 066	363 048	1 815 776	23 728 890
Halmozott értékcsökkenés:				
2015. január 1.	13 216 000	278 028	0	13 494 028
Növekmények	1 430 917	14 354	0	1 445 271
Kivezetések	-6	-750	0	-756
Halmozott értékcsökkenés 2015. december 31.	14 646 911	291 632	0	14 938 543
Nettó érték 2015. december 31.	6 903 155	71 416	1 815 776	8 790 347
Bruttó érték:				
2016. január 1.	21 550 066	363 048	1 815 776	23 728 890
Tárgyévi beruházási növekmények	0	0	843 606	843 606
Beruházások aktiválása	2 533 988	1 257	-2 535 245	0
Kivezetések	-32 799	-54 303	0	-87 102
Bruttó érték 2016. december 31.	24 051 255	310 002	124 137	24 485 394
Halmozott értékcsökkenés:				
2016. január 1.	14 646 911	291 632	0	14 938 543
Növekmények	1 985 957	18 171	0	2 004 128
Kivezetések	-32 799	-54 303	0	-87 102
Halmozott értékcsökkenés 2016. december 31.	16 600 069	255 500	0	16 855 569
Nettó érték 2016. december 31.	7 451 186	54 502	124 137	7 629 825

A fenti eszközök jelzálog- és tehermentesek.

HUNGAROCONTROL CSOPORT
KIEGÉSZÍTŐ MEGJEGYZÉSEK A KONSZOLIDÁLT PÉNZÜGYI KIMUTATÁSOKHOZ
 2016. DECEMBER 31.

6. Tárgyi eszközök

A következő táblázat a tárgyi eszközök egyenlegének mozgásait mutatja:

adatok ezer HUF-ban

	Telkek és épületek	Műszaki berendezések	Egyéb berendezések	Befejezetlen beruházások	Tárgyi eszközök összesen
Nettó érték 2015. január 1.	3 975 684	4 421 871	1 146 738	703 891	10 248 184
Bruttó érték:					
2015. január 1.	4 432 439	9 530 232	3 159 637	703 891	17 826 199
Tárgyévi beruházási növekmények	0	0	0	3 665 795	3 665 795
Beruházások aktiválása	484 022	895 520	809 386	-2 188 928	0
Kivezetések	0	-77 689	-191 261	-883	-269 833
Bruttó érték 2015. december 31.	4 916 461	10 348 063	3 777 762	2 179 875	21 222 161
Halmozott értékcsökkenés:					
2015. január 1.	456 755	5 108 361	2 012 899	0	7 578 015
Növekmények	178 448	933 897	411 144	0	1 523 489
Kivezetések	0	-77 689	-191 236	0	-268 925
Halmozott értékcsökkenés 2015. december 31.	635 203	5 964 569	2 232 807	0	8 832 579
Nettó érték 2015. december 31.	4 281 258	4 383 494	1 544 955	2 179 875	12 389 582
Bruttó érték:					
2016. január 1.	4 916 461	10 348 063	3 777 762	2 179 875	21 222 161
Tárgyévi beruházási növekmények	0	0	0	2 382 074	2 382 074
Beruházások aktiválása	244 396	2 942 886	898 986	-4 086 268	0
Kivezetések	-9 700	-278 374	-103 290	0	-391 364
Bruttó érték 2016. december 31.	5 151 157	13 012 575	4 573 458	475 681	23 212 871
Halmozott értékcsökkenés:					
2016. január 1.	635 203	5 964 569	2 232 807	0	8 832 579
Növekmények	211 941	1 072 390	545 368	0	1 829 699
Kivezetések	-9 700	-278 374	-103 290	0	-391 364
Halmozott értékcsökkenés 2016. december 31.	837 444	6 758 585	2 674 885	0	10 270 914
Nettó érték 2016. december 31.	4 313 713	6 253 990	1 898 573	475 681	12 941 957

A fenti eszközök jelzálog- és tehermentesek.

A Csoport évente felülvizsgálja tárgyi eszközeinek, immateriális jószágainak könyv szerinti értékét. Az év során 26.003 ezer HUF értékben került értékvesztés elszámolásra (2015: 3.371 ezer HUF) a működés során használt eszközökre, azok értékének, illetve a belőlük származó hasznok realizálási valószínűségeinek felülvizsgálatát követően.

HUNGAROCONTROL CSOPORT
KIEGÉSZÍTŐ MEGJEGYZÉSEK A KONSZOLIDÁLT PÉNZÜGYI KIMUTATÁSOKHOZ
 2016. DECEMBER 31.

7. Befektetés közös vezetésű vállalatokban

Az év végi egyenlegek alakulása a következő:

adatok ezer HUF-ban

	EPC Kft.	FAB CE Ltd.	Összesen
Érték 2015. január 1.	47 369	1 890	49 259
Növekedés	22 610	694	23 304
Csökkenés	0	0	0
Átértékelés tárgyévi hatása	0	-11	-11
Érték 2015. december 31.	69 979	2 573	72 552
Növekedés	19 680	0	19 680
Csökkenés	0	-1 025	-1 025
Átértékelés tárgyévi hatása	0	-14	-14
Érték 2016. december 31.	89 659	1 534	91 193

A Csoportnak 49%-os részesedése van az Entry Point Central Kft.-ben, a 2.2-es résznél bemutatott közös vezetésű vállalatban.

Az EPC Kft. eredménye, eszközei és kötelezettségei a tőkemódszer alapján kerültek bevonásra a konszolidált beszámolóban. A befektetés bekerülési értéke módosításra került az akvizíció utáni, esetleges értékvesztéssel csökkentett nettó eszközérték változással a Csoportot megillető hányad mértékéig.

Az EPC Kft. eszközei, forrásai, illetve bevételei, ráfordításai, valamint a Csoport ezen tételekből való részesedése 2016. december 31-én, illetve 2015. december 31-én az alábbiak szerint alakultak:

EPC Kft. mérlege:

adatok ezer HUF-ban

	2016. december 31.	2015. december 31.
Befektetett eszközök	6 038	5 961
Forgóeszközök	243 854	189 879
Rövid lejáratú kötelezettségek	66 915	53 025
Tőke	182 977	142 815

EPC Kft. árbevétele és profitja:

adatok ezer HUF-ban

	2016. december 31.	2015. december 31.
Értékesítés árbevétele	717 560	502 618
Operatív költségek	673 272	455 837
Pénzügyi eredmény	337	4 489
Adózás előtti eredmény	44 625	51 270
Adófizetési kötelezettség	4 463	5 127
Tárgyévi eredmény	40 162	46 143

HUNGAROCONTROL CSOPORT
KIEGÉSZÍTŐ MEGJEGYZÉSEK A KONSZOLIDÁLT PÉNZÜGYI KIMUTATÁSOKHOZ
 2016. DECEMBER 31.

A Csoport részesedése az EPC Kft. profitjából:

adatok ezer HUF-ban

EPC Kft.	
Előző évek eredménye	129 815
2016. évi eredmény	40 162
Kumulált eredmény összesen	169 977
Csoport részesedése a realizált profitból (49%)	83 289
Csoport részesedése az elszámolt értékvesztésből (49%)	0
Csoport részesedése a kumulált eredményből összesen	83 289
Részesedés bekerülési értéke	6 370
Befektetés értéke a beszámolási időszak végén	89 659

A befektetés bekerülési értéke szerzéskor 6.370 ezer HUF volt – ami a Csoport fenti kumulált eredményből való részesedésével együtt 89.659 ezer HUF befektetési értéket eredményezett 2016 végén (2015: 69.979 ezer HUF). A 2016-os pénzügyi évben, az eredménykimutatás Részesedés a közös vezetésű vállalkozások nyereségéből/veszteségéből során kimutatott nyereség 19.679 ezer HUF (-2015-ben 22.610 ezer HUF).

A Csoport nem kapott és nem vár osztalékkifizetést a fenti pénzügyi időszakokra vonatkozóan. Az EPC Kft.-nek nem voltak függő kötelezettségei, illetve befektetési kötelezettségvállalásai a bemutatott beszámolási időszakok egyikének fordulónapján sem.

A Csoport másik közös vezetésű vállalata, a FAB CE Aviation Services Ltd. a Szlovén Köztársaságban került bejegyzésre 2014. november 17-én. A Társaság teljes jegyzett tőkéje 36.000 EUR.

FAB CE Aviation Services Ltd. mérlege:

adatok ezer HUF-ban

	2016. december 31.	2015. december 31.
Befektetett eszközök	41	142
Forgóeszközök	128 506	56 462
Hosszú lejáratú kötelezettségek	0	22 177
Rövid lejáratú kötelezettségek	100 656	163
Tőke	27 891	34 264

FAB CE Aviation Services Ltd. árbevétele és profitja:

adatok ezer HUF-ban

	2016. december 31.	2015. december 31.
Értékesítés árbevétele	327 136	67 982
Operatív költségek	333 396	62 186
Pénzügyi eredmény	-3	0
Adózás előtti eredmény	-6 263	5 796
Adófizetési kötelezettség	0	878
Tárgyévi eredmény	-6 263	4 918

HUNGAROCONTROL CSOPORT
KIEGÉSZÍTŐ MEGJEGYZÉSEK A KONSZOLIDÁLT PÉNZÜGYI KIMUTATÁSOKHOZ
 2016. DECEMBER 31.

A Csoport részesedése a FAB CE Aviation Services Ltd. eredményéből:

adatok ezer HUF-ban

FAB CE Aviation Services Ltd.	
Előző évek eredménye	4 275
2016. évi eredmény	-6 263
Kumulált eredmény összesen	-1 988
Csoport részesedése a realizált profitból (16,67%)	-331
Csoport részesedése az elszámolt értékvesztésből (16,67%)	0
Csoport részesedése a kumulált eredményből összesen	-331
Részesedés bekerülési értéke	1 835
Átértékelés hatása	30
Befektetés értéke a beszámolási időszak végén	1 534

8. Egyéb hosszú lejáratú eszközök

A Csoport Magyar Állammal szembeni, díjfizetés alól felmentett repülések költségtérítési igényéből származó követeléseit (a továbbiakban: felmentett repülések) a rövid és hosszú lejáratú eszközök között mutatja ki, az egyéb bevételekkel szemben. A tárgyévi felmentett repülések értéke a tényleges szolgáltatási egységek és a jóváhagyott költségalap elszámolásban szereplő, egy szolgáltatási egységre jutó költség alapján került kiszámításra. A Kormányhatározatban meghatározott fizetési határidő két év, ezért ezen követelések diszkontálásához a 2 éves állampapírhozamokat vettük alapul. A diszkontálás következtében elszámolt kamatbevétel 2016-ban 15.482 ezer HUF volt (2015-ben: 11.432 ezer HUF).

A felmentett repülésekből és garancia-kiterjesztésekből származó követelések évenkénti egyenlegének megbontása az alábbi:

adatok ezer HUF-ban

	2016. december 31.	2015. december 31.
Felmentett repülés		
Honvédelmi Minisztérium	629 854	649 097
Nemzeti Fejlesztési Minisztérium	27 507	44 707
Külügyminisztérium	19 849	30 957
Felmentett repülés összesen	677 210	724 761
<i>Éven belüli rész</i>	<i>318 846</i>	<i>398 348</i>
<i>Éven túli rész</i>	<i>358 364</i>	<i>326 413</i>
Garancia kiterjesztés	39 332	0
<i>Éven belüli rész</i>	<i>3 188</i>	<i>0</i>
<i>Éven túli rész</i>	<i>36 144</i>	<i>0</i>
Éven belüli rész összesen	322 034	398 348
Éven túli rész összesen	394 508	326 413

A fennálló egyenlegből 2016 során 421 millió HUF rendezésre került (2015-ben 824 millió HUF). A felmentett repülések egyenlegében kimutatott, újonnan keletkezett tételek 2016-ra, illetve 2015-re az alábbiak szerint alakultak: 358.364 ezer HUF, illetve 326.413 ezer HUF. A 2016-os díjfizetés alól felmentett repülésekből származó követelések a mérlegben hosszú lejáratú eszközként kerülnek bemutatásra.

HUNGAROCONTROL CSOPORT
KIEGÉSZÍTŐ MEGJEGYZÉSEK A KONSZOLIDÁLT PÉNZÜGYI KIMUTATÁSOKHOZ
 2016. DECEMBER 31.

Ezen a beszámoló soron kerül bemutatásra továbbá 36.144 ezer HUF értékben az immateriális javakhoz, tárgyi eszközökhöz 2016. év során vásárolt garancia-kiterjesztés hosszú lejáratú része, amely nem számolható el az eszközök bekerülési értéke részeként.

9. Halasztott adó követelések, kötelezettségek

A Csoport által elszámolt főbb halasztott adó követelések és kötelezettségek, illetve azok mozgásai a jelen, illetve ezt megelőző beszámolási időszakokban a következők:

adatok ezer HUF-ban

Adószabályok és IFRS szerinti számviteli kezelés különbségéből adódó különbségek	Egyenleg 2016. december 31.	Bevétel/ (ráfordítás) tőkével szemben	Bevétel/ (ráfordítás) eredmény- kimutatással szemben	Egyenleg 2015. december 31.
Adó szabályok szerinti gyorsabb értékcsökkenési leírás	-497 036	0	370 318	-867 354
Értékesíthető pénzügyi eszközök értékelési különbözete	-2 267	-7 098	-6 290	11 121
Adóalapban nem szereplő céltartalékok	313 869	-8 688	-443 994	766 551
Adóalapban nem szereplő értékvesztések behajthatatlan vevőkövetelésekből	6 786	0	-18 358	25 144
Diszkontálásból eredő eltérések a könyv szerinti és adóalapban szereplő eszközértékek között	166	0	-2 700	2 866
Befejezetlen beruházások között szereplő eszközök értékelési különbözete	4 193	0	213 031	-208 838
Visszapótlási kötelezettség vagyongekeztelt eszközökön	118 462	0	-54 111	172 573
Adóalapban bevételként kimutatott állami támogatások, melyek számviteli elszámolásra a következő pénzügyi évben kerülnek	-13 860	0	14 321	-28 181
Halasztott adókötelezettségek (-)/ adókövetelések (+) összesen	-69 687	-15 786	72 217	-126 118
Adószabályok és IFRS szerinti számviteli kezelés különbségéből adódó különbségek	Egyenleg 2015. december 31.	Bevétel/ (ráfordítás) tőkével szemben	Bevétel/ (ráfordítás) eredmény- kimutatással szemben	Egyenleg 2014. december 31.
Adó szabályok szerinti gyorsabb értékcsökkenési leírás	-867 354	0	242 163	-1 109 517
Értékesíthető pénzügyi eszközök értékelési különbözete	11 121	-4 557	6 132	9 546
Adóalapban nem szereplő céltartalékok	766 551	-894	-80 740	848 185
Adóalapban nem szereplő értékvesztések behajthatatlan vevőkövetelésekből	25 144	0	-82 851	107 995
Diszkontálásból eredő eltérések a könyv szerinti és adóalapban szereplő eszközértékek között	2 866	0	-93	2 959
Befejezetlen beruházások között szereplő eszközök értékelési különbözete	-208 838	0	-323 339	114 501
Visszapótlási kötelezettség vagyongekeztelt eszközökön	172 573	0	143 986	28 587
Adóalapban bevételként kimutatott állami támogatások, melyek számviteli elszámolásra a következő pénzügyi évben kerülnek	-28 181	0	-8 845	-19 336
Halasztott adókötelezettségek (-)/ adókövetelések (+) összesen	-126 118	-5 451	-103 587	-17 080

HUNGAROCONTROL CSOPORT
KIEGÉSZÍTŐ MEGJEGYZÉSEK A KONSZOLIDÁLT PÉNZÜGYI KIMUTATÁSOKHOZ
2016. DECEMBER 31.

Az értékesíthető pénzügyi eszközök valós értékelésén, illetve a nyugdíjprogram keretében nyújtott munkavállalói juttatások átértékelésén keletkezett halasztott adó tételek a vonatkozó tartalék sorokon kerültek elszámolásra, így az egyéb átfogó eredmény tételeiként kerülnek bemutatásra.

A halasztott adókövetelések és kötelezettségek egymással szemben kerültek elszámolásra, mivel a Csoportnak jogilag lehetősége van adóköveteléseit és adókötelezettségeit egymással szembeni ellentételezéssel rendezni, illetve ugyanazon adóhatóság (NAV) által meghatározott, ugyanazon Társaság jövedelemadó-jához kapcsolódnak.

A fizetendő társasági adó mértéke Magyarországon 2017. január 01-től 9%, 2016. december 31-ig az adóalap első 500 millió HUF-ja után 10%, az e fölötti részre 19%. A halasztott adó számításához használt társasági adó mérték a következő évek becsült adóalapja és adófizetési kötelezettsége alapján került meghatározásra.

A helyi iparüzési adó és innovációs járulék az árbevétel és bizonyos költségek összevonásával keletkező adóalapon kerül meghatározásra. Ezek az adók elismert költségként jelentkeznek a társasági adóalap szempontjából. Nem keletkeztek átmeneti különbségek ezen adók kapcsán, így nincsen hatásuk a meghatározott halasztott adó egyenlegekre, illetve a halasztott adó rátákra.

A halasztott adók 2016-ra 9%-os, 2015-re 17,29%-os jövedelemadó rátával kerültek meghatározásra.

9%-os adókulccsal számolva a 2016. évi halasztott adó kötelezettség 69.687 ezer HUF, az adóváltozást megelőző átlagos adókulccsal számolva 131.578 ezer HUF lett volna a halasztott adó kötelezettség záró értéke. Az adókulcs változás hatása 61.891 ezer HUF.

A fenti egyenlegből 4.193 ezer HUF halasztott adó követelés visszafordulása egy éven belül, 73.880 ezer HUF halasztott adó kötelezettség visszafordulása 5 éven belül várható.

A Csoport egyik bemutatott évben sem rendelkezett elhatárolt adóvesztéssel.

10. Készletek

Az év végi egyenlegek alakulása a következő:

	adatok ezer HUF-ban	
	2016. december 31.	2015. december 31.
Raktári anyagok	25 890	25 649
Egyéb anyagok	49 104	527
Készletek	74 994	26 176

A tartalék alkatrészek, készletléti és szerviz tevékenységhez használt berendezések készletként kerülnek kimutatásra és felhasználáskor az eredménykimutatáson keresztül költségként számolandóak el. Bizonyos jelentős, radarállomásokon, illetve navigációs eszközökhöz használt tartalék-alkatrészeket a Csoport tárgyi eszközként mutat ki, amennyiben azok megfelelnek a tárgyi eszközök definíciójának.

A készletek 2016-os egyenlege 136 ezer HUF, 2015-ös egyenlege pedig 844 ezer HUF értékvesztést tartalmaz. Egyik bemutatott évben sem került sor korábban elszámolt értékvesztés visszaforgatására.

HUNGAROCONTROL CSOPORT
KIEGÉSZÍTŐ MEGJEGYZÉSEK A KONSZOLIDÁLT PÉNZÜGYI KIMUTATÁSOKHOZ
 2016. DECEMBER 31.

11. Vevőkövetelések

	adatok ezer HUF-ban	
	2016. december 31.	2015. december 31.
Vevőkövetelések	6 288 109	5 989 853
Követelések kapcsolt vállalkozással szemben	13 010	2 168
Értékvesztések	-460 642	-451 625
Összesen	5 840 477	5 540 396

A számlázási politikának megfelelően az átlagos vevői kintlévőség kéthónapnyi árbevételnek felel meg.

A kétesnek ítélt egyenlegekre képzett értékvesztés 2016. december 31-ei záróállománya 460.642 ezer HUF (2015: 451.625 ezer HUF). A várhatóan meg nem térülő vevőegyenlegekre teljes értékükben értékvesztést képzett a Csoport.

Az egyenlegek hitelminősítés szempontjából értékelésre és felülvizsgálatra kerülnek mind a beszámolási időszak végén, mind pedig év közben időszakosan.

Amennyiben a követelés könyv szerinti értéke és a követelés várhatóan megtérülő összege között tartós és jelentős összegű, veszteségjellegű különbség becsülhető, a Csoport a különbség összegéig értékvesztést számol el.

A légitársaságoknak nyújtott szolgáltatásokon keletkezett vevőköveteléseket az EUROCONTROL Központi Útvonaldíj Irodája (CRCO) kezeli, számlázza ki és hajtja be. A Csoport ezeket az egyenlegeket egyedileg értékeli a CRCO-tól kapott ajánlások alapján. Az aktívnak besorolt vevők kétes követeléseire a kintlévőségük összegének 50%-áig értékvesztés kerül megképzésre. A felszámolás, csődeljárás alatt álló vevők esetében a fennálló egyenlegük 75%-ának mértékéig kerül értékvesztés elszámolásra. A behajthatatlannak ítélt és minősített egyenlegek esetében a Csoport 100%-os értékvesztést számol el. A vevőkövetelések az EUROCONTROL-tól kapott információkkal összhangban kerülnek leírásra.

Minden egyéb kintlévőség egyedileg kerül értékelésre és értékvesztésre a vevői hitelminősítések és más elérhető információk alapján. A meg nem térülő követelések teljes összegükben leírásra kerülnek.

Kétes követelések értékvesztésének alakulása:

	adatok ezer HUF-ban	
	2016. december 31.	2015. december 31.
Egyenleg beszámolási időszak elején	451 625	831 542
Értékvesztések tárgyévi növekedése	56 123	53 043
Értékvesztések feloldása	-44 712	-428 724
Tárgyévi átértékelés hatása	-2 394	-4 236
Egyenleg beszámolási időszak végén	460 642	451 625

Vevői kintlévőségek korosítása:

	adatok ezer HUF-ban	
	2016. december 31.	2015. december 31.
Nem lejárt	5 418 082	5 209 272
3 hónapnál nem régebbi lejáratú	301 105	198 250
3-6 hónap között lejárt	17 087	25 771
6-12 hónap között lejárt	12 882	29 466
12 hónapnál régebbi	538 953	527 094
Összesen	6 288 109	5 989 853

HUNGAROCONTROL CSOPORT
KIEGÉSZÍTŐ MEGJEGYZÉSEK A KONSZOLIDÁLT PÉNZÜGYI KIMUTATÁSOKHOZ
 2016. DECEMBER 31.

Korosított értékvesztett és nem értékvesztett egyenlegek:

adatok ezer HUF-ban

2016	Összesen	Nem lejárt, nem értékvesztett	Nem lejárt, értékvesztett	Lejárt, nem értékvesztett	Lejárt, értékvesztett
Vevőkövetelések légitársaságtól, en-route üzletág	4 972 370	4 281 214	3 478	360 205	327 473
Vevőkövetelések légitársaságtól, terminál üzletág	991 876	899 332	0	31 832	60 712
Vevőkövetelések légitársaságtól, Koszovó üzletág	232 577	207 818	74	19 238	5 447
Egyéb belföldi vevőkövetelések	68 207	3 780	0	1 030	63 397
Egyéb külföldi vevőkövetelések	23 079	22 393	0	626	60
Összesen	6 288 109	5 414 537	3 552	412 931	457 089

2015	Összesen	Nem lejárt, nem értékvesztett	Nem lejárt, értékvesztett	Lejárt, nem értékvesztett	Lejárt, értékvesztett
Vevőkövetelések légitársaságtól, en-route üzletág	4 762 038	4 151 634	3 951	285 750	320 703
Vevőkövetelések légitársaságtól, terminál üzletág	896 799	809 628	0	29 533	57 638
Vevőkövetelések légitársaságtól, Koszovó üzletág	237 952	216 977	225	16 229	4 521
Egyéb belföldi vevőkövetelések	69 403	3 258	0	1 569	64 576
Egyéb külföldi vevőkövetelések	23 661	23 599	0	50	12
Összesen	5 989 853	5 205 096	4 176	333 131	447 450

A Koszovó üzletág esetében nincs hitelezési kockázat a teljes költségmegtérülési rendszer következtében, ami megengedi a kétes kintlévőségekből eredő ráfordítások elszámolását és az elszámolási egyenlegeken keresztül ezek összegdíjakban való figyelembe vételét.

A Csoport úgy véli, hogy a vevői követelések könyv szerinti értéke megközelíti annak valós értékét a fenti értékvesztések elszámolását követően, és további értékvesztés képzését nem tartja szükségesnek.

HUNGAROCONTROL CSOPORT
KIEGÉSZÍTŐ MEGJEGYZÉSEK A KONSZOLIDÁLT PÉNZÜGYI KIMUTATÁSOKHOZ
 2016. DECEMBER 31.

12. Egyéb forgóeszközök

Az év végi egyenlegek a következőképpen alakultak:

adatok ezer HUF-ban

	2016. december 31.	2015. december 31.
Felmentett repülésекből keletkező követelés éven belüli része*	318 846	398 348
ÁFA-követelés	788 241	957 487
Cash-flow fedezeti ügyletek pozitív valós érték változása	36 140	25 594
TNC elszámolásból eredő, Eurocontrolal szembeni követelés	3 811	20 783
Egyéb követelések	50 098	28 607
Elszámolt értékvesztés	-1 825	-100
Egyéb követelések összesen	1 195 311	1 430 719
Lekötött betétek elhatárolt kamatbevétele	438	22 908
Elhatárolt bevétel kapott támogatásból	7 586	9 987
Egyéb elhatárolt bevétel	6 483	13 196
Bevételek időbeli elhatárolása összesen	14 507	46 091
Elhatárolt költségek szolgáltatásból	851 581	672 257
Költségek időbeli elhatárolása összesen	851 581	672 257
Egyéb forgóeszközök összesen	2 061 399	2 149 067

* A felmentett repülések követeléseiről további információt a 8-as kiegészítő megjegyzés tartalmaz.

Az egyéb követelések egyedileg értékelésre kerülnek hitelkockázati szempontból a beszámolási időszak végén, a beszámoló kiadásának időpontjában elérhető hitelminősítések és más információk alapján. Amennyiben a követelés könyv szerinti értéke és a követelés várhatóan megtérülő összege között tartós vagy jelentős összegű, veszteségjellegű különbség becsülhető, a Csoport a különbség összegéig értékvesztést számol el. 2016 során egyéb követelésekre 1.825 ezer HUF, 2015 során 100 ezer HUF értékvesztés került a mérlegben bemutatásra.

Az elhatárolt költségek között olyan költségek szerepelnek, melyek tárgyidőszakban kerültek számlázásra, de a következő időszakot terhelik. Ilyenek többek között a folyóirat előfizetések, on-line szolgáltatások, ingatlanok bérleti díjai, szoftvertámogatások, biztosítási díjak, tagdíjak.

HUNGAROCONTROL CSOPORT
KIEGÉSZÍTŐ MEGJEGYZÉSEK A KONSZOLIDÁLT PÉNZÜGYI KIMUTATÁSOKHOZ
 2016. DECEMBER 31.

13. Követelések és kötelezettségek jövedelemadókból

Az IAS 12-vel összhangban, a Csoport minden adóköteles nyereség után fizetendő adót nyereségadónak minősít. Ezek az adók az adózás előtti eredmény sor után kerülnek bemutatásra az átfogó jövedelemkimutatáson belül.

A jelen szabályozást figyelembe véve a Csoport az alábbi adókat tekinti jövedelemadónak: társasági adó, helyi iparűzési adó, innovációs járulék. Az egyes adónemeken az év végén fennálló követelések vagy kötelezettségek a következők szerint alakultak:

adatok ezer HUF-ban

	2016. december 31.	2015. december 31.
Társasági adó	226 444	33 250
Helyi iparűzési adó	0	12 416
Követelés jövedelem adókból összesen	226 444	45 666
Helyi iparűzési adó	3 384	0
Innovációs hozzájárulás	722	129
Kötelezettség jövedelem adókból összesen	4 106	129

14. Pénzeszközök és pénzeszköz egyenértékesek, egyéb pénzügyi eszközök és értékesíthető pénzügyi eszközök

A pénzeszközök és pénzeszköz egyenértékesek készpénzt, bankszámlapénzt tartalmaznak, valamint más magas likviditású, három hónapnál nem hosszabb lejáratú befektetéseket (. Az év végi egyenlegek a következőképpen alakultak:

adatok ezer HUF-ban

	2016. december 31.	2015. december 31.
Pénztár összesen	995	1 011
Elszámolási betétszámla - HUF	305 013	155 200
Elszámolási betétszámla - deviza (EUR)	490 881	216 641
Lekötött betétek - HUF - 3 hónap alatti lejáratl	2 200 000	3 438 844
Bankbetétek összesen	2 995 894	3 810 685
Állampapírok 3 hónap alatti lejáratl	0	2 302 430
Pénzeszközök és pénzeszköz-egyenértékesek	2 996 889	6 114 126

Az Egyéb pénzügyi eszközök értékelése amortizált bekerülési értéken történi. Ez a kategória fix lejáratú forintos, illetve eurós bankbetéteket tartalmaz. A lekötött betétek lejáratl éven belüli, 3 hónapnál hosszabb. Az év végi egyenlegek a következőképpen alakultak:

adatok ezer HUF-ban

	2016. december 31.	2015. december 31.
Lekötött betétek - deviza - 3 hónapon túli lejáratl	0	16 658
Egyéb pénzügyi eszközök	0	16 658
Állampapírok 3 hónap feletti lejáratl	21 297 669	14 799 975
Értékesíthető pénzügyi eszközök	21 297 669	14 799 975

A Magyar Állam által kibocsátott diszkont kincstárjegyek és államkötvények kezdeti megjelenítéskor az értékesíthető pénzügyi eszközök kategóriába kerültek besorolásra. Ezek valós értéken kerülnek

HUNGAROCONTROL CSOPORT
KIEGÉSZÍTŐ MEGJEGYZÉSEK A KONSZOLIDÁLT PÉNZÜGYI KIMUTATÁSOKHOZ
 2016. DECEMBER 31.

értékelésre, és minden, a valós értékben bekövetkező esetleges változás a tőkében kerül elszámolásra. Év végén az egyéb átfogó eredményben, azaz tőkében elszámolt nyereség összege 49.525 ezer HUF volt 2016-ban, 26.561 ezer HUF volt 2015-ben. A használt valós értékelési módszer leírását és a valós érték hierarchiába való besorolást a 29-es kiegészítő megjegyzés tartalmazza.

15. Céltartalékok

Az év végi összevont egyenlegek az alábbiak szerint alakultak:

adatok ezer HUF-ban

Céltartalékok	Jogi ügyekre képzett céltartalék	Egyéb céltartalék	Összesen
Hosszú lejáratú céltartalékok	0	28 656	28 656
Rövid lejáratú céltartalékok	4 947	82 579	87 526
Egyenleg 2015. december 31-én	4 947	111 235	116 182
Hosszú lejáratú céltartalékok	0	28 501	28 501
Rövid lejáratú céltartalékok	24 805	122 376	147 181
Egyenleg 2016. december 31-én	24 805	150 877	175 682

Az alábbi táblázatban kerül bemutatásra a hosszú lejáratú céltartalékok alakulása:

adatok ezer HUF-ban

Hosszú lejáratú	Jogi ügyekre képzett céltartalék	Egyéb céltartalék	Összesen
Egyenleg 2015. január 1-én	27 499	0	27 499
Tárgyévi képzések	0	21 791	21 791
Fel nem használt összegek visszaforgatása	-25 720	0	-25 720
Átsorolás rövid és hosszú lejáratú kategóriák között	-1 779	6 865	5 086
Egyenleg 2015. december 31-én	0	28 656	28 656
Tárgyévben felhasznált összegek	0	-155	-155
Egyenleg 2016. december 31-én	0	28 501	28 501

A lenti táblázat a rövid lejáratú céltartalékok alakulását mutatja be:

adatok ezer HUF-ban

Rövid lejáratú	Jogi ügyekre képzett céltartalék	Egyéb céltartalék	Összesen
Egyenleg 2015. január 1-én	10 502	27 058	37 560
Tárgyévi képzések	0	82 579	82 579
Fel nem használt összegek visszaforgatása	0	-58	-58
Átsorolás rövid és hosszú lejáratú kategóriák között	1 779	-6 865	-5 086
Tárgyévben felhasznált összegek	-7 334	-20 135	-27 469
Egyenleg 2015. december 31-én	4 947	82 579	87 526
Tárgyévi képzések	24 805	122 376	147 181
Tárgyévben felhasznált összegek	-4 947	-82 579	-87 526
Egyenleg 2016. december 31-én	24 805	122 376	147 181

A Csoport a jogi ügyekből eredő valószínűsíthető veszteségekre is képez céltartalékot. Az "Egyéb céltartalék" a Nemzeti Fejlesztési Minisztériumnak és a Honvédelmi Minisztériumnak fizetendő olyan kötelezettségekre (2016. december 31-én 122.376 ezer HUF, 2015. december 31-én 82.579 ezer HUF), továbbá olyan egyéb kötelezettségekre képzett céltartalék, amely múltbeli eseményből származik, a kifizetés valószínűsíthető, illetve a kötelezettség értéke megbízhatóan becsülhető.

A hosszú lejáratú céltartalékok kockázatmentes, államkötvények hozamaiból származtatott adózás előtti diszkontrátával kerülnek diszkontálásra.

16. Munkavállalói juttatások

Az IAS 19 Munkavállalói juttatások standard alapján elszámolt, jelen kiegészítő megjegyzés alatt bemutatott hosszú lejáratú munkavállalói juttatásokból származó kötelezettség független, képesített aktuárius értékelése alapján került elszámolásra.

adatok ezer HUF-ban

	2016. december 31.	2015. december 31.
Hosszú lejáratú munkavállalói juttatások	602 681	1 644 530
Rövid lejáratú munkavállalói juttatások	3 725 414	3 296 152
Munkavállalói juttatások összesen	4 328 095	4 940 682

Hosszú lejáratú munkavállalói juttatások

A hosszú lejáratú munkavállalói juttatások a „Munkaviszony megszűnése utáni juttatások” és az „Egyéb hosszú lejáratú munkavállalói juttatások” egy éven túli lejáratú tételeit tartalmazzák. Ezen juttatásokból származó kötelezettségek éven belül lejáró része a „Rövid lejáratú munkavállalói juttatások” mérleg soron kerül bemutatásra.

A Csoport olyan munkaviszony megszűnése utáni juttatási programot működtet, ahol a munkavállalók nyugdíjazáskor bizonyos juttatásokra jogosultak. A hosszú lejáratú munkavállalói juttatásokból származó kötelezettségek részletesen a **2.17.** megjegyzésben kerültek bemutatásra.

A „Munkaviszony megszűnése utáni juttatások”-ból(meghatározott juttatási program és végkielégítések) és az „Egyéb hosszú lejáratú munkavállalói juttatások” –ből származó kötelezettségek teljes összegének (mind a rövid, mind a hosszú lejáratú részek együttesen kimutatva) nettó jelenértéke a következőképp alakult:

adatok ezer HUF-ban

	Meghatározott juttatási program	Végkielégítések	Egyéb hosszú lejáratú munkavállalói juttatások	Összesen
Jelenérték 2015. január 1-én	129 706	0	4 438 145	4 567 851
Múltbeli szolgálat költsége	0	0	344 222	344 222
Tárgydíszaki szolgálat költsége	1 117	0	16 243	17 360
Eredménykimutatással szemben elszámolt hozzájárulások	0	441 077	324 603	765 680
Kamatköltség	1 566	0	69 787	71 353
Tárgyévi kifizetések	-65 382	0	-1 692 735	-1 758 117
Diszkontráták változásának hatása	413	0	31 876	32 289
Aktuáriusi nyereségek (-)/veszteségek (+)	4 516	0	-39 181	-34 665
Jelenérték 2015. december 31-én	71 936	441 077	3 492 960	4 005 973
Tárgydíszaki szolgálat költsége	0	120 131	397 724	517 855
Kamatköltség	603	19 058	42 153	61 814
Tárgyévi kifizetések	-72 539	-148 574	-1 404 974	-1 626 087
Diszkontráták változásának hatása	0	15 532	62 351	77 883
Aktuáriusi nyereségek (-)/veszteségek (+)	0	-27 084	-104 249	-131 333
Jelenérték 2016. december 31-én	0	420 140	2 485 965	2 906 105

Az egyenleg aktuáriusi veszteséget is tartalmaz, mely kisebb részben a kötelezettség azon részén keletkezett, ahol a munkavállalók a szolgálati időszakot még nem teljesítették A Kollektív Szerződés értelmében az újonnan belépő, nem légitforgalmi irányítói munkakörben dolgozó munkavállalók 5 év munkaviszony megszolgálatása után válnak csak a program teljes jogú tagjaivá. Esetükben a tárgyévi

HUNGAROCONTROL CSOPORT
KIEGÉSZÍTŐ MEGJEGYZÉSEK A KONSZOLIDÁLT PÉNZÜGYI KIMUTATÁSOKHOZ
 2016. DECEMBER 31.

elszámolt aktuáriusi veszteség soron olyan hatások jelennek meg, mint például a feltételezettől eltérő béremelés hatása. Az Életpályaprogram tárgyevi aktuáriusi veszteségének jelentős része, mintegy 22 millió HUF, 2017. évi járulék változásokból adódik.

A következő táblázat mutatja be a juttatások számításakor használt főbb pénzügyi és aktuáriusi becslésekben történt változások hatását:

adatok ezer HUF-ban

	2016. december 31.	2015. december 31.
Tényleges halál és kilépések hatása	7 266	2 690
Diszkontráta változás hatása	77 883	32 289
Béremelési feltételezés változás	-11 893	11 567
Üzemi balesetből származó halál valószínűségének változása	-26 770	0
Tényleges és becsült kilépések hatása	-6 766	192
Járulék szabály változásának hatása	-22 214	0
Nyugdíjba vonulás dátumának változásai	0	-30 062
Egyéb	-70 956	-19 052
Összesen	-53 450	-2 376
<i>Egyéb átfogó eredménykimutatás részeként elszámolt</i>	0	-4 929
<i>Eredménykimutatásban elszámolt</i>	53 450	7 305

Aktuáriusi nyereségek és veszteségek pénzügyi feltételezések változásából:

Diszkont ráták: a Csoport az Államadósság Kezelő Központ által közzétett, 2016. december 31-re érvényes zéró kupon rátákat használta (weblap: www.akk.hu). Az új rendszer nyitó egyenlege, azaz a régi rendszer záró összege 2017-ig kerül kifizetésre, ezért alapvetően rövid távú diszkontrátát alkalmaztunk. Hosszú távú diszkontráták egyedül az üzemi baleset és a vezényelt katonáknak fizetendő jubileumi jutalmak egyenlegénél kerültek alkalmazásra (Egyéb hosszú lejáratú munkavállalói kötelezettségek).

A kötelezettségek diszkontálásához használt ráták 2016-ban: 1 évre 0,17% , 2015-ben: 1 évre 1,23% , 2 évre 1,75% .

Az aktuáriusi feltételezések közül a diszkont ráták változásának hatása a legszignifikánsabb a kötelezettség jelenértékére gyakorolt hatások között. 2014 és 2015 között a diszkontráták csökkentek, aminek következtében a kötelezettségek jelenértéke 32 millió HUF-fal nőtt. 2015 és 2016 között ez a hatás 78 millió HUF növekedést eredményezett a kötelezettség jelenértékében.

Aktuáriusi nyereségek és veszteségek a feltételezések változásából adódóan:

Tényleges és becsült kilépési valószínűségek: a 2016-os kilépési ráták az utolsó hat év historikus adatai alapján kerültek meghatározásra. Ezen értékek munkavállalói kategóriánként az alábbiak szerint alakultak (átlagos értékek):

- 2016: nem légiforgalmi irányítói: 5,29%, légiforgalmi irányítói: 0,28%
- 2015: nem légiforgalmi irányítói: 4,9%, légiforgalmi irányítói: 0,11%

Halálozási ráta: a használt halálozási indexek a Központi Statisztikai Hivatal által közzétett adatokból kerültek meghatározásra – a közzétett maximum 10%-os munkahelyi baleset okozta halálozási ráta 50%-kal csökkentésre került az elmúlt évek tényleges historikus adatait figyelembe véve.

Béremelések: a vezényelt katonák esetében használtunk béremelési feltételezést, amelyet 2021-ig áll rendelkezésre. Az új rendszerben a béremelés csak kis mértékben, az üzembaleset juttatás esetében hat a

HUNGAROCONTROL CSOPORT
KIEGÉSZÍTŐ MEGJEGYZÉSEK A KONSZOLIDÁLT PÉNZÜGYI KIMUTATÁSOKHOZ
 2016. DECEMBER 31.

várható kifizetésekre. 2021-et követően a hosszú távú jegybanki inflációs céllal összhangban egységesen 3%-os bérnövekedéssel számoltunk.

A Csoport nem várja az aktuáriusi feltételezések olyan ésszerűen feltételezhető változásait, amelyek jelentősen megváltoztatnák a kötelezettség fordulónapi egyenlegét, így az értékelés során használt főbb aktuáriusi feltételezésekre elvégzett érzékenység vizsgálat bemutatására sincsen szükség.

Rövid lejáratú munkavállalói juttatások

A rövid lejáratú munkavállalói juttatások az alábbi tételekből állnak:

adatok ezer HUF-ban

	2016. december 31.	2015. december 31.
A munkaviszony megszűnése utáni juttatások és az egyéb hosszú lejáratú munkavállalói juttatások éven belüli része	2 349 700	2 496 657
Decembéri bérfizetési kötelezettség	621 218	617 721
Irányítói Életpálya Megállapodás alapján irányítói munkakörben dolgozóknak járó kifizetésekre képzett kötelezettség	83 410	40 670
Rövid lejáratú prémium kifizetések	123 372	81 635
Ki nem vett szabadságok miatti kötelezettség	59 431	45 124
Egyéb	488 283	14 345
Összesen	3 725 414	3 296 152

Az egyenlegek többek között tartalmazzák a hosszú lejáratú munkavállalói juttatások várhatóan egy éven belül rendezendő részét: ez 2.349.700 ezer HUF 2016. december 31-én (2015-ben: 2.496.657 ezer HUF).

17. Egyéb hosszú lejáratú kötelezettségek

A fordulónapokon az alábbiak szerint alakultak az egyenlegek:

adatok ezer HUF-ban

	2016. december 31.	2015. december 31.
Kapott támogatások - hosszú lejáratú kötelezettség*	1 401 138	1 414 982
Közös vezetésű vállalattal szembeni hosszú lejáratú kötelezettség	4 124	4 152
Egyéb hosszú lejáratú kötelezettségek	21 025	17 450
Egyéb hosszú lejáratú kötelezettségek	1 426 287	1 436 584

* A kapott támogatásokkal kapcsolatos kötelezettségeket a 23-as számú kiegészítő megjegyzés alatt mutatjuk be.

Az egyéb hosszú lejáratú kötelezettségek sor 2016-ban 21.025 ezer HUF, 2015-ben 17.450 ezer HUF garanciális visszatartásból eredő, éven túl teljesítendő szállítói kötelezettséget tartalmaz.

HUNGAROCONTROL CSOPORT
KIEGÉSZÍTŐ MEGJEGYZÉSEK A KONSZOLIDÁLT PÉNZÜGYI KIMUTATÁSOKHOZ
 2016. DECEMBER 31.

18. Szállítói kötelezettség

A szállítói kötelezettségek korosítása az alábbiak szerint alakult:

adatok ezer HUF-ban

	2016. december 31.	2015. december 31.
Nem lejárt	1 692 101	2 071 226
Lejárt, éven belüli	8 380	72 468
Lejárt, 1 és 5 év között	2 233	2 082
Szállítói tartozások összesen	1 702 714	2 145 776

A Csoport szállítói tartozásait fizetési határidőn belül rendezi, és nem volt jelentős lejárt tartozása 2016. december 31-én, illetve 2015. december 31-én. A bemutatott periódusok lejárt tartozásainak többsége olyan novemberi, illetve decemberi számla, amit a Csoport a következő év elején kifizetett.

adatok ezer HUF-ban

	2016. december 31.	2015. december 31.
Szállítói tartozások - belföldi	1 074 598	757 585
Szállítói tartozások - külföldi	524 021	1 231 828
Kapcsolt vállalatokkal szembeni kötelezettségek	104 095	156 363
Szállítói tartozások összesen	1 702 714	2 145 776

A Csoport az összes kapcsolt félként besorolt nyitott szállítói egyenleg elkülönítését és kapcsolt féllel szembeni kötelezettségként való bemutatását választotta.

Mivel a Társaság él az IAS 24.25 mentesítési lehetőségével, így a Társaságnak nem kell teljes körűen bemutatni a Magyar Állammal, valamint a Magyar Állam által ellenőrzött más társaságokkal szemben fennálló egyenlegeket. A kapcsolt felekkel szembeni tranzakciókat mutatjuk be a 27-es számú kiegészítő megjegyzésben, élve a mentesítés lehetőségével, a legjelentősebb tételekre szorítkozva.

A Csoport úgy véli, hogy a szállítói tartozások könyv szerinti értéke megközelíti azok valós értékét.

HUNGAROCONTROL CSOPORT
KIEGÉSZÍTŐ MEGJEGYZÉSEK A KONSZOLIDÁLT PÉNZÜGYI KIMUTATÁSOKHOZ
 2016. DECEMBER 31.

19. Egyéb rövid lejáratú kötelezettség

adatok ezer HUF-ban

	2016. december 31.	2015. december 31.
Folyósított támogatás előlegek*	125 161	267 184
Cash-flow fedezeti ügyletek negatív valós érték változása (veszteség)**	81 807	33 699
Magánnyugdíjpénztárakkal és nyugdíjpénztárakkal szembeni kötelezettség	423 645	446 481
Társadalombiztosítási kötelezettségek	290 916	307 488
Személyi jövedelemadó kötelezettség	237 683	275 235
Nagyvállalati licenz szerződésből eredő kötelezettség	0	84 550
Különböző hatóságokkal szembeni rövid lejáratú kötelezettségek	25 014	29 870
Egyéb rövid lejáratú kötelezettségek	52 581	58 689
Egyéb kötelezettségek összesen	1 236 807	1 503 196
Kapott támogatások - rövid lejáratú rész*	311 020	286 031
Egyéb halasztott bevételek	886	1 137
Halasztott bevételek összesen	311 906	287 168
Teljesített, nem számlázott szolgáltatások összesen	175 043	295 065
Elhatárolt költségek összesen	175 043	295 065
Egyéb rövid lejáratú kötelezettségek	1 723 756	2 085 429

* A kapott támogatásokkal kapcsolatos kötelezettségeket a 23-as kiegészítő megjegyzés alatt mutatjuk be.

** A cash-flow fedezeti ügyletek valós érték változását a 26-os, illetve a 29-es kiegészítő megjegyzés tartalmazza.

20. Árbevétel

Az árbevétel összetétele az alábbi:

adatok ezer HUF-ban

	2016. december 31.	2015. december 31.
Árbevétel léginavigációs szolgáltatásból - en route	29 502 941	29 403 822
Árbevétel léginavigációs szolgáltatásból - terminal	5 832 209	5 421 320
Árbevétel léginavigációs szolgáltatásból - Koszovó	1 796 211	1 835 796
Cash-flow fedezeti ügyletek árbevétel korrekciós hatása	-1 562	-165 123
Árbevétel légi navigációs szolgáltatásból összesen	37 129 799	36 495 815
Egyéb árbevétel export tevékenységből	202 936	53 649
Egyéb árbevétel belföldi értékesítésből	61 992	54 047
Egyéb árbevétel összesen	264 928	107 696
Árbevétel összesen	37 394 727	36 603 511

Árbevétel léginavigációs szolgáltatás nyújtásából:

A Csoport fő tevékenysége a léginavigációs szolgáltatás nyújtása, árbevételeinek több mint 99%-a légiforgalmi díjakból származik. Három fő üzletága: Magyarország felett átrepülő forgalom irányítása (En Route szegmens), a Budapest, Liszt Ferenc repülőtér közelkörzeti és terminálirányítása (TNC szegmens), valamint a Koszovó feletti magas légtérben történő légiforgalmi irányítás.

A koszovói irányítás a közös Szerbia-Montenegró-KFOR „en route” díjszabási zóna keretein belül működik. A szolgáltatásnyújtás bevételeinek és költségeinek elszámolása a közös Szerbia-Montenegró-KFOR költségalapon keresztül történik, az EUROCONTROL útvonal-használati díjak fizetésre vonatkozó elveivel összhangban. A Koszovó üzletág elszámolásánál a teljes költségmegtérítéssel történik az elszámolás.

HUNGAROCONTROL CSOPORT
KIEGÉSZÍTŐ MEGJEGYZÉSEK A KONSZOLIDÁLT PÉNZÜGYI KIMUTATÁSOKHOZ
2016. DECEMBER 31.

A díjszabási rendszerekről további információt a 2-es számú kiegészítő megjegyzés tartalmaz.

A légiforgalmi díjbevételt a szolgáltatási egységek száma határozza meg, ami a repülőgép súlyát, a mozgások darabszámát, illetve átrepülő forgalom irányítása esetén a távolsági faktort veszi figyelembe.

Az árbevétel egyenlegek a bemutatott évekre vonatkozóan a Honvédelmi Minisztérium által végzett kutatás-mentéssel kapcsolatos ügynöki tevékenységek korrekcióit is tartalmazzák (2016: 483.146 ezer HUF és 2015: 469.074 ezer HUF), melyek az en-route árbevétel sort csökkentik. A kutatás-mentési tevékenység rendelkezésre állási díjat, illetve ténylegesen felmerült kutatás-mentési tevékenység díját tartalmazza. A kutatás-mentési tevékenységhez kapcsolódó feladatokat a Honvédelmi Minisztérium végzi, így a költségeket is ő viseli. Ezen tevékenység tervezett költségei a HungaroControl által kezelt magyar költségalap részét képezik, így az egységdíjon keresztül a Társaság részére megtérítésre kerülnek. A Társaság az így megkapott bevételt, a tervezett – azaz a költségalapban szereplő - kutatás-mentési költségeknek megfelelő összeget, a Honvédelmi Minisztérium részére megfizeti. Tekintettel arra, hogy a HungaroControl a mindenkori elfogadott teljesítményterv alapján elfogadott összeget fizeti ki a Honvédelmi Minisztérium részére, így nem fordulhat elő, hogy a Társaság „támogatást” nyújt a Honvédelmi Minisztérium számára, és ez az összeg számára nem kerül megtérítésre. A tranzakcióból származó bevételt nem a Társaság határozza meg, azt a várhatóan felmerülő költségek alapján a Honvédelmi Minisztérium kalkulálja, így erre sincs hatással a HungaroControl. Mivel a kutatás-mentési költségek a teljesítménytervbe beállításra kerülnek, így azok részét képezik az éves egységdíjak megállapításához használt költségtervnek. Ezeket az egységdíjakon keresztül a Társaság számára a vevők megtérítik. A fentiek figyelembe vételével a Társaság a Honvédelmi Minisztérium részére kifizetett összeget, mint árbevételt csökkentő költségételt számolja el, ezáltal nettó módon mutatja be a beszámolóban.

Árbevétel egyéb forrásból:

A nem léginavigációs szolgáltatásból származó árbevétel nem képvisel meghatározó részarányt a teljes árbevételen belül. Az egyéb kategóriába sorolt árbevétel összesen 264.928 ezer forintot tett ki 2016-ban (107.696 ezer forintot 2015-ben). A három fő területen: a radar adatszolgáltatásból (2016-ben: 46.799 ezer HUF, 2015-ben 46.869 ezer HUF), szimulációs szolgáltatásból (2016-ban 148.999 ezer HUF, 2015-ben nem volt ilyen jellegű bevétele a Csoportnak), valamint a bérleti díjakból (33.126 ezer HUF 2016-ra, 25.580 ezer HUF 2015-re) keletkezik a Csoportnak egyéb árbevétele.

Minden árbevétel folytatódó tevékenységből származik.

Lezárt cash flow fedezeti ügyletek árbevétel módosító hatása:

A Csoport devizában denominált, léginavigációs szolgáltatás nyújtásából származó árbevételének egy része cash flow fedezeti ügyletekkel fedezett. A devizában történő cash flowk fedezésére használt deviza fedezeti ügyletek tőkében elszámolt hatékony részének az ügyletek zárásakor tőkéből történő átvezetését a Csoport az árbevételben számolja el a fedezett vevőkön keletkező árfolyamnyereségekkel/veszteségekkel együtt.

Az árbevételben kimutatott, tőkéből átvezetett tétel 2016-ban 1.562 ezer HUF veszteség, amelyből lezárt ügyleteken keletkezett nyereség 64.290 ezer HUF, a vevő követelésen keletkező árfolyam különbözetből eredő veszteség 65.852 ezer HUF volt. 2015-ben 165.123 ezer HUF volt a veszteség, melyből lezárt ügyleteken keletkezett veszteség rész 161.075 ezer HUF, vevő követelésen keletkező árfolyam-differenciából eredő veszteség rész 4.048 ezer HUF volt.

HUNGAROCONTROL CSOPORT
KIEGÉSZÍTŐ MEGJEGYZÉSEK A KONSZOLIDÁLT PÉNZÜGYI KIMUTATÁSOKHOZ
 2016. DECEMBER 31.

Tovább információt a cash-flow fedezeti ügyletekről a 26-os és 29-es kiegészítő megjegyzések tartalmaznak.

21. Személyi jellegű ráfordítások

Személyi jellegű ráfordítások összetétele:

adatok ezer HUF-ban

	2016. december 31.	2015. december 31.
Bérek és fizetések	12 590 140	11 820 797
Bérfelárulások	3 780 043	3 661 223
Egyéb személyi jellegű költségek	1 277 646	1 610 217
Tárgyévi ráfordítások nyugdíjprogramból és egyéb hosszú távú munkavállalói hozzájárulásból*	-1 140 076	-519 642
Személyi jellegű ráfordítások összesen	16 507 753	16 572 595

* További információt a 16-os kiegészítő megjegyzés tartalmaz.

A HungaroControl alkalmazotti létszáma – záró értékek:

	2016	2015
Légiforgalmi szolgáltatás nyújtásban közvetlenül részt vevő osztályok*	320	319
Navigációs és Kommunikációs Osztály, valamint Radar Osztály	61	68
Irányítási Rendszerek Osztály	42	43
Egyéb osztályok **	323	322
Munkavállalói záró létszám	746	752

* Ebbe a kategóriába az áramlásszervező, valamint a légtér-gazdálkodó csoportok tartoznak, továbbá a Budapest Légiforgalmi Irányító Központ, a Repülőtéri Irányító Központ és a Légiforgalmi Tájékoztató Osztály munkatársai.

** Egyéb kategóriába a Technológiai Igazgatóság, a CRDS Osztály, a Katonai Összekötő Csoport munkatársai, valamint a támogató területek munkatársai tartoznak.

Az EPC Kft-nek mind 2016-ban mind 2015-ben átlagosan 8 fő alkalmazottja volt - ezeket az adatokat a fenti táblázat nem tartalmazza.

HUNGAROCONTROL CSOPORT
KIEGÉSZÍTŐ MEGJEGYZÉSEK A KONSZOLIDÁLT PÉNZÜGYI KIMUTATÁSOKHOZ
 2016. DECEMBER 31.

22. Anyagjellegű ráfordítások

A bemutatott évek anyagjellegűanyagjellegű ráfordításait a következő tábla foglalja össze:

adatok ezer HUF-ban

	2016. december 31.	2015. december 31.
Villamosenergia díja	236 943	196 816
Egyéb anyagok	126 718	140 549
Anyagköltség	363 661	337 365
Vagyonkezelte eszközök bérleti díja*	1 701 689	1 471 700
Eurocontrol hozzájárulás	1 309 773	1 302 255
Felelősségbiztosítások	886 080	814 162
Hatósági díjak	611 318	613 094
Egyéb költségek	533 219	561 319
On-line szolgáltatás, adatátvitel	461 849	530 472
Belföldi képzés, továbbképzés költségei	744 750	521 012
Meteorológiai szolgáltatás költségei	445 813	430 289
Szoftver éves rendszeres és alkalmi frissítés, karbantartás	478 208	411 191
Javítás, karbantartás	364 805	365 760
Munka- Tűz és Vagyonvédelmi, valamint őrző-védő szolgáltatás	364 183	363 033
Szakértői, pályázati díj, üzletviteli tanácsadás	391 585	358 328
Külföldi utazás kiküldetés	269 141	320 812
Vagyonkezelte eszközök miatt elszámolt költség	294 981	218 045
Ingatlanok, bérleti díjai, kölcsönzési díjai	159 358	203 888
Hirdetés, reklám, propaganda, marketing költségek	196 782	131 140
Tárgyi eszközök bérleti díjai, kölcsönzési díjai	122 430	109 489
Szennyvíz-, hulladékkezelés	21 306	40 328
Nem tárgyi eszközt érintő kölcsönzési díjak	42 089	34 468
Igénybevett és egyéb szolgáltatások	9 399 359	8 800 785
Anyagjellegű ráfordítások összesen	9 763 020	9 138 150

* 2007 szeptemberében a Csoport az állami vagyon kezeléséért felelős hatósággal (Kincstári Vagyonigazgatóság, a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. Jogelődje) vagyonkezelési megállapodást kötött. A megállapodás értelmében a Társaság vagyonkezelési jogot szerzett állami tulajdonban lévő földterületek, épületek berendezések valamint azok kapcsolódó vagyoni értékű jogai felett. A Társaság a vagyonkezelési jogot operatív lízingként kezeli. A lízing díj az eszközérték alapján kerül meghatározásra. A szerződés felmondható.

A fel-nem-mondható lízing megállapodásokból eredően a Csoport év végén az alábbi minimális, a lízing futamidejére kalkulált lízingfizetési kötelezettségekkel rendelkezett:

adatok ezer HUF-ban

	2016. december 31.	2015. december 31.
Éven belül	200 189	156 192
1-5 év között	380 292	313 745
5 éven túl	71 607	111 231
Összesen	652 088	581 168

A bemutatott megállapodások ingatlan bérleti díjakat (radar-terület, irányító torony bérleti díja; parkoló bérleti díjak és iroda bérleti díjak), valamint autó flotta bérleti díjat tartalmaznak.

HUNGAROCONTROL CSOPORT
KIEGÉSZÍTŐ MEGJEGYZÉSEK A KONSZOLIDÁLT PÉNZÜGYI KIMUTATÁSOKHOZ
 2016. DECEMBER 31.

23. Egyéb bevételek (ráfordítások)

adatok ezer HUF-ban

	2016. december 31.	2015. december 31.
Felmentett repülések költségtérítése*	358 364	326 413
Kapott támogatások	377 837	295 683
Elengedett kötelezettségek**	294 994	221 193
Költségtérítéshez kapcsolódó támogatások	62 915	32 413
Egyéb elszámolt bevétel-tételek	63 106	24 105
Késedelmes fizetések kamata és egyéb díjai	47 018	15 758
Követelések visszaírt értékvesztése	19 830	9 388
Értékesített tárgyi eszközök bevételei	592	64
Egyéb bevételek összesen	1 224 656	925 017
Visszapótlási kötelezettség követel egyenlegének leírása	85 479	235 415
Adott támogatások, szponzoráció	555 500	225 054
Nemzeti Fejlesztési Minisztérium elszámolt költségtérítése	219 442	170 450
Követelések elszámolt értékvesztése	57 847	52 739
Építményadó	35 605	35 605
Behajthatatlan követelések leírt értéke***	10 324	19 478
Egyéb elszámolt költségtételek	7 320	5 552
Készletekre elszámolt értékvesztés	136	844
Cégautó adó	0	121
Értékesített tárgyi eszközök nyilvántartás szerinti értéke	-736	25
Egyéb ráfordítások összesen	970 917	745 283
Összesen (bevétel)	253 739	179 734

* A díjfizetés alól felmentett repülések egyenlegeit, valamint az eredménykimutatásban tárgyévben elszámolt tételek részletezését a 27-es, kapcsolt felekkel történő tranzakciók kiegészítő megjegyzés tartalmazza. A tétel a mérlegben elszámolt ellentételező párja a 8-as, illetve 12-es kiegészítő megjegyzések alatt kerül bemutatásra az egyéb hosszú lejáratú eszközök és egyéb forgóeszközök részeként.

** A 295 millió forintos tétel (2015-ben 221 millió HUF) a visszapótlási kötelezettség év végi egyenlegét csökkenti a 17-es számú megjegyzésnél irtaknak megfelelően.

*** A behajthatatlan és leírt követelések egyenlegeit a 11-es és 29-es megjegyzések mutatják be.

A Csoport mind fejlesztési célú, eszközbeszerzések kapott támogatásokkal (pl. a Kohéziós Alaptól radarfelújításokra elnyert támogatás, a TEN-T EERP-n keresztül folyósított ANS III irányítóközpont megépítésére elnyert támogatás, vagy a TEN-T- n keresztül, a CPDLC adatkapcsolat megvalósítására elnyert támogatás) mind működési célú, költségek ellentételezésére kapott támogatásokkal rendelkezik. Működési célú támogatások nyújtására jellemzően a SESAR (Single European Sky ATM Research) program keretében megvalósított tevékenységek esetében kerül sor. Az állami támogatások elszámolása kapcsán alkalmazott számviteli politikákat a 2-es megjegyzés alatt tesszük közzé.

Az alábbi táblázat a még le nem zárt támogatásokkal kapcsolatos, mérlegben megjelenő egyenlegeket tartalmazza. A már felmerült költségek erejéig a támogatások az eredménykimutatásban elszámolásra kerülnek, mivel a Csoport úgy ítéli meg, hogy a jövőben is teljesíteni tudja a kapcsolódó kötelezettségeket és a támogatást meg fogja kapni. Ezen bevételek egyrészt a kapott előfinanszírozás terhére, másrészt egyéb rövid lejáratú követeléseként kerülnek a mérlegben elszámolásra.

HUNGAROCONTROL CSOPORT
KIEGÉSZÍTŐ MEGJEGYZÉSEK A KONSZOLIDÁLT PÉNZÜGYI KIMUTATÁSOKHOZ
 2016. DECEMBER 31.

adatok ezer HUF-ban

	2016. év	2015. év
Egyéb követeléseként elhatárolt bevétel egyenlege	7 586	9 987
Előfinanszírozásként kapott támogatás egyenlege (kötelezettség)	125 161	267 184

Az alábbi táblázat a fejlesztési célú, eszközbeszerzésekre kapott támogatások mérlegben megjelenő egyenlegeit, az azokban bekövetkező mozgásokat, valamint az egyes üzleti években azok bevételként elszámolt részét foglalja össze:

adatok ezer HUF-ban

	2016. év	2015. év
Egyenlegek január 1-én	1 701 013	1 996 695
Tárgyévben kapott támogatások elszámolt összege	388 982	0
Halasztott bevételek feloldása	-377 837	-295 682
Egyenlegek december 31-én	1 712 158	1 701 013

24. Pénzügyi bevételek (ráfordítások)

adatok ezer HUF-ban

	2016. december 31. (+) nyereség (-) veszteség	2015. december 31. (+) nyereség (-) veszteség
Diszkont lebontása - hosszú távú munkavállalói kötelezettségek*	-62 965	-65 930
Lekötött betéteken és állampapírokon realizált kamat	617 655	299 897
Pénzügyi eszközök amortizációja	-338 063	-18 294
Devizás tételek év végi átértékelésének eredménye	-3 830	9 717
Cash-flow fedezeti ügyleteken realizált swap-pontok**	95 697	95 193
Cash-flow fedezeti ügyletek nem hatékony része**	12 712	559
Diszkont lebontása - egyéb	15 482	11 432
Realizált árfolyam különbségek	-58 633	11 768
Egyéb tételek	-49 393	361
Pénzügyi tevékenység eredménye	228 662	344 703

* A hosszú távú munkavállalói kötelezettségeket a 16-os megjegyzés alatt mutatjuk be.

**A cash-flow fedezeti ügyleteket a 26-os megjegyzés alatt mutatjuk be.

25. Nyereségadók

Az IAS 12-vel összhangban, a Csoport az adóköteles nyereség alapján kalkulált adókat sorolja a nyereségadók közé. Ezek az adók az eredménykimutatás adózás előtti eredmény sora alatt kerülnek bemutatásra. A jelen szabályozások értelmében a Csoport a következő adókat tekinti nyereségadónak: társasági adó, helyi iparüzési adó és innovációs járulék. A tárgyévi és halasztott adóráfordítások az alábbi egyenlegeket eredményezték:

HUNGAROCONTROL CSOPORT
KIEGÉSZÍTŐ MEGJEGYZÉSEK A KONSZOLIDÁLT PÉNZÜGYI KIMUTATÁSOKHOZ
 2016. DECEMBER 31.

adatok ezer HUF-ban

	2016. december 31.	2015. december 31.
Tényleges adó	2 136 679	2 161 522
Előző évekkal kapcsolatos módosítások	6 159	96 551
Halasztott adó	-72 217	103 587
Nyereségadó ráfordítás összesen	2 070 621	2 361 660

2016. évben a fizetendő társasági adó mértéke Magyarországon az adóalap első 500 millió HUF-ja után 10% , e fölött 19%-os ráta alkalmazandó. A helyi iparüzési kulcsa az adóalapra vetítve (bruttó nyereség) 2% , míg az innovációs járulék ugyanarra az adóalapra vetítve 0,3% mértékű mindkét évben.

A nyereségadó effektív mértéke a törvényileg előírt nyereségadó mértékétől a következő tételek miatt tért el:

adatok ezer HUF-ban

	2016. december 31.	2015. december 31.
Adózás előtti eredmény	7 778 556	8 470 617
Eredményre jutó, standard 19%-os rátával számított adó	1 477 926	1 609 417
Egyéb nyereségadók hatása társasági adó hatással korrigálva	699 448	685 976
Nyereségadók összesen	2 177 374	2 295 393
Eltérő standard és tényleges adókulcsok használatának hatása	-55 824	-55 471
Meg nem forduló eltérések	12 043	30 060
Magyar adójogszabályok változásának hatása	-61 891	0
Előző évek módosításainak adóhatása	6 159	96 551
Egyéb adóhatás	-7 240	-4 873
Nyereségadó költség effektív adórátával	2 070 621	2 361 660
Effektív adókulcs	27%	28%

Az effektív adókulcs alakulását jelentősen befolyásolja a - bruttó fedezet alapján számított - helyi iparüzési adó és az innovációs járulék ráfordítás.

26. Cash flow fedezeti ügyletek

A cash flow fedezeti ügyletként megjelölt, egyéb átfogó eredmény valós értékelési tartalékában elszámolt nyitott tranzakciók valós értéke az alábbi volt.

adatok ezer HUF-ban

Derivatív pénzügyi instrumentumok valós értéke	2016. december 31.	2015. december 31.
Egyéb forgóeszközök		
<i>Derivatív pénzügyi instrumentumok megjelölt fedezeti kapcsolatban</i>		
Forward fedezeti ügyletek (cash-flow fedezeti ügyletek)	36 140	25 594
Egyéb rövid lejáratú kötelezettségek		
<i>Derivatív pénzügyi instrumentumok megjelölt fedezeti kapcsolatban</i>		
Forward fedezeti ügyletek (cash-flow fedezeti ügyletek)	81 807	33 699

A jelentős árfolyam-kitettséget jelentő várható devizás cash flowk határidős ügyletek kötésével kerülnek fedezésre. A nyitott forward szerződések valós érték változásait a Csoport megjeleníti mérlegében. Részletes információkat a derivatív pénzügyi instrumentumokról a 29-es kiegészítő megjegyzés alatt közlünk.

27. Kapcsolt felekkel folytatott tranzakciók

Tranzakciók kapcsolt felekkel:

Tranzakciók a Magyar Állammal és más, a Magyar Állam által ellenőrzött társaságokkal:

Mivel a Társaság él az IAS 24.25 mentesítési lehetőségével, így a Társaságnak nem kell teljes körűen bemutatni a Magyar Állammal, valamint a Magyar Állam által ellenőrzött más társaságokkal folytatott tranzakciókat, illetve a velük szemben fennálló egyenlegeket. A mentesítés feltételeként azonban be kell mutatni az alábbiakat azon partnerekkel kapcsolatban, amelyek befolyással bírónak minősíthetők a Csoport szempontjából:

- Díjfizetés alól felmentett repülések költségeinek megtérítésére jogszabályban kijelölt állami felek a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium, Honvédelmi Minisztérium és a Külügyminisztérium.
- Állami felek, akiktől a Csoport szolgáltatást vásárol, illetve akik felé a Csoportnak fizetési kötelezettsége van: Nemzeti Fejlesztési Minisztérium, Honvédelmi Minisztérium, Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt., Nemzeti Közlekedési Hatóság, MVM Partner Energiakereskedő Zrt. és az Országos Meteorológiai Szolgálat.
- Az alapítói és tulajdonosi jogok gyakorlója a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium. A minisztériumnak fizetett osztalék 1.000.000 ezer HUF 2016-ben és 1.000.000 ezer HUF 2015-ben. Továbbá, a Csoport a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium részére léginavigációs szolgáltatás ellátása érdekében végzett tevékenységével kapcsolatban közigazgatási költségtérítést fizet, mely 2016. évre vonatkozóan 250.000 ezer HUF (2015. évben 232.895 ezer HUF).

A következő állami szervek nem rendelkeznek közvetlen ellenőrzéssel a Csoport felett, illetve fordítva, viszont a menedzsment megítélésében ezek a tranzakciók összegüknél fogva **szignifikánsak**, illetve valamely hatósági szervnek és a legfelsőbb menedzsmentnek beszámolásra kerülnek – mindezek alapján a Csoport ezen tranzakciók bemutatása mellett döntött.

- 2007 szeptemberében a Csoport az állami vagyon kezeléséért felelős hatósággal (Kincstári Vagyon Igazgatóság, a **Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.** jogelődje) vagyonkezelési megállapodást kötött. A megállapodás értelmében a Társaság vagyonkezelési jogot szerzett állami tulajdonban lévő földterületek, épületek, berendezések valamint azok kapcsolódó vagyonértékű jogai felett. A Csoport a vagyonkezelési jogot operatív lízingként kezeli, figyelembe véve, hogy a pénzügyi lízing kritériumai nem teljesülnek. A bérleti díj 2016-ban 1.701.689 ezer HUF volt (2015-ben 1.471.700 ezer HUF). A 2013 során megújított megállapodás szerint a lízing díj az eszközérték alapján kerül meghatározásra. A megállapodás eredményeképp a Társaság köteles ezen eszközöket eredeti nominális értékükön megtartani, bővíteni, felújítani, és gyarapítani, ellensúlyozva a felmerült használati érték csökkenését („visszapótlási kötelezettség”). Az eszközök eredeti állapotban való megtartásának kötelezettsége eredetileg a hosszú lejáratú kötelezettségek között szerepelt. A vonatkozó szabályozás 2013. június 28-as hatállyal való módosulása értelmében a 2013. június 29-től felmerülő kötelezettség elengedésre került. A tárgyévben keletkezett 295 millió forint összegű kötelezettséget a Csoport kapott állami támogatásként számolta el az egyéb bevételek között, csökkentve a kötelezettség év végi egyenlegét (2015-ben: 218 millió HUF). A tárgyévi értéknövelő beruházások összege a felhalmozott kötelezettséget tovább csökkenti. A visszapótlási

HUNGAROCONTROL CSOPORT
KIEGÉSZÍTŐ MEGJEGYZÉSEK A KONSZOLIDÁLT PÉNZÜGYI KIMUTATÁSOKHOZ
 2016. DECEMBER 31.

kötelezettség tétel így 321 millió HUF követelés egyenleget mutatott 2016. december 31-én – ennek megtérülése azonban bizonytalan, mivel a követelés megtérüléséhez szükséges megállapodások még nem kerültek megkötésre, így a követelést teljes összegében értékvesztette a Csoport. (2016-ban 86 millió HUF, 2015-ben 235 millió HUF értékvesztés került elszámolásra.)

- A **Nemzeti Közlekedési Hatóságnak** felügyeleti díjat fizet a Csoport (2016: 500 millió HUF – 2015-re ugyanekkora volt az összeg, a koszovói irányítás felügyeleti díja 100,4 millió HUF volt 2016-ban és 100 millió HUF 2015-ben) számos egyéb engedély hatósági díja mellett (2016: 13,6 millió HUF, 2015: 12 millió HUF).

A további tranzakciók összegüknél fogva minősülnek **jelentősnek**:

- A Csoport energiaszolgáltatója az **MVM Partner Energiakereskedő Zrt.** (2016: 129.491 ezer HUF költsége keletkezett a Csoportnak, 2015: 139.785 ezer HUF).
- Meteorológiai adatokat az **Országos Meteorológiai Szolgálat**tól vásárol a Csoport (2016: 445.813 ezer HUF, 2015: 430.289 ezer HUF).
- A Honvédelmi Minisztérium leányvállalata, a **HM EI Zrt.** látja el az őrzés-védéssel kapcsolatos, valamint a takarítási feladatokat (2016: 279.039 ezer HUF, 2015: 303.723 ezer HUF).
- A Csoport a díjfizetés alól felmentett repülések Magyar Állammal rendezendő költségét rövid, illetve hosszú távú követelések között mutatja ki az egyéb bevételekkel szemben – ezek bemutatását a 8-as, illetve 12-es kiegészítő megjegyzések tartalmazzák.

A teljes, megtérítendő, díjfizetés alól felmentett repülésekből adódó követelés egyenlegek az alábbiak:

adatok ezer HUF-ban

	Egyenleg 2016.december 31.	Megtérített egyenlegek	Pénzügyi bevételek között elszámolt	Egyéb bevétellel szemben jelszámolt	Egyenleg 2016.január 1.
Honvédelmi Minisztérium	629 854	358 502	14 144	325 115	649 097
Nemzeti Fejlesztési Minisztérium	27 507	31 209	609	13 400	44 707
Külügyminisztérium	19 849	31 686	729	19 849	30 957
Összesen	677 210	421 397	15 482	358 364	724 761
	Egyenleg 2015.december 31.	Megtérített egyenlegek	Pénzügyi bevételek között elszámolt	Egyéb bevétellel szemben jelszámolt	Egyenleg 2015.január 1.
Honvédelmi Minisztérium	649 097	739 311	10 547	295 924	1 081 937
Nemzeti Fejlesztési Minisztérium	44 707	15 570	429	13 697	46 151
Külügyminisztérium	30 957	68 649	456	16 792	82 358
Összesen	724 761	823 530	11 432	326 413	1 210 446

A kintlévőségek fedezetlenek, rendezésük pénzeszközökkel történik. Kapott garancia nem kapcsolódik a tételekhez. Sem 2016-ban, sem 2015-ben nem került elszámolásra értékvesztés a kapcsolt felekkel szembeni követelésekre.

Nem volt olyan esemény vagy tranzakció egyik bemutatott év vonatkozásában sem, amelyről a menedzsment úgy gondolja, hogy azok nem piaci feltételek mellett, vagy a szokásos üzletmeneten kívül történtek.

Tranzakciók közös vezetésű vállalattal:

Az EPC Kft.-vel folytatott tranzakciók teljes körűen bemutatásra kerülnek:

HUNGAROCONTROL CSOPORT
KIEGÉSZÍTŐ MEGJEGYZÉSEK A KONSZOLIDÁLT PÉNZÜGYI KIMUTATÁSOKHOZ
 2016. DECEMBER 31.

adatok ezer HUF-ban

EPC Kft-vel folytatott tranzakciók	2016. december 31.	2015. december 31.
Átfogó jövedelemkimutatásban bemutatott tételek		
Menedzsment szolgáltatás értékesítés	34 260	22 609
Oktatási szolgáltatás beszerzése	655 545	451 747
Mérlegben bemutatott tételek		
Követelés kapcsolt vállalkozással szemben	13 010	2 168
Kötelezettség kapcsolt vállalkozással szemben (hosszú lejáratú)	4 124	4 152
Kötelezettség kapcsolt vállalkozással szemben (rövid lejáratú)	0	513

Az EPC Kft. a Csoport számára ellátja a légiforgalmi irányítói képzési feladatokat, valamint nyelvi kurzusokat tart (lásd 2.2 számú kiegészítő megjegyzést). Az EPC-től származó árbevétel főképp iroda bérleti díjakat, tantermi bérleti díjakat, illetve management szolgáltatásokat tartalmaz.

A FAB CE Aviation Ltd-vel folytatott tranzakciók jelentős része szakmai támogatás és menedzsment szolgáltatás beszerzése. (2016: 70.233 ezer HUF, 2015: 12.950 ezer HUF).

A kintlévőségek fedezetlenek, és rendezésük pénzeszközökkel történik. Kapott garancia nem kapcsolódik a tételekhez. Sem 2016-ban, sem 2015-ben nem került elszámolásra értékvesztés a kapcsolt vállalatokkal szembeni követelésekre.

Nem volt olyan esemény vagy tranzakció egyik bemutatott év vonatkozásában sem, amelyről a menedzsment úgy gondolja, hogy azok nem piaci feltételek mellett, vagy a szokásos üzletmeneten kívül történtek.

Kulcspozíciót betöltő vezetők javadalmazása:

A Csoport kulcspozícióban lévő vezetőinek javadalmazása kerül az alábbiakban bemutatásra az IAS 24, Kapcsolt felekre vonatkozó közzétételek standard alapján meghatározott kategóriákra összesítve.

2016. december 31. - Adatok ezer forintban

	Rövid távú munkavállalói juttatások	Munkaviszony megszűnése utáni juttatások	Egyéb hosszú lejáratú munkavállalói juttatások	Végkielégítések
Igazgatóság javadalmazása	31 658	0	0	0
Felügyelő Bizottság javadalmazása	49 304	7 309	0	0
A vezérigazgató és az igazgatók javadalmazása*	314 601	0	0	0
Összesen	395 563	7 309	0	0

*Az összeg összesen 33.795 ezer forint értékben tartalmaz vezetői prémium kifizetést.

2015. december 31. - Adatok ezer forintban

	Rövid távú munkavállalói juttatások	Munkaviszony megszűnése utáni juttatások	Egyéb hosszú lejáratú munkavállalói juttatások	Végkielégítések
Igazgatóság javadalmazása	25 391		0	0
Felügyelő Bizottság javadalmazása	47 585	11 615	0	0
A vezérigazgató és az igazgatók javadalmazása*	247 577	0	0	5 410
Összesen	320 553	11 615	0	5 410

*Az összeg nem tartalmaz vezetői prémium kifizetést.

Kulcspozíciót betöltő vezetők: a Társaság vezérigazgatója és igazgatói, valamint az Igazgatóság és a Felügyelőbizottság tagjai.

A Csoport a Társaság vezérigazgatója és igazgatói, Igazgatósága, valamint a Felügyelőbizottság tagjai számára nem adott kölcsönt vagy előleget, és nem vállalt garanciát a nevükben.

28. Kötelezettségvállalások, függő kötelezettségek és követelések

Léginavigációs szolgáltatások nyújtásából keletkező alul- és felülfinanszírozási egyenlegek

A speciális EUROCONTROL költség elszámolási mechanizmus alapján, az útvonaldíjak 2011-ig a „teljes költségmegtérítéses” rendszer alapján kerültek meghatározásra. 2012-től az en-route üzletágban; majd 2015-től a terminál üzletágban is teljesítményrendszer lépett életbe. A változások ellenére a kiegyenlítés rendszere, a speciális egyenlegek és maga az elszámolási mechanizmus ugyanaz maradt továbbra is mindkét szegmens esetében. A 2014-ben létrejött Koszovó üzletág, a teljes költségmegtérítéses rendszerben működik.

Az elszámolási rendszer speciális mechanizmusának megfelelően, azon államok esetében, amelyek teljes költségmegtérítéses módszert alkalmaznak, a különbség az „n.” év bevétele és elszámolandó költségei között alul- vagy felülfinanszírozási egyenlegeket eredményezett. Az alul-, illetve felülfinanszírozás a felhasználóknak számlázott díjak és egyéb bevételek, illetve a ténylegesen felmerült költségek közötti különbségként kalkulálódik.

Az alul- és felülfinanszírozási egyenlegek a „korrekciós mechanizmuson” keresztül kerülnek rendezésre, úgy, hogy az „n.” év egyenlegei (legkorábban) az „n+2.” év egységdíjaiban elszámolásra kerülnek.

A teljesítményrendszer keretében az alul- és felülfinanszírozási egyenlegek különböző jogcímenek keletkeznek: a forgalom tervezettől való eltérésének kockázata a légtérhasználókkal megosztásra kerül, míg a Csoport nem viseli az inflációs kockázatot, illetve az úgynevezett nem kontrollálható költségek kockázatát, - a Csoportnak az alul-, illetve felülfinanszírozási egyenlegekkel a jövőben el kell számolnia.

A Csoport ezeket az elszámolási egyenlegeket nem mutatja be a mérlegében aktív, illetve passzív elhatárolásként, mivel az IFRS-ek szerint nem megengedett költséget készletre venni vagy elhatárolni azon az alapon, hogy későbbi időszakok árbevételén keresztül talán megtérülnek (alulfinanszírozás). Az sem megengedett, hogy későbbi időszakok költségeit számoljuk el feltételezve, hogy azok később tényleges felmerülésükkor ellentételezésre kerülnek (felülfinanszírozás). Mivel azonban ezek az egyenlegek teljesítik a függő követelések, illetve kötelezettségek kritériumait, továbbá a jövőbeni cash-flowra, illetve a működésre jelentős hatással bírnak, bemutatásra kerülnek a céltartalékok értékelési követelményeinek megfelelő értékkel.

Pénzügyi hatások becslése – Függő követelések, az EUROCONTROL korrekciós elszámolási mechanizmusából adódó „alulfinanszírozási” elszámolási egyenlegek:

HUNGAROCONTROL CSOPORT
KIEGÉSZÍTŐ MEGJEGYZÉSEK A KONSZOLIDÁLT PÉNZÜGYI KIMUTATÁSOKHOZ
 2016. DECEMBER 31.

adatok ezer HUF-ban

Alulfinanszírozás a költség alap mechanizmusból	Záró egyenleg 2016.12.31.	2016. évi feloldás	2016. évi képzés	Nyitó egyenleg 2016.01.01
2014. évi Koszovó elszámolási egyenleg	161 612	-71 827	0	233 439
2015. évi Útvonal elszámolási egyenleg	41 917	-1 141 149	0	1 183 066
2015. évi TNC elszámolási egyenleg	36 894	0	0	36 894
2016. évi Útvonal elszámolási egyenleg	509 212	0	509 212	0
2016. évi TNC elszámolási egyenleg	40 217	0	40 217	0
Alulfinanszírozási egyenlegek összesen	789 852	- 1 212 976	549 429	1 453 399

Pénzügyi hatások becslése – függő kötelezettségek, az EUROCONTROL korrekciós elszámolási mechanizmusából adódó „felülfinanszírozási” elszámolási egyenlegek:

adatok ezer HUF-ban

Felülfinanszírozás a költség alap mechanizmusból	Záró egyenleg 2016.12.31.	2016. évi feloldás	2016. évi képzés	Nyitó egyenleg 2016.01.01
2012. évi Útvonal elszámolási egyenleg	0	-299 892	0	299 892
2014. évi Útvonal elszámolási egyenleg	171 680	-2 483 922	0	2 655 602
2014. évi TNC elszámolási egyenleg	904 837	-456 119	0	1 360 956
2014. évi Koszovó elszámolási egyenleg	64 613	-16 137	0	80 750
2015. évi Útvonal elszámolási egyenleg	2 138 162	-1 419 122	0	3 557 284
2015. évi TNC elszámolási egyenleg	523 880	0	0	523 880
2015. évi Koszovó elszámolási egyenleg	154 046	0	0	154 046
2016. évi Útvonal elszámolási egyenleg	6 211 733	0	6 211 733	0
2016. évi TNC elszámolási egyenleg	996 063	0	996 063	0
2016. évi Koszovó elszámolási egyenleg	398 997	0	398 997	0
Felülfinanszírozási egyenlegek összesen	11 564 011	- 4 675 192	7 606 793	8 632 410
Függő kötelezettség nem kontrollálható költségekből	732 616	-658 963	732 616	658 963
Összes függő kötelezettség költség alap elszámolásból	12 296 627	- 5 334 155	8 339 409	9 291 373

A fent bemutatott eszközök, kötelezettségek realizálása várható, de azok pontos összege olyan bizonytalan jövőbeni események függvénye, amelyek nem teljesen állnak a Csoport befolyása alatt (jövőbeni forgalom, érintett felek jóváhagyása).

Egyéb kötelezettségvállalások, függő követelések és kötelezettségek

Egyéb kötelezettségvállalások, függő követelések és kötelezettségek között a Csoport a következő adott és kapott bankgaranciákat tartja nyilván a bemutatott évekre vonatkozóan:

HUNGAROCONTROL CSOPORT
KIEGÉSZÍTŐ MEGJEGYZÉSEK A KONSZOLIDÁLT PÉNZÜGYI KIMUTATÁSOKHOZ
 2016. DECEMBER 31.

adatok ezer HUF-ban

Lejárat dátum	Összeg	
2016.08.31-2018.08.31	17 131	adott bankgarancia bérleti díj fizetésre
Adott garanciák	17 131	
2015.03.16-2020.04.20	32 324	kapott bankgarancia beruházási projekthez kapcsolódóan
2015.10.20-2017.11.16	22 314	kapott bankgarancia beruházási projekthez kapcsolódóan
2016.04.06-2018.04.20	29 298	jótállási kötelezvény beruházási projekthez kapcsolódóan
2016.04.26-2020.08.24	2 272	kapott bankgarancia beruházási projekthez kapcsolódóan
2016.08.04-2019.08.21	681	jótállási kötelezvény beruházási projekthez kapcsolódóan
2015.12.14-2018.01.17	1 825	kapott bankgarancia beruházási projekthez kapcsolódóan
2015.12.14-2019.01.29	3 339	kapott bankgarancia beruházási projekthez kapcsolódóan
2016.06.01-2019.07.01	77 301	kapott bankgarancia beruházási projekthez kapcsolódóan
2015.08.14-2018.08.14	3 733	jótállási kötelezvény beruházási projekthez kapcsolódóan
2012.08.01-2017.08.31	172 417	jótállási kötelezvény beruházási projekthez kapcsolódóan
2014.11.21-2017.06.30	14 747	kapott bankgarancia beruházási projekthez kapcsolódóan
2013.01.02-2018.01.05	1 481	kapott bankgarancia beruházási projekthez kapcsolódóan
Kapott garanciák	361 732	

Új projektek, szerződések tendereztetési eljárásai során a Csoport jóteljesítési vagy előrefizetési garanciát kérhet. Ezek többnyire épületátalakítási projektekhez, kommunikációs, biztonsági infrastruktúra, illetve rendszerek beruházási vagy átalakítási projektekjeihez köthetőek.

Ezek lejáratát a szerződés hosszától függően változik; a garancia érvénye kitarthat a szerződés teljes időtartamának végéig. Az ilyen címen kapott garanciák 2016. december 31-i értéke összesen 361.732 ezer HUF (2015: 360.419 ezer HUF).

29. Pénzügyi kockázatok

A Csoport ki van téve a piaci és a pénzügyi feltételek megváltozásából adódó kockázatoknak. Ezek a változások befolyásolhatják az eredményeket, az eszközök és a kötelezettségek értékét. A pénzügyi kockázatkezelés célja, hogy a kockázatokat az operatív és a finanszírozási tevékenységeken keresztül folyamatosan csökkentse.

A nem fedezeti célú pénzügyi eszközök az alábbi kategóriákba sorolhatóak: kölcsönök és követelések; eredménykimutatással szemben valós értéken értékelt pénzügyi eszközök; értékesíthető pénzügyi eszközök; lejáratig tartandó befektetések.

Kezdeti megjelenítéskor a pénzügyi eszközök különböző kategóriákba kerülnek besorolásra. Ez a klasszifikáció a pénzügyi eszközök jellegétől és céljától függ. A pénzügyi eszközhöz rendelt kategória meghatározza, hogy az milyen módszerrel kerül a későbbiekben értékelésre, és, hogy az értékelésből eredő bevétel az eredménykimutatáson keresztül vagy közvetlenül a tőkében kerül-e elszámolásra.

A bekerülést követően a pénzügyi eszközök, vagy valós értéken vagy amortizált bekerülési értéken kerülnek értékelésre, aszerint, hogy kezdeti megjelenítésükkor milyen kategóriába kerültek besorolásra.

HUNGAROCONTROL CSOPORT
KIEGÉSZÍTŐ MEGJEGYZÉSEK A KONSZOLIDÁLT PÉNZÜGYI KIMUTATÁSOKHOZ
 2016. DECEMBER 31.

A befektetések vásárlásának és eladásának elszámolása a teljesítés időpontjában történik, amely az eszköz másik fél részére történő átadásának napja, és kezdeti értékeléskor tranzakciós költségekkel növelt valós értéken kerülnek bemutatásra.

A pénzügyi kötelezettségek besorolása a megkötött szerződéses megállapodások tartamától függ.
 A pénzügyi kötelezettségek vagy az eredménnyel szemben valós értéken elszámolt, vagy egyéb pénzügyi kötelezettségként sorolhatók be.

A jelentős számviteli politikák összefoglalója, a beszámoló készítéséhez használt értékelési elvek és más, a bemutatott pénzügyi instrumentumok megértéséhez szükséges, számviteli politikák a 2-es számú kiegészítő megjegyzés alatt kerülnek bemutatásra minden pénzügyi eszköz, illetve kötelezettség vonatkozásában.

A mérleg a bemutatott időpontokban a következő pénzügyi eszköz és kötelezettség kategóriákat tartalmazta:

a) Pénzügyi instrumentumok valós értéke:

Pénzügyi eszközök:

adatok ezer HUF-ban

	Kölcsönök és követelések	Lejáratig tartandó befektetések	Értékesíthető pénzügyi eszközök	Derivatív pénzügyi instrumentumok	Összesen könyv szerinti értéken	Összesen valós értéken
Befektetett pénzügyi eszközök	8 895	0	0	0	8 895	8 895
Egyéb hosszú lejáratú eszközök	394 508	0	0	0	394 508	394 508
Vevőkövetelések	5 840 477	0	0	0	5 840 477	5 840 477
Megjelölt fedezeti kapcsolatba vont derivatív pénzügyi instrumentumok	0	0	0	36 140	36 140	36 140
Állampapírok 3 hónap feletti lejáratúval	0	0	21 297 669	0	21 297 669	21 297 669
Egyéb rövid lejáratú eszközök kivéve adók, költségek és bevételek aktív időbeli elhatárolásai, munkavállalókkal szembeni követelések	322 657	0	0	0	322 657	322 657
Készpénz és pénzeszköz egyenértékesek	2 996 889	0	0	0	2 996 889	2 996 889
Összesen, 2016. december 31.	9 563 426	0	21 297 669	36 140	30 897 235	30 897 235
Befektetett pénzügyi eszközök	0	0	0	0	0	0
Egyéb hosszú lejáratú eszközök	326 413	0	0	0	326 413	326 413
Vevőkövetelések	5 540 396	0	0	0	5 540 396	5 540 396
Megjelölt fedezeti kapcsolatba vont derivatív pénzügyi instrumentumok	0	0	0	25 594	25 594	25 594
Állampapírok 3 hónap alatti lejáratúval	0	2 302 430	0	0	2 302 430	2 302 430
Lekötött betétek - HUF - 3 hónapon túli lejáratúval	16 658	0	0	0	16 658	16 658
Állampapírok 3 hónap feletti lejáratúval	0	0	14 799 975	0	14 799 975	14 799 975
Egyéb rövid lejáratú eszközök kivéve adók, költségek és bevételek aktív időbeli elhatárolásai,	419 131	0	0	0	419 131	419 131
Készpénz és pénzeszköz egyenértékesek	3 811 696	0	0	0	3 811 696	3 811 696
Összesen, 2015. december 31.	10 114 294	2 302 430	14 799 975	25 594	27 242 293	27 242 293

Minden pénzügyi eszköz jelzálog- és tehermentes.

HUNGAROCONTROL CSOPORT
KIEGÉSZÍTŐ MEGJEGYZÉSEK A KONSZOLIDÁLT PÉNZÜGYI KIMUTATÁSOKHOZ
 2016. DECEMBER 31.

Pénzügyi kötelezettségek:

adatok ezer HUF-ban

	Derivatív pénzügyi instrumentumok	Pénzügyi kötelezettségek amortizált bekerülési értéken	Összesen könyv szerinti értéken	Összesen valós értéken
Egyéb hosszú lejáratú kötelezettségek	0	25 149	25 149	25 149
Szállítói tartozások	0	1 702 714	1 702 714	1 702 714
Megjelölt fedezeti kapcsolatba vont derivatív pénzügyi instrumentumok	81 807	0	81 807	81 807
Egyéb rövid lejáratú eszközök kivéve adók, költségek és bevételek aktív időbeli elhatárolásai, munkavállalókkal szembeni követelések	0	2 710	2 710	2 710
Összesen, 2016. december 31-én	81 807	1 730 573	1 812 380	1 812 380
Egyéb hosszú lejáratú kötelezettségek	0	21 602	21 602	20 822
Szállítói tartozások	0	2 145 776	2 145 776	2 145 776
Megjelölt fedezeti kapcsolatba vont derivatív pénzügyi instrumentumok	33 699	0	33 699	33 699
Egyéb rövid lejáratú eszközök kivéve adók, költségek és bevételek aktív időbeli elhatárolásai, munkavállalókkal szembeni követelések	0	86 693	86 693	86 693
Összesen, 2015. december 31-én	33 699	2 254 071	2 287 770	2 286 990

Az Egyéb hosszú lejáratú kötelezettségek sor nem tartalmazza a kapott támogatásokat; továbbá az „egyéb rövid lejáratú eszköz”, valamint „egyéb rövid lejáratú kötelezettség” sorok nem tartalmaznak adókat és aktív-, passzív elhatárolásokat - mindezek a 12-es és 19-es kiegészítő megjegyzések alatt kerültek bemutatásra.

Az értékvesztéssel csökkentett vevőkövetelések és szállítók értéke – rövid lejáratuk miatt – a valós értéküket közelítik meg.

A pénzeszközök és pénzeszköz egyenértékesek, valamint a lekötött bankbetétek, a 3 hónapon belüli lejáratú rendelkező diszkontkincstárjegyek és az egyéb rövid távú eszközök és kötelezettségek könyv szerinti értékei közelítik valós értéküket a beszámoló fordulónapján a rövid lejárat következtében.

Befektetett pénzügyi eszközök:

Egyéb, állami szervekkel szemben követelt hosszú lejáratú eszközök – a 8-as számú kiegészítő megjegyzésnél írtaknak megfelelően – a mérlegfordulónapkor diszkontálásra kerülnek, így könyv szerinti értékeik a pénz időértékét is magukban foglalják. A lejáratú időtartam alatti diszkontálás következtében a fenti táblában bemutatott könyv szerinti értékek megközelítik a valós értéket. A diszkontáláshoz kockázatmentes kamatlábat használt a Csoport (állami kötvények hozamgörbéiből származtatott zéró kupon ráták az Államadósság Kezelő Központ Zrt. honlapján közölt értékben – www.akk.hu).

Egyéb hosszú lejáratú kötelezettségek:

A kapcsolt felekkel szembeni kötelezettségek 17-es megjegyzés alatt közölt könyv szerinti értéke közelít a valós értékéhez. A 2016. december 31-ei egyenleg hasonlóan a 2015. december 31-ei egyenleghez nagyrészt garanciális szállítói kifizetés visszatartásokból származó kötelezettség, melynek valós értéke diszkontált cash-flow módszerrel került megállapításra a lentebb bemutatott adatokat felhasználva.

Deviza forward ügyletek valós értéke:

A deviza forward ügyletek valós értéke a tranzakciók nem realizált, év végi átváltási árfolyamokra való átértékelés következtében keletkezett, várhatóan egy éven belül realizálandó nyereségét vagy veszteségét mutatja. A használt valós értékek a partner bankok által kalkulált mark-to-market értékelés során alkalmazottakkal megegyezők.

Értékesíthető pénzügyi eszközök valós értéke:

A használt valós értékeket a partner bankok szolgáltatják; ezek nem módosított árakat, azaz ajánlati árakat képviselnek, amelyek az eszköz aktív piacának 2016. december 31-es, illetve 2015. december 31-es jegyzései alapján kerültek meghatározásra.

A pénzügyi eszközök egyike sem került átvezetésre az egyes kategóriák között a bemutatott beszámolási periódusok alatt.

Valós érték hierarchia

A használt valós értékek 1-től 3-as szintű kategóriákba sorolhatóak, attól függően, hogy a valós érték meghatározása milyen mértékben megfigyelhető inputokon alapul.

- 1. szint: Azonos eszközök vagy kötelezettségek aktív piacon jegyzett (nem módosított) árfolyama.
- 2. szint: Olyan értékelési technika, amelynél minden lényeges input az eszközökre vagy a kötelezettségekre közvetlenül (mint árfolyam) vagy közvetve (mint származtatott árfolyam) megállapítható.
- 3. szint: Olyan alapadat, mely nem piacon megfigyelhető információon alapul.

A kölcsönök és követelések egészét és a pénzügyi kötelezettségek többségét amortizált bekerülési értéken értékeljük, de ezek valós értékét is bemutatjuk. Ezeknek az eszközöknek és kötelezettségeknek a valós értéke 3. szintű információk alapján került meghatározásra diszkontált cash flow módszer alkalmazásával, amennyiben utóbbi releváns. A becsült pénzáramok az adott szerződéseken alapulnak, míg a diszkontráták kockázat mentes, adózás előtti ráták (állami kötvények hozamgörbéiből származtatott zéró kupon ráták az Államadósság Kezelő Központ Zrt. honlapján közölt értékben – www.akk.hu). A devizában denominált pénzügyi instrumentumok a Magyar Nemzeti Bank árfolyamai alapján kerültek átváltásra.

A Csoport nem rendelkezik olyan valós értéken értékelt eszközzel vagy kötelezettséggel, amelynek valós értéke 3. szintű információk alapján került meghatározásra.

A HungaroControlnak 2-es szintű piaci árból származtatott valós értéken értékelt eszközei voltak. A derivatív ügyletek esetében használt valós értékek a bankoktól kapott havi mark-to-market értékekkel megegyezők.

Az értékesíthető pénzügyi eszközök a Magyar Állam által kibocsájtott, 3 hónapnál hosszabb, de éven belüli lejáratú rendelkező diszkontkincstárjegyek, illetve éven túli lejáratú rendelkező államkötvények. A használt valós értékeket a partner bankok szolgáltatják; ezek nem módosított árakat, azaz ajánlati árakat képviselnek, amelyek az eszköz aktív piacának 2016. december 31-es, illetve 2015. december 31-es jegyzései alapján kerültek meghatározásra.

Nem került sor átsorolásokra az 1-es és 2-es szintű pénzügyi instrumentumok között.

b) Pénzügyi kockázat kezelése

A Csoport a működésével kapcsolatos pénzügyi kockázatokat nyomon követi és menedzseli. A Csoport szabályzatai és működési keretei egyértelműek. A Felügyelőbizottság látja el a felügyeleti funkciót a Csoport felett. A treasury funkció nem profit centerként működik; spekulációs célú tranzakciók nem megengedettek. A Csoport tevékenységéből eredő elsődleges pénzügyi kockázatok a piaci- (beleértve az árfolyam-, kamat- és inflációs kockázatokat), hitelezési- és likviditási kockázatok.

Piaci kockázat:

A Csoport tevékenységén keresztül elsősorban a deviza árfolyamok-, kamatlábak-, valamint inflációs ráták változásából eredő pénzügyi kockázatoknak van kitéve. A léginavigációs szolgáltatás nyújtásából eredően a Csoport speciális kockázattal is rendelkezik. Ezek a kockázatok és azok kezelési módszerei a lentiekben kerülnek bemutatásra.

Árfolyamkockázat kezelése

A Csoport árfolyamkockázatnak való kitétsége és kockázata a devizában befolyó árbevételével, illetve a devizás kifizetéseivel kapcsolatban lép fel.

A légiforgalmi irányítás díjbevétele képviseli a Csoport árbevételének 94,49%-át (2015: %)94,6%). Az en-route és terminál szegmensekben – a teljesítményterv rendszerében – az árfolyamkockázatot a szolgáltatók, így a kockázat a Csoportot terheli. A légiforgalmi irányítási szolgáltatásokért felszámított díjak forintban rögzítettek, viszont euróban kerülnek számlázásra. A használt átváltási árfolyam a számlázási periódust megelőző hónap ('t-1') napi záró Reuters-árfolyamainak átlaga. Annak a kockázatnak a csökkentésére, miszerint az HUF/EUR árfolyam az egységdíjak meghatározásának időszaka ('t-1' hónap átlaga) és az összegek HungaroControlhoz történő befolyásának időpontja ('t+2' hónap) között változik, a Csoport deviza forward ügyleteket köt. A Csoport enroute és terminál árbevételéből származó várt cash-flowját fedezi a devizás kockázatkezelési szabályzatban meghatározott limitek alapján.

A koszovói légtér feletti légi irányítási szolgáltatás esetében a díjak szerb dinárban kerülnek meghatározásra. Ez a bevétel nem kerül fedezésre, mivel azonban az árbevétel relatív kis részét teszi ki (2016: 4,8%, 2015: 5,02%), nem képvisel jelentős árfolyam kockázatnak való kitétséget. Továbbá a Koszovó és terminál navigációs szegmensek esetében, a teljes költségmegtérítési rendszer következtében, az árfolyamok változásából adódó kockázat áthárítható a légitársaságokra, mivel az árfolyamdifferenciák az egyes költségalapok részét képezik.

A csoport szintén fedezi a jelentős devizás kitétséget jelentő biztos kötelezettségvállalásból származó devizás kifizetéseit, valamint az egyéb devizás kitétséget jelentő cashflowkat.

A devizában denominált vevőkövetelések összege meghaladja a devizában denominált szállítók egyenlegét. A Csoport devizában denominált pénzügyi eszközeinek és kötelezettségeinek bemutatott könyv szerinti értéke az alábbiak szerint alakult:

HUNGAROCONTROL CSOPORT
KIEGÉSZÍTŐ MEGJEGYZÉSEK A KONSZOLIDÁLT PÉNZÜGYI KIMUTATÁSOKHOZ
 2016. DECEMBER 31.

	Év végi átváltási árfolyamok		Devizában denominált eszközök (adott deviza)		Devizában denominált eszközök (ezer forint)	
	2016. december	2015. december	2016. december	2015. december	2016. december	2015. december
EUR	311,02	313,12	20 385 876	18 427 346	6 340 415	5 769 971
USD	293,69	286,63	18	0	5	0
GBP	424,68	424,96	1 232	368	523	156

	Év végi átváltási árfolyamok		Devizában denominált kötelezettségek (adott deviza)		Devizában denominált kötelezettségek (ezer forint)	
	2016. december	2015. december	2016. december	2015. december	2016. december	2015. december
EUR	311,02	313,12	2 153 832	5 249 548	669 885	1 643 738
USD	293,69	286,63	6 924	154	2 034	44
GBP	424,68	424,96	0	0	0	0

Az eszközök pénzeszközöket, és pénzeszköz egyenértékeseket, vevői követeléseket, valamint egyéb rövid lejáratú követeléseket tartalmaznak. A bemutatott kötelezettségek szállítói kötelezettségekből és egyéb rövid lejáratú kötelezettségekből állnak.

Deviza forward ügyletek

A jelentős devizás árfolyam-kitettséget jelentő várt cashflowkat a Csoport határidős ügyletekkel, deviza forward ügyletekkel fedezi. A Csoport ezen ügyleteket cash-flow fedezeti ügyletként jelöli meg. A fedezeti ügyletek célja a biztos kötelezettségből származó cashflowk (bevételek és kiadások) forint értékének biztosítása.

Év végén az alábbi nyitott ügyletekkel rendelkezett a Csoport:

adatok ezer HUF-ban

2016. december 31.	Deviza	Deviza összege	Forint érték	Várt Nyeresség (+) Veszteség (-) Értékelési tartalék	Eredménykimutatással szemben elszámolt nem hatékony rész	Pénzügyi eredmény részeként elszámolt swap pontokból számított kamatbevétel
Árbevétel fedezése (EUR eladás)	EUR	-23 153 441,12	-7 174 541	-31 231	-159	7 190
Szállítói fedezések (EUR vétel)	EUR	9 985 063,00	3 166 354	-40 858	-588	0
Szállítói fedezések (USD vétel)	USD	3 327 100,00	949 099	19 979	0	0
Cash-flow fedezeti célú származékos ügyletek			-3 059 088	-52 110	-747	7 190

2015. december 31.	Deviza	Deviza összege	Forint érték	Várt Nyeresség (+) Veszteség (-) Értékelési tartalék	Eredménykimutatással szemben elszámolt nem hatékony rész	Pénzügyi eredmény részeként elszámolt swap pontokból számított kamatbevétel
Árbevétel fedezése (EUR eladás)	EUR	21 790 442,00	6 827 715	-24 301	-247	16 443
Cash-flow fedezeti célú származékos ügyletek			6 827 715	-24 301	-247	16 443

A fenti, előrejelzett tranzakciók között nincs olyan, melynek bekövetkezése nem várható a jövőben. A határidős ügyletek lejáratakor az értékelési tartalékban felhalmozott valós értékelési különbözeti összegek az eredménykimutatásban elszámolásra kerülnek. A következő összegek kerültek elszámolásra az eredménykimutatásban a 2016-os, illetve 2015-ös pénzügyi évek során:

HUNGAROCONTROL CSOPORT
KIEGÉSZÍTŐ MEGJEGYZÉSEK A KONSZOLIDÁLT PÉNZÜGYI KIMUTATÁSOKHOZ
 2016. DECEMBER 31.

adatok ezer HUF-ban

Átfogó eredménnyel szemben, derivatív pénzügyi instrumentumokkal kapcsolatosan elszámolt tételek	2016. december 31.	2015. december 31.
Értékelési tartalékból árbevételbe átsorolt tételek (- veszteség/ + nyereség)	64 290	-161 075
Fedezett vevőköveteléseken keletkezett, árbevételben elszámolt árfolyamdífferenciák (- veszteség/ + nyereség)	-65 852	-4 048
Cash-flow fedezeti ügyletek pénzügyi eredményben elszámolt nem hatékony része (- veszteség/ + nyereség)	12 712	2 703
Eredménykimutatással szemben, pénzügyi eredményben elszámolt kamatok (kapott swap pontok)	95 697	95 193
Nyereség (+)/veszteség (-) összesen cash-flow hedge tranzakciókból	106 847	-67 227
Nyitott cash-flow fedezeti ügyletek egyéb átfogó eredményben elszámolt valós érték változása (valós értékelési tartalék év végi egyenlege)	-52 111	-24 302
Cash-flow fedezeti ügyletek teljes eredménye tőkében	54 736	-91 529

Mérlegtételek árfolyam érzékenysége

A Csoport euróval szembeni kitétsége az árbevétel és a vevőkövetelések euróban számlázott egyenlegeinek esetében a legjelentősebb, ezért az elvégzett érzékenységvizsgálat erre a devizára összpontosít.

A következő tábla a csoport érzékenységét mutatja a forint euróval szembeni értékében bekövetkezett 3 százalékos növekedése vagy csökkenése esetén. A Csoport az euró elmúlt öt évben történő elmozdulásai alapján arra a következtetésre jutott, hogy egy 3 százalékos érzékenységi ráta ésszerűen lehetséges változást képvisel, és megfelelő benchmarkot szolgáltat a HUF-fal szembeni EUR-rátákhoz. A lentiekben pozitívként feltüntetett számok az eredményben és tőkében való növekedést jelzik, míg a negatív értékek a tőke és eredmény csökkenését jelentik. Az euró forinttal szembeni 3%-os leértékelődése az ugyanilyen mértékű felértékelődéssel szemben azonos, viszont ellentétes irányú változást eredményez a tőkében, eredményben.

A mérlegtételek érzékenységvizsgálata kiterjed az EUR-ban denominált pénzeszközökre, vevői követelésekre, szállítói tartozásokra, egyéb követelésekre, -kötelezettségekre és a fedezeti ügyletekre. Ezek év végi átváltási értékét módosítjuk az EUR fordulónapi árfolyamában bekövetkezett 3%-os változással. A fordulónapi eredményre, tőkére gyakorolt hatást mutatjuk be, feltételezve, hogy az ésszerűen lehetséges, adott kockázati faktorból eredő változás ekkor következett be.

adatok ezer HUF-ban

EUR/HUF	Eszközök (+) Eredmény növelő (-) Eredmény csökkentő	Kötelezettségek (+) Eredmény növelő (-) Eredmény csökkentő	Adózás előtti eredményre és tőkére gyakorolt hatása (+) Eredmény növelő (-) Eredmény csökkentő	Tőkére gyakorolt hatás (%)	
2016. év					
103%	320,35	190 212	-20 097	170 116	0,7%
100%	311,02	0	0	0	
97%	301,69	-190 212	20 097	-170 116	-0,7%
2015. év					
103%	322,51	173 099	-49 312	123 787	0,6%
100%	313,12	0	0	0	
97%	303,73	-173 099	49 312	-123 787	-0,6%

Deviza forward ügyletek nélkül a forint euróval szembeni 3%-os leértékelődése 0,7%-os növekedést okozna 2016. december 31-én az EUR-ban denominált tételek nettó pozíciójának egyenlegében, azaz az eredménytartalékban és a pénzügyi eredményben (2015. év viszonylatában ugyanez az érték 0,6% lenne)

HUNGAROCONTROL CSOPORT
KIEGÉSZÍTŐ MEGJEGYZÉSEK A KONSZOLIDÁLT PÉNZÜGYI KIMUTATÁSOKHOZ
 2016. DECEMBER 31.

– minden egyéb tényezőt változatlanoknak feltételezve. Ez azt jelenti, hogy a Csoport kitétsége az EUR-val szemben jelentős, és a pénzügyi eredmény viszonylag érzékeny a HUF/EUR ráta változására.

Egy hasonló vizsgálat a rátákban 5%-os változást feltételezve 1,2% változást okozna az eredménytartalékban 2016-ra, és 1,1%-ot 2015-re.

Hasonló feltételezések a lenti valós érték változásokat eredményeznék az év végén nyitott derivatív ügyletek esetében.

adatok ezer HUF-ban

	EUR/HUF	Adózás előtti eredményre gyakorolt hatás (+) Eredmény növelő (-) Eredmény csökkentő	Tőkére gyakorolt hatás (+) Eredmény növelő (-) Eredmény csökkentő
2016. év			
103%	320,35	-437	-358 858
100%	311,02	0	0
97%	301,69	394	335 902
2015. év			
103%	322,51	-1 409	-192 739
100%	313,12	0	0
97%	303,73	1 566	216 642

A következő táblázat egy feltételezett felértékelődés, illetve leértékelődés vevői követelésekre tett hatását mutatja, figyelembe véve a fedezeti értékelési tartalék egyenlegének változását is, azonos elmozdulásokat feltételezve mindkét egyenleg esetében.

adatok ezer HUF-ban

	EUR/HUF	Vevőkövet- elések (+) Eredmény növelő (-) Eredmény csökkentő	Adózás előtti eredményre és tőkére gyakorolt hatása (+) Eredmény növelő (-) Eredmény csökkentő	Tőkére gyakorolt hatás fedezeti ügylet értékelési tartalékkal (+) Eredmény növelő (-) Eredmény csökkentő
2016. év				
103%	320,35	6 010 488	175 063	-51 989
100%	311,02	5 835 425	0	0
97%	301,69	5 660 362	-175 063	29 124
2015. év				
103%	322,51	5 701 165	166 053	-25 277
100%	313,12	5 535 112	0	0
97%	303,73	5 369 058	-166 053	49 022

Év végi átértékelés

A mérlegben lévő devizás tételek év végi átértékelésének eredménye a következő volt: 3.830 ezer HUF nyereség 2016. év végén (2015: 9.717 ezer HUF nyereség).

Kamatláb kockázat kezelése

Kamatozó követelésekből és kötelezettségekből eredő kamatláb kockázat

A Csoport jelentős készpénztöbbséggel rendelkezik, amit fix kamatozású lekötésekbe, illetve diszkontkincstárjegybe, államkötvénybe fektetett be.

A Csoport fő célja, hogy likviditását biztosítsa; a szabad pénzállomány hozamszerzés céljából való befektetése csupán másodlagos cél. Ezért a megengedett befektetési formák a forintos vagy devizás, maximum egy éves lejáratú banki lekötések, diszkontkincstárjegyek és a Magyar Állam által kibocsátott államkötvények, vagy a Magyar Központi Bank által kibocsátott pénzügyi instrumentumok. Így a Csoport pénzügyi eszközökön keresztüli kitétsége a kamatlábak változásával szemben gyakorlatilag erősen korlátozott.

A Csoport szándéka szerint lekötött bankbetéteit olyan intézményeknél helyezi el, melyek hosszú távú hitelminősítésük alapján magas besorolást értek el. A Magyar Állam által kibocsátott diszkontkincstárjegyek és államkötvények hitelbesorolása megegyezik az országkockázattal, amit a Standard & Poor's 2016 szeptemberében BBB-ra, azaz befektetésre ajánlott státuszúnak értékelt. A lekötött betétek egy intézménynél elhelyezett lehetséges mértéke 30%-ban maximalizált az adott pénzügyi döntés meghozatalának pillanatában. A 30%-os limit 50%-ra módosul, amennyiben a Csoport pénzeszközeinek volumene nem éri el a 6 milliárd forintot.

A kockázati kitétséget a Csoport az alábbi súlyokkal állapítja meg: bankbetétek 100%, kivéve, az olyan befektetési partnernél, konkrét likviditási céllal elhelyezett pénzeszközöket, ahol az eredeti (lekötéskori) futamidő nem több 5 munkanapnál (ide értve a lekötetlen, folyószámlán tartott pénzeszközöket is), mivel ilyen esetekben a kockázati súly 0%. A befektetési partnerrel kötött határidős ügyletek kockázati súlya 10% az ügylet nominális (forintban leszállítandó) értékére vetítve. A befektetési partnernél vezetett értékpapírszámlán tartott állampapírok kockázati súlya 50%.

A Csoport kamatozó lekötött betétállományának szerkezete az alábbiak szerint alakult:

	2016	2015
Éves kamatláb	Betét összege	Betét összege
	ezer HUF	ezer HUF
Forint alapú betétek		
< 1%	2 200 000	0
1% - 2%	0	3 438 845
2% - 3%	0	0
3% - 4%	0	0
4% - 5%	0	0
Összesen	2 200 000	3 438 845
	EUR	EUR
EUR alapú betétek		
< 0,5%	28 600	0
0,5 % - 1%	0	53 200
1%	0	0
1% - 2%	0	0
Összesen	28 600	53 200

A tábla befektetési a piacon elérhető kamatlábak csökkenését mutatják.

HUNGAROCONTROL CSOPORT
KIEGÉSZÍTŐ MEGJEGYZÉSEK A KONSZOLIDÁLT PÉNZÜGYI KIMUTATÁSOKHOZ
2016. DECEMBER 31.

A Társaság csak éven belüli lejáratú lekötött betétállománnyal rendelkezik. A diszkontkincstárjegyek és államkötvények egyenlege ebben a kiegészítő megjegyzésben kerül bemutatása a valós értékelést bemutató résznél.

A Csoport nem rendelkezik hitellel, hitelkerettel, vagy bármilyen kamatozó pénzügyi kötelezettséggel.

A Csoport kamatláb változásra érzékenységi vizsgálatot nem végzett, mivel a fenti eszközök egyike sem változó kamatozású, illetve azok rövid lejáratúak. A Csoport nem birtokol egyéb változó kamatozású eszközt.

Kamatláb kockázat egyéb forrásból

A Csoport kamatlábak változásából eredő kitétsége a Koszovó üzletágban, illetve annak árbevételén keresztül jelentkezik leginkább, ahol teljes költségmegtérítéses elszámolási rendszer van érvényben. Ezen üzletág eredményét elsősorban a tőkeköltség határozza meg (lekötött tőke hozama) – kalkulációjának alapjául a kockázatmentes, 10 éves lejáratú magyar állampapírok hozama szolgál és a légitársaságok által megtérítendő költségalap részét képezi.

Az en-route üzletág esetében érvényben lévő teljesítmény rendszer lehetővé teszi a kockázatmentes kamatláb felett kockázati prémium érvényesítését a költségalapban szereplő tőkeköltség kalkulációja során (Magyarország esetében ez 2,4%; a terminálnavigációs díjak tekintetében, mivel a forgalmi kockázatot a Társaság nem vállalja, ezért itt csak a költségkockázat vállalás miatt volt lehetőség kockázati prémium beépítésére a tőkeköltség számításánál 1%-os mértékben). Ez a teljes, 2015-2019-es referencia periódusra előre meghatározásra került, így a perióduson belüli kamatlábak alakulása eltérhet a tényleges tőkeköltségben érvényesített összegtől, az adott üzletág eredményességére azonban nem lehet hatással. Ugyanakkor a tőkeköltség kalkulációjához használt nettó eszközállomány részeként nem megengedett a kamatozó eszközök figyelembe vétele, így a Csoport befektetési tevékenysége hatással van az üzletág profitabilitására. Ebből adódóan a Csoport kamatlábak elmozdulásából adódó kockázatnak való kitétsége nagymértékű lehet, amennyiben nagy összegű, kamatozó eszközöket birtokol.

Inflációs kockázat kezelése

A teljesítményrendszer alapján az inflációs ráta változásából eredő kockázatot a légitársaságok viselik (en-route szegmens). A Koszovó üzletág teljes költségmegtérítéses rendszerben működik, ahol minden kockázat (az inflációs kockázatot is beleértve) áthárul a légitársaságokra, habár csak hosszú távon - két év után (n+2. periódus) - érvényesíthetőek a díjakon keresztül.

Az inflációs kockázat kezelésének módja, hogy a Csoport törekszik a költségek minél nagyobb körének alakulását a tényleges inflációhoz igazítani. Ennek érdekében a Társaság bevezette az inflációs pótlékolás rendszerét a személyi juttatásokon, ami a legnagyobb arányt képviseli a költségelemek között.

A Csoport nem rendelkezik olyan pénzügyi eszközzel vagy kötelezettséggel, amelyek értéke az inflációs ráta esetleges változásának hatására módosulna és jelentősen befolyásolná a tőke egyenlegét, illetve az adott évi eredményt.

Hitelezési kockázat kezelése

Hitelezési kockázat akkor keletkezik, ha egy szerződéses partner kötelezettségei nemteljesítésével pénzügyi veszteséget okoz a Csoportnak. A Csoport hitelezési kockázatnak való kitétsége a vevő nemfizetésének kockázatából adódik, továbbá olyan hitelintézetek csődjének kockázatából, ahol pénzállomány került elhelyezésre vagy befektetésre, vagy derivatív ügylet került megkötésre.

A Koszovó üzletágon belül azon kockázat pénzügyi hatása, hogy egy üzleti partner szerződéses kötelezettségét nem teljesíti, gyakorlatilag nulla, abból kifolyólag, hogy az elszámolt értékvesztések, leírások költségalapban elszámolható költségeknek minősülnek (így a díjakon keresztül érvényesíthetők) a teljes költségmegtérítés rendszerében.

Ezzel szemben az átrepülő és terminál üzletágban a teljesítményrendszer keretein belül a vevő-nem-fizetés kockázatát már a Társaság viseli.

A követelések lejárati szerinti megbontását, illetve az elszámolt értékvesztések egyenlegeit a 11-es számú megjegyzésnél mutatjuk be. Az ott bemutatott táblázatok összefoglalják a Csoport hitelezési kockázatát.

A vezetőség úgy véli, hogy a Csoport egyik vevőjétől sem függ jelentősen, így nincsen jelentős követelés kockázat koncentrációja.

Likviditási kockázat kezelése

A Csoportnál a likviditási kockázat kezelése kiterjed a kellő mennyiségű pénzeszköz-tartalék fenntartására; a tényleges és tervezett cash-flowk monitorozására; valamint annak biztosítására, hogy a megfelelő forrásból származó, lejáratú és versenyképes árú fedezet álljon rendelkezésre a felmerülő likviditási igényhez mérten. A Csoport nem rendelkezik külső adóssággal; likviditási helyzete stabil.

A likviditási kockázat hatékonyan kezelhető a költségalapon keresztül (a Koszovó üzletág esetében, illetve korlátozott számú (súlyos) esetben a teljesítményrendszer keretein belül is); lehetőség van továbbá a díjak év közbeni módosítására, amennyiben szükségessé válik, illetve külső forrás bevonására.

A likviditási kockázatot főképp a forgalom alakulása befolyásolja: amennyiben a forgalom jelentősen elmarad a várt szinttől, úgy adott üzleti évben alulfinanszírozás alakulhat ki. Ez azonban a Terminál és Koszovó üzletágakban tárgyévét követő második évben (n. periódus + 2) a díjakon keresztül érvényesíthető, így ezeknél az üzletágaknál a Csoportnak lényegében nincs forgalmi kockázata, likviditási azonban igen. Az en-route üzletágban, a teljesítményrendszer keretén belül, a Csoport forgalmi kockázata maximum az árbevétel 4,4%-a, azonban sávós módon oszlik meg: a forgalom tervezhez képesti $\pm 0-2\%$ -os eltérése esetén, a Csoport a forgalom változás teljes hatását viseli; míg a forgalom 2-10% közötti elmozdulása esetén a 2%-os elmozdulás feletti rész 30%-át viseli csupán a Csoport. 10% felett minden további hatás a légtérhasználókat terheli. A tervezett meghaladó forgalom a Társaság eredményességét javítja. A tervtől elmaradó forgalom rontaná az eredményességet, azonban ennek ellensúlyozására jogosult a Csoport magasabb tőkeköltség felszámítására.

Ettől függetlenül a forgalmi változás közvetlen likviditási hatását a Csoportnak kezelnie kell, mivel a légitársaságokra eső rész legelőször az üzleti évet követő második évben érvényesíthető.

A terminálnavigációs üzletágban a forgalom tervtől való elmaradásának kockázata 2015 és 2016 években sem befolyásolta a Társaság eredményességét, mivel a forgalmi kockázatmegosztás alól ez az üzletág mentesül, mivel a vonatkozó EU rendelet erre lehetőséget adott a kisebb forgalmú repterek esetében.

A teljesítmény rendszerben a tervezettnél nagyobb költségek általában nem háríthatóak át a légtér felhasználókra. A légitársaságokra való átterhelés lehetősége kizárólag a nem kontrollálható költségek esetében áll fenn, de ennek érvényesítése hosszú időtávot ölel fel (az első referencia periódusra vonatkozóan először a 2016-2017-es időszakban téríthető meg a felhasználókkal).

Hitelkockázat kezelése

A Csoport megfelelő mennyiségű forgótőkével és pénzügyi eszköz állománnyal rendelkezik, így nincs szüksége külső tőke bevonására. A Csoport nem tervezi külső tőke bevonását a közeljövőben és nem azonosít ezzel kapcsolatban kockázatot, aminek kezelése a jövőben szükségessé válhat. Következésképpen a Csoport elérendő céljai között nem határozott meg eladósodottsági szintet, vagy ezzel kapcsolatos bármilyen más mutató számot. A Csoport irányába megfogalmazott tulajdonosi elvárás, hogy beruházásait is belső forrásból valósítsa meg. A tőkekockázat kezeléséről további információt a 30-as kiegészítő megjegyzés tartalmaz.

Léginavigációs szolgáltatás nyújtásából eredő kockázatok:

A légitársaságról szóló 1995. évi XCVII. törvény 69. §-ának (1) bekezdése szerint (a Magyarországon nyújtott szolgáltatások esetében), valamint a 2013. évi CCXLVIII. törvény, továbbá az 510/2013. számú kormányrendelet 3. paragrafusa értelmében (Koszovó légterében nyújtott szolgáltatásnál) légiforgalmi irányítói tevékenység ellátásához felelősségbiztosítási fedezet megléte kötelező. A Csoport minden bemutatott év esetében teljesítette ezt a kritériumot.

Pénzügyi kötelezettségek lejárat szerinti szerkezete

A lenti táblázat a nem derivatív pénzügyi instrumentumok lejárat szerkezetét mutatja be 2016., illetve 2015. december 31-én, a szerződés szerinti kifizetések nem diszkontált értékeit alapul véve. A táblázat elkészítésénél az a dátum került figyelembe vételre, amikor a visszafizetés a Csoporttól legkorábban követelhető.

	adatok ezer HUF-ban				
	Lejárt	1 éven belül esedékes	1 és 5 éven belül esedékes	5 éven túl esedékes	Összesen
2016. december 31.					
Szállítói tartozások	10 613	1 692 101	0	0	1 702 714
Egyéb kötelezettségek	0	2 710	0	0	2 710
Egyéb hosszú lejáratú kötelezettségek	0	0	21 025	4 124	25 149
Összesen	10 613	1 694 811	21 025	4 124	1 730 573
2015. december 31.					
Szállítói tartozások	74 550	2 071 226	0	0	2 145 776
Egyéb kötelezettségek	0	86 693	0	0	86 693
Egyéb hosszú lejáratú kötelezettségek	0	0	17 450	4 152	21 602
Összesen	74 550	2 157 919	17 450	4 152	2 254 071

A derivatív pénzügyi instrumentumok lejárat szerkezetét szintén ez a kiegészítő megjegyzés tartalmazza.

30. Tőkekockázat kezelése

A HungaroControl célja a tőkeszerkezet menedzselésével, hogy megőrizze a folyamatos működés képességét, hogy biztosítsa kötelezettségeinek teljesítését partnereivel szemben, valamint, hogy az üzleti fejlődést megalapozza. A Társaság tevékenységét tőkéből és a nettó forgótőkéből finanszírozza, nem rendelkezik sem hosszú, sem rövid lejáratú hitellel, illetve kölcsönnel.

HUNGAROCONTROL CSOPORT
KIEGÉSZÍTŐ MEGJEGYZÉSEK A KONSZOLIDÁLT PÉNZÜGYI KIMUTATÁSOKHOZ
2016. DECEMBER 31.

A tőkestruktúráját a Társaság folyamatosan ellenőrzi, hogy megfeleljen a Magyarországon érvényben lévő törvények és egyéb szabályozások követelményeinek, mely a jegyzett tőke és saját tőke bizonyos százalékarányának meglétét írja elő. A törvények által előírt követelményeknek a Társaság megfelel.

31. Mérlegfordulónap utáni lényeges események

A Társaság 2016. évi, nemzetközi pénzügyi beszámolási standardok (IFRS) szerint elkészített konszolidált pénzügyi kimutatásait a vezérigazgató határozatának értelmében 2017. június 6-án jóváhagyta.

Budapest, 2017. június 6.

Vezérigazgató